ترقی اقتصادی

دوهفته نامه اقتصادی- فرهنگی- سال هشتم- شماره ۱۱۷
نیمه دوم بهمن ۱۴۰۰- قیمت ۲۰۰۰ تومان

نگرانی از اوج گیری دوباره تورم در گزارش جدید بانک مرکزی

بازهم بازگشت تورم

صفحه ۲

سهم بیمه‌ها از هزینه درمان و کرونا چقدر است؟

صفحه ۵

ایران در آستانه رونمایی از ریال دیجیتال

رمزپول ملی می‌تواند تحریم‌ها را دور بزند؟

صفحه ۴

از دید مجمع جهانی اقتصاد

چالش‌های اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۱

ترقی اقتصادی : نشست سی‌ویکم هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران در دوره نهم با بررسی مسائل و رویدادهای مهم اقتصادی کشور برپا شد. مسعود خوانساری، رئیس اتاق تهران در این نشست به پنج چالش بزرگ «بیکاری و معیشت» «سرخوردگی جوانان»، «رکود اقتصادی طولانی‌مدت» «بحران منابع طبیعی» و «فروپاشی اکوسیستم» اشاره کرد که در گزارش اخیر مجمع جهانی اقتصاد از ریسک‌های کنونی اقتصاد ایران ذکر شده و ابزار امیدواری کرد که در تدوین برنامه هفتم توسعه به این چالش‌های جدی توجه ویژه‌ای شود...

مشروح این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

چین در تحریم ها، کنار ایران ایستاد؟

صفحه ۲

افزایش سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی

کاهش نسبی رشد پایه‌پولی

صفحه ۴

نامه تولیدکنندگان نساجی و پوشاک به وزیر کشور

قاچاق پوشاک نفس تولید را بریده است

صفحه ۶

چرا مسعود کیمیایی، رضا میرکریمی و محمدحسین مهدویان، خداحافظی کردند؟

ماجرای قهر سه کارگردان سرشناس با جشنواره فیلم فجر

صفحه ۸

دولت در مسیر انضباط پولی

✔ علیرضا ریاضی

بر اساس آخرین آمار منتشر شده توسط بانک مرکزی، خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی آبان ماه سال ۱۴۰۰ نسبت به آبان سال ۱۳۹۹ معادل ۶.۶ دهم واحد درصد کاهش داشته است و این امر موئد کاهش بدهی دولت به بانک مرکزی و انضباط پولی دولت است...

صفحه ۲

ظرفیت سنجی نظام بانکی و بورس برای تامین مالی

✔ محمدمهدی مومن‌زاده

فرآیند تولید در بنگاه ها و موسسات اقتصادی نیازمند تامین سرمایه است. هرچقدر کسب وکارها بزرگ تر باشد نیاز به سرمایه های کلان نیز افزایش پیدا می‌کند؛ به‌بیان دیگر، تامین مالیِ فرآیند تولید، نیازمند یک زنجیره بین تامین پول و تخصیص پول است تا معضل کمبود سرمایه ...

صفحه ۳

تغییر روش استقراض از بانک مرکزی

✔ هادی حق شناس

با اینکه دولت سیزدهم همچنان پافشاری می کند که استقراضی از بانک مرکزی نداشته، اما کارشناسان می گویند این استقراض شاید مستقیم نبوده باشد، اما غیرمستقیم رخ داده است. معاون وزیر اقتصاد مدعی است دولت سیزدهم به هیچ وجه از بانک مرکزی...

صفحه ۴

آزادسازی خودرو چرا ضروری است؟

✔ امیر رشیدمهرآبادی

خودروی خوب و شیک با امکانات روز و ایمنی بالا، اگر روزی آرزو و هدف بود، امروز تقریباً با دست‌به‌دست دادن عوامل مختلفی از سیاست‌های غلط تولید، بازار تولید انحصاری در حال تبدیل‌شدن به رؤیا است. سال‌ها پیش قانونی تصویب شد که قرار بود تعرفه واردات خودرو...

صفحه ۶

دیدگاه

دولت در مسیر انضباط پولی

علیرضا ریاضی
کارشناس اقتصادی

بر اساس آخرین آمار منتشر شده توسط بانک مرکزی، خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی آبان ماه سال ۱۴۰۰ نسبت به آبان سال ۱۳۹۹ معادل ۶.۶ دهم واحد درصد کاهش داشته است و این امر موئد کاهش بدهی دولت به بانک مرکزی و انضباط پولی دولت است.

همچنین بر مبنای همین آمار، پوشش هزینه‌های جاری توسط درآمدهای عمومی بهبود یافته و به ۶۴ درصد رسیده که بیش از ۵/۲ واحد درصد بیشتر شده است. همچنین در این مدت، تراز عملیاتی دارای کسری بیشتری شده است. البته استفاده از تنخواه گردان خزانه برای تأمین کسری منابع، حدود ۲۹ درصد نسبت به ۴ ماهه ابتدای سال کاهش یافته که بیانگر عدم استقراض از بانک مرکزی برای جبران کمبود منابع بودجه عمومی است.

اما آنچه متاسفانه همچنان خودنمایی می کند رشد مطالبات غیرجاری بانک ها و موسسات اعتباری است؛ در راستا لازم است همچنان اقدامات کنترلی مدنظر قرار گیرد ، از آنجا که نظام بانکی در کشور ما مهمترین تامین کننده مالی بنگاه های اقتصادی بزرگ و کوچک است.

در حالی که در سایر کشورهای جهان، تامین مالی بنگاه های بزرگ و حتی متوسط به عهده بورس اوراق بهادار است، اما سهم بورس در تخصیص منابع مالی به بنگاه های اقتصادی در ایران کمتر از ۱۰ درصد است. در این میان دو عامل عمده باعث انجماد دارایی ها و کاهش توان وام دهی شبکه بانکی شده است: بدهی دولت به بانک ها و مطالبات غیرجاری (سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول) که در این مجال قصد داریم در زمینه مطالبات غیرجاری و یا به اصطلاح مطالبات معوق بانک ها توضیحاتی ارایه کنیم.

افزایش حجم و نسبت مطالبات غیر جاری به کل مطالبات و انباشت آنها در طول زمان، آثار و پیامدهای ناگواری را برای سیستم بانکی کشور به دنبال داشته و تهدیدی جدی، هم برای بانک یا مؤسسه اعتباری و هم برای کل نظام اقتصادی قلمداد می شود.

به هم خوردن تعادل میان منابع و مصارف و راکد شدن منابع مالی بانک ها و جلوگیری از گردش صحیح پول، عدم حصول سود معاملات پیش‌بینی‌شده از طریق تسهیلات اعطایی به‌رغم پرداخت سودهای تضمین‌شده به سپرده‌گذاران، عدم امکان خدمت‌رسانی به مشتریان خوش‌حساب و جذب منابع جدید از طریق اعطای تسهیلات، کاهش توان مالی بانکها برای تزریق تسهیلات مالی جدید به دلیل تکمیل سقف‌های تسهیلاتی و افزایش ریسک اعتباری بانکها، از جمله مهم‌ترین پیامدهای زیانبار مطالبات غیرجاری است.

ایجاد و افزایش این‌گونه مطالبات علاوه بر صدمه به بانک‌ها و موسسات اعتباری، به توزیع ناعادلانه درآمد و ثروت در جامعه می‌انجامد که خود دارای آثار سوء اقتصادی و اجتماعی میباشد، ضمن این‌که طیف گسترده‌ای از فعالان اقتصادی را از این‌گونه تسهیلات محروم می کند.

درجه اهمیت این رخداد به گونه‌ای است که بسیاری از تحلیل‌گران اقتصادی و مالی کشور، رشد مطالبات غیرجاری شبکه بانکی و ناتوانی بانکها در وصول آن را به بحران بالقوه نظام بانکی ایران تعبیر می‌کنند و معتقدند در صورت تداوم این روند، نظام بانکداری ایران در آینده‌ای نزدیک دچار چالش جدی خواهد شد. شیوع این بحران در شبکه بانکی و سرایت آن به سایر بخشها، علاوه بر تحمیل هزینههای هنگفت بر اقتصاد کشور، هزینه‌های اجتماعی و سیاسی فراوانی را در پیداشته و حتی میتواند به عنوان یک بحران بالقوه‌ی امنیتی ثبات، اقتصاد و امنیت ملّی را نیز در معرض خدشه و تهدید قرار دهد.

دلایل رشد میزان مطالبات معوق بانک ها را می توان در دو دسته عوامل درونی نظام بانکی ناشی از ضعف سیستم‌های داخلی در اعطای تسهیلات و وصول مطالبات و عوامل بیرونی ناشی از شرایط و وضعیت متغیرهای کلان اقتصادی و تحولات سیاسی، تسهیلات تکلیفی ناشی از قوانین و مقررات و همچنین اطاله فرایند دادرسی پرونده های وصول مطالبات در مراجع قضایی به دلیل پیچیدگی های تخصصی برشمرد که باعث شده بانکها از استیفای بخش قابل‌توجهی از مطالبات نزد اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی که قادر به پرداخت دیون خود نبوده و یا از بازپرداخت آن سر باز میزنند، باز بمانند.

قبل از این نیز با توجه به اهمیت این موضوع ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی، کارگروهی را با عنوان «کمیته فرادستگاهی رسیدگی به مطالبات غیرجاری بانکها» با محوریت بانک مرکزی و متشکل از نمایندگان دادستان کل کشور، دادستان تهران، دبیرخانه ستاد، وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک و دیوان محاسبات کشور و با هدف ایجاد تعامل بیشتر بین سازمانهای مرتبط و استفاده مناسب و کارا از ظرفیت آن‌ها در جهت ساماندهی به وضعیت نامناسب مطالبات غیرجاری بانکها، تشکیل داد و این کارگروه با فراخوانی مدیران عامل بانک ها و برگزاری نشست های متعدد گامهای موثری در امر وصول و تعیین تکلیف پرونده‌های مطالباتی برداشته است که تسریع در روند رسیدگی به پرونده‌های مطالبات معوق بانکی در مراجع قضایی، تشکیل یا فعال شدن کارگروههای ویژه پیگیری و وصول مطالبات غیرجاری در بانکها، پیگیری حل معضل احکام ورشکستگی شرکت‌ها، پیگیری مشکل ارزیابی غیرواقعی املاک به وثیقه‌گذاشته شده بانک‌ها، ایجاد تعامل مناسب با سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای تسریع در روند رسیدگی به پرونده‌های مطالبات غیر جاری در آن سازمان و برخورد با کارکنان خاطی که در روند اعطای تسهیلات نا متعارف نقش داشته اند از مهمترین دستاوردهای آن است.

از دید مجمع جهانی اقتصاد

چالش‌های اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۱

ترقی اقتصادی : نشست سی‌ویکم هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران در دوره نهم با بررسی مسائل و رویدادهای مهم اقتصادی کشور برپا شد. مسعود خوانساری، رئیس اتاق تهران در این نشست به پنج چالش بزرگ «بیکاری و معیشت» «سرخوردگی جوانان»، «رکود اقتصادی طولانی‌مدت» «بحران منابع طبیعی» و «فروپاشی اکوسیستم» اشاره کرد که در گزارش اخیر مجمع جهانی اقتصاد از ریسک‌های کنونی اقتصاد ایران ذکر شده و ابزار امیدواری کرد که در تدوین برنامه هفتم توسعه به این چالش‌های جدی توجه ویژه‌ای شود.

کمبود کانتینر و افزایش هزینه‌ها در حمل‌ونقل کالا

محمدحسن دیده‌ور، دیگر عضو هیات نمایندگان اتاق تهران در سخنرانی پیش از دستور خود، با اشاره به افزایش چندین برابری هزینه حمل‌ونقل کالایی در کشور، کمبود کانتینر را چالشی بزرگ پیش‌روی بازرگانان و تجار عنوان کرد.

وی به گزارش آنکتاد اشاره کرد که بر اساس آن، میزان مصرف در کشورها، طی دوره کرونا افزایش پیدا کرده و با گسترش خریدهای آنلاین در جهان، به میزان تقاضا برای واردات کالاهای مصرفی به طور چشمگیری افزوده شده است. دیده‌ور، سپس با بیان اینکه در چنین شرایطی، شرکت‌های کشتیرانی با کمبود بی‌سابقه کانتینر خالی مواجه شده‌اند افزود: در حال حاضر چالش بزرگ، در بازگرداندن کانتینرهای خالی از کشورهای مصرف‌کننده به کشورهای تولیدکننده است که تجارت جهانی را با اتلاف وقت و افزایش هزینه‌ها روبه‌رو کرده‌است چرا که بیشتر کانتینرها در کشورهایی معطل مانده که بیش از اینکه صادرکننده باشند، واردکننده هستند. ضمن این که بازگشت این کانتینرها هزینه‌بر است.

عضو هیات نمایندگان اتاق تهران سپس افزود: این اتفاقات منجر به رشد شدید قیمت حمل‌ونقل کانتینرهای دریایی شده به طوری که در برخی خطوط به خصوص در فواصل زیاد افزایشی تا بیش از ۸ برابر هم دیده می‌شود که در نتیجه به بخش صادرات کشور لطمه وارد کرده است.

نگرانی ماندگار از تورم و احتمال افزایش آن

در ادامه نیز رئیس اتاق تهران با تبریک دهه فجر و سالگرد پیروزی انقلاب، به مرور رویدادها و شاخص‌های مهم اقتصاد کشور پرداخت. مسعود خوانساری مانند چند نشست قبل سخنان خود را با اشاره به آمار تورم و ابزار نگرانی نسبت به آن آغاز کرد و گفت: برابر آخرین گزارش‌های رسمی، تورم سالانه در دی ماه به نرخ ۴۲,۲ درصد رسیده که نسبت به سال گذشته یک واحددرصد کاهش پیدا کرده است البته کماکان این نرخ بسیار بالاست اما امیدواریم که روند کاهشی آن با سرعت بیشتری ادامه پیدا کند در ماه‌های آینده شاهد ارقام پایین‌تری باشیم.

او تاکید کرد که هم‌اکنون دو نگرانی هم در مورد نرخ تورم و احتمال تشدید آن وجود دارد که یکی فرارسیدن ماه‌های بهمن و اسفند است که معمولاً دوره پرهزینه‌ای برای دولت رقم می‌زنند و باید عیدی و مزایای کارکنان دولت و نهادهای حاکمیتی پرداخت شود که می‌تواند بودجه را تحت تاثیر قرار دهد و دولت بخواهد کسری خودش را از طریق استقراض از بانک مرکزی جبران کند و دوم موضوع ۵۵ هزار میلیارد تومان تنخواه دولت است که از بانک مرکزی دریافت کرده و باید تا پایان سال تسویه کند؛ این دو مولفه می‌تواند تورم را از نرخ بالایی که هم‌اکنون دارد بیشتر افزایش دهد.

خوانساری در ادامه به رشد تجارت ایران در ۱۰ ماهه گذشته اشاره کرد و گفت: در ۱۰ ماهه ۱۴۰۰ صادرات غیرنفتی کشور رشد خوبی داشته و بالغ بر ۳۸ میلیارد دلار بوده که رشد ۳۸ درصدی نسبت به بازه مشابه سال قبل را نشان می‌دهد. هم‌چنین در این مدت واردات هم به ۴۱ میلیارد دلار رسید که ۳۴ درصد رشد داشته است. در مجموع در ۱۰ ماهه ۱۴۰۰ تجارت خارجی کشور ۸۰ میلیارد ۲۳۶ میلیون دلار بوده که نسبت به کل سال قبل ۸,۸ درصد رشد داشته است.

رئیس اتاق تهران افزود: از دلایل موثر در بهبود تجارت خارجی کشور می‌توان به افزایش قیمت جهانی نفت اشاره کرد که در حال حاضر به بیش از ۹۰ دلار در هر بشکه رسیده است و حتی پیش‌بینی می‌شود از قیمت ۱۰۰ دلار هم عبور کند. هم‌چنین خروج اقتصاد جهان و به تبع آن اقتصاد ایران از رکود باتوجه به مهار کرونا توانسته است در بهبود میزان صادرات کشور اثرگذار باشد. علاوه بر این تا اندازه‌ای هم کم‌اثر شدن تحریم‌ها بر رشد تجارت خارجی اثر مثبت داشته است. برابر آمار رسمی، صادرات و واردات ایران به اروپا افزایش پیدا کرده، فروش نفت رشد داشته و همه این عوامل باعث شده است که تجارت خارجی کشور در ۱۰ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ رشد نسبتاً مناسبی داشته باشد.

تغییرات جدی لایحه بودجه در کمیسیون تلفیق

مسعود خوانساری در ادامه به تغییرات لایحه بودجه دولت در کمیسیون تلفیق اشاره کرد و گفت: لایحه بودجه‌ای که دولت به مجلس ارائه داد در کمیسیون تلفیق مجلس تغییرات جدی داشته است. همان‌طور که پیش از این هم بارها اعلام کردیم، بودجه پاشنه آشیل دولت و اقتصاد کشور است و کم‌توجهی به آن می‌تواند آثار زیان‌باری برای کشور داشته باشد. آنچه تاکنون اتفاق افتاده افزایش ۵,۵ میلیارد یورویی بند ی تبصره یک است که مجموع آن را به ۱۰ میلیون یورو رسانده است که این رقم، مازاد بر بودجه‌ای بوده که از محل فروش نفت به صورت ریالی در بودجه منظور می‌شود.

او افزود: این رقم بیشتر مربوط به بحث یارانه‌ها و پرداخت‌های پیش‌بینی شده در بند ی تبصره یک است؛ که رقم بسیار بالایی است. علاوه بر این شاهد افزایش حقوق کارکنان دولت از ۴,۵ میلیون تومان به ۵,۶ میلیون تومان هستیم، قیمت خرید تضمینی گندم هم از ۷ هزار و ۵۰۰ تومان به ۹هزار و ۵۰۰ تومان افزایش پیدا کرده است. در کنار اینها شاهد پایدار ماندن ارز ۴۲۰۰ تومانی هم در بودجه هستیم که ۹ میلیارد دلار به آن تخصیص داده شده و همین تغییر باعث تفاوت ۱۶۰ هزار میلیارد تومانی با لایحه بودجه دولت شده است. متاسفانه ارز ۴۲۰۰ تومانی که باعث اختلال در تولید و ایجاد فساد و رانت می‌شود، کماکان به قوت خود باقی است.

خوانساری ادامه داد: طبق لایحه دولت کسری تراز عملیاتی بودجه نزدیک ۳۰۱ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود که با توجه به تغییرات صورت گرفته و افزایش‌هایی که داده شده و همچنین باقی ماندن ارز ۴۲۰۰ تومانی؛ احتمال زیاد شاهد کسری بسیار بیشتر بودجه خواهیم بود که احتمال افزایش تورم در سال آینده را بیشتر می‌کند.

رئیس اتاق تهران در بخش دیگری از صحبت‌هایش به گزارش جدید مجمع جهانی اقتصاد درباره سال ۲۰۲۲ پرداخت و گفت: در این گزارش درباره ایران به ۵ ریسک اصلی پرداخته شده که مسائل مهمی است که فعالان اقتصادی هم بر ضرورت چاره‌اندیشی برای این مشکلات اصلی کشور تاکید دارند. چالش بزرگ اول مساله اشتغال و معیشت است که در این گزارش پیش‌بینی شده در سال ۲۰۲۲ ریسک اول اقتصاد ایران باشد. چالش دوم سرخوردگی جوانان؛ چالش سوم رکود اقتصادی طولانی‌مدت، چهارم بحران منابع طبیعی و پنجم فروپاشی اکوسیستم است. ما درباره همه این پنج مورد در جلسات قبلی هیات نمایندگان اتاق تهران مفصل بحث کرده‌ایم. متاسفانه جالش اشتغال و معیشت با تصمیماتی که این روزها گرفته می‌شود، ممکن است عمیق‌تر و جدی‌تر شود؛ قوانینی که درباره مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر خانه‌های خالی، مالیات بر خودرو و ... تصویب و به مرحله اجرا می‌رسد همه باعث می‌شود سرمایه‌گذاری در داخل کشور بیشتر دچار بحران شود.

خوانساری ادامه داد: حداقل در این زمان نیاز است با دقت بیشتری موضوع دیده شود و در نظر گرفت که چه زمانی برای اجرای این مصوبات بهترین زمان است؟ زیرا متاسفانه این مصوبات خروج سرمایه را افزایش خواهد داد و خروج سرمایه یعنی کم شدن اشتغال و به وجود آمدن مشکلات بیشتر برای معیشت مردم. سرخوردگی جوانان هم باتوجه به نبودن شغل برای آنها به وجود می‌آید و تنگناها و محدودیت‌هایی که برای جوانان فعال به خصوص در حوزه استارت‌آپی پیش می‌آید، چالش‌ها را بدتر و جدی‌تر می‌کند. درباره بحران منابع طبیعی هم که بحث‌های بسیاری شده است و مهم‌ترین آن، بحران آب است که باید برای حل آن برنامه‌ریزی و چاره‌اندیشی شود.

او در ادامه گفت: برنامه هفتم توسعه قرار بود سال جاری تدوین شود که یک سال عقب افتاده است. امیدوارم این ۵ چالش مهم که در گزارش مجمع جهانی اقتصاد مورد اشاره قرار گرفته، به عنوان مسائل اصلی در برنامه هفتم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور دیده شود و مورد توجه برنامه‌نویسان قرار گیرد.

رئیس اتاق تهران همچنین اشاره‌ای به آخرین گزارشی که سازمان شفافیت بین‌المللی منتشر کرده است، داشت و گفت: گزارش ارائه شده از سوی سازمان شفافیت بین‌المللی درباره شاخص ادارک فساد است؛ در سال ۲۰۱۷ ایران در بین ۱۸۰ کشور رتبه ۱۳۰ را داشت اما متاسفانه امسال با ۳۰ پله نزول ما به ۱۵۰ رسیده‌ایم که این جای تامل و تفکر دارد و امیدواریم با اتفاقاتی که در اقتصاد کشور خواهد افتاد، وضعیت فساد بهبود پیدا کند و شاهد کاهش آن باشیم.

دوقطبی شدن فضای قدرت اقتصادی جهان، می تواند ضامن ایجاد فرصت‌های سودمندی برای ایران باشد

چین در تحریم ها، کنار ایران ایستاد؟

ترقی اقتصادی : توجه بیشتر چین به کشورهای درحال‌توسعه و نگرانی فزاینده این کشور در مورد امنیت انرژی و امنیت غذایی از جمله این فرصت‌ها است. با توجه به خروج چین از بازار آمریکا و نیز افزایش توانمندی‌های فناورانه چین، بازارهای متوسطی چون ایران بیش از گذشته برای شرکت‌های چینی جذاب خواهد بود.

چه موضوع خوشایندی باشد، چه نباشد، چین مهمترین شریک تجاری ایران طی سال های اخیر و طولانی بوده است. به هرحال، چین دومین اقتصاد بزرگ جهان است شاید بتوان از کنار آن برای بهبود اقتصاد کشور اقداماتی انجام داد. حالا مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، پیامدهای چرخش سیاست اقتصادی چین از یک سیاست اقتصادی باز و توسعه‌گرا، به سیاست توجه بر تولید داخلی را بررسی کرده و ادامه داده که این چرخش چه پیامدها و فرصت‌هایی برای اقتصاد ایران دارد؟

این گزارش نوشت: اهمیت سیاست‌های اقتصادی چین برای ایران، به ویژه در شرایط کنونی که کشور تحت تأثیر تحریم‌های بین‌المللی قرار داشته و نیاز به محملی برای تقویت تاب‌آوری دارد بر کسی پوشیده نیست. رفتار این کشور در عرصه سیاسی و اقتصادی، به به ویژه در سال‌های اخیر، توانسته در بسیاری از مقاطع زمانی، تضمین کننده منافع اقتصادی ایران باشد. لذا بررسی پیامدهای چرخه دوگانه چین برای کشور ما از اهمیت بالایی برخوردار است.

چرخه دوگانه چین، به عنوان مدلی جدید از رابطه میان بازار داخلی و اقتصاد سیاسی بین‌المللی مبین نقش کلیدی و پیشران بازار داخلی در اقتصاد، در عین ارتباط متقابل و اصلاح رابطه میان بازار داخلی و بین‌المللی است. هدف این مدل، توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و قرار گرفتن چین در حلقه‌های بالاتر زنجیره جهانی ارزش همزمان با تقویت تقاضای داخلی و کاهش وابستگی به زنجیره ارزش جهانی است.

چین در پاسخ به دو روند غالب این مدل را طراحی کرده است. نخست تغییر در محیط بین‌المللی اقتصاد سیاسی این کشور در نتیجه تلاش آمریکا در دهه اخیر برای مهار و رقابت با این کشور و دوم اجرای استراتژی توسعه صنعتی چین که به نوعی نماد گسست تدریجی این کشور از تولید صنعتی با فناوری پایین و متوسط و حرکت آن به سمت حلقه‌های بالاتر زنجیره ارزش است.

در همین راستا، حمایت از مصرف داخلی و متنوع‌سازی تجارت در دستور کار برنامه اجرایی چین قرار گرفته است. ارائه مشوق‌های جدید به سرمایه‌گذاران خارجی در حوزه‌های مرتبط با حلقه‌های بالای زنجیره ارزش، متنوع‌سازی واردات با هدف تمرکز بر بازارهای نوظهور و کاهش وابستگی به بازارهای غرب، سرمایه‌گذاری‌های عظیم در حوزه فلزات کمیاب در داخل و خارج، گسترش شبکه لجستیک جدید در قالب ابتکار کمربند- راه و نیز تداوم ارائه یارانه‌های بسیار سنگین به بخش انرژی و حوزه‌های تحقیق و توسعه، از جمله برنامه‌های اجرایی این کشور در ذیل سیاست چرخه دوگانه است.

به گزارش مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، اگرچه سنجش پیامدهای چرخه دوگانه بر موقعیت ایران دشوار است، اما به نظر می‌رسد از منظر اقتصاد کلان جهانی، رقابت میان چین و آمریکا و دوقطبی شدن فضای قدرت اقتصادی جهان، ضامن ایجاد فرصت‌های سودمندی برای ایران باشد. شکل گیری دو قطب قدرت در اقتصاد جهانی می‌تواند بالقوه برای ایران فرصت‌ساز باشد و دامنه انتخاب‌های دیپلماسی اقتصادی کشور را افزایش دهد. در شرایط کنونی هم آثار چنین وضعیتی در اقتصاد سیاسی ایران تا حدی آشکار شده است. تنیدگی در اقتصاد چین یکی از دلایل کلیدی مقاومت ایران در برابر فشارهای خردکننده تحریم‌های ایالات متحده بوده است. به دیگر سخن درصورتی که چین نیز مانند کشورهایی چون ژاپن و آلمان تمام درهای اقتصادی را به روی ایران می‌بست، مقاومت در برابر تحریم‌های ایالات متحده برای ایران بسیار دشوارتر و بلکه ناممکن می‌گشت.

توجه بیشتر چین به کشورهای درحال‌توسعه و نگرانی فزاینده این کشور در مورد امنیت انرژی و امنیت غذایی از جمله این فرصت‌ها است. با توجه به خروج چین از بازار آمریکا و نیز افزایش توانمندی‌های فناورانه چین، بازارهای متوسطی چون ایران بیش از گذشته برای شرکت‌های چینی جذاب خواهد بود.

علاوه بر این، ایران می‌تواند به‌صورت پایدار منابع انرژی مورد نیاز چین و نیز بخشی از منابع غذایی این کشور را، چه از مسیرهای خشکی و چه از مسیرهای دریایی تأمین کند. بنابراین بررسی‌های موشکافانه و برنامه‌ریزی دقیق سیاست‌مداران ایرانی، نقش مهمی در بهره برداری هر چه بیشتر از فرصت‌های بالقوه ایجاد شده دارد.

نگرانی از اوج گیری دوباره تورم در گزارش جدید بانک مرکزی

بازهم بازگشت تورم

ترقی اقتصادی : بانک مرکزی در جدیدترین گزارش هشدار داده بود که مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها، یکی از عوامل رشد پایه پولی در ماه‌های اخیر بوده است.

درحالی که در ماه های گذشته براساس گزارش های بانک مرکزی و مرکز آمار ایران تورم درحال کنترل شدن و گردش از روند اوج گیری بود، اما گزارش جدید مرکز آمار ایران نشان می دهد پس از سه ماه روند نزولی تورم در پاییز سال جاری متوقف شده و نرخ تورم ماهانه و نقطه ای در نخستین ماه زمستان دوباره افزایشی شده است. در دی ماه، نرخ تورم ماهانه ۴/ ۲درصد و نرخ تورم نقطه‌ای ۹/ ۳۵ درصد گزارش شد تا نسبت به آذر ماه افزایش ۷/ ۰واحد درصدی را ثبت کنند. به نظر می‌رسد افزایش زمستانی سطح تورم، به‌دلیل حرکت ماشین چاپ پول با سوخت جدید باشد که بانک مرکزی در گزارش تحولات اقتصاد کلان به آن اشاره کرده است. در این میان نرخ تورم میانگین ۱۲ ماهه شاهد یک‌درصد کاهش بود و از ۴/ ۴۳ درصد به ۴/ ۴۲ درصد رسید. افزایش تورم ماهانه و نقطه به نقطه در ابتدای زمستان یک آلارم محسوب می‌شود. اگر این روند در ماه‌های بعدی تداوم یافت، مسیر تورم میانگین نیز تغییر خواهد کرد.

بانک مرکزی در جدیدترین گزارش هشدار داده بود که مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها، یکی از عوامل رشد پایه پولی در ماه‌های اخیر بوده است. این موضوع باعث شده که برخی کارشناسان هشدار دهند، مخارج دولت با استقراض غیرمستقیم از بانک مرکزی و از طریق بانک‌ها تامین می‌شود. به گفته بانک مرکزی، حجم نقدینگی در پایان آذرماه سال ۱۴۰۰ نسبت به پایان سال ۱۳۹۹ معادل ۲۷,۴درصد رشد کرده و نرخ رشد نقدینگی در ۱۲ماه منتهی به آذرماه ۱۴۰۰ به ۴۱,۴درصد رسیده که ۲,۷واحد درصد از آن مربوط به افزایش پوشش آماری ناشی از ادغام بانک‌های نظامی در بانک سپه بوده است. به این ترتیب با نادیده‌گرفتن اثر ادغام بانک‌های یادشده، رشد نقدینگی در پایان آذرماه ۱۴۰۰ نسبت به پایان سال ۱۳۹۹ معادل ۲۴,۹درصد و در ۱۲ماه منتهی به آذرماه ۱۴۰۰ معادل ۳۸,۷درصد براورد شده است. گزارش بانک مرکزی نشان می‌دهد رشد پایه پولی در ۱۲ماه منتهی به آذر امسال به ۳۷,۶درصد رسیده، پایه پولی در پایان آذر امسال نسبت به پایان سال ۱۳۹۹، رشدی معادل ۲۲,۲درصد داشته که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل به میزان ۶,۷واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. دلیل اصلی روند صعودی پایه پولی در آذرماه رشد خالص سایر اقلام دارایی‌ها و بدهی‌های بانک مرکزی و مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها بوده است.

بانک مرکزی می‌گوید: بررسی تورم ماهانه به تفکیک کالا و خدمت نشان می‌دهد برخلاف چندماه اخیر اقلام کالایی در این ماه سهم عمده از تورم ماهانه را به‌خود اختصاص داده‌اند؛ به‌گونه‌ای که کالاهای بادوام که نوسان قیمت آنها همبستگی بالایی با نوسان بازار ارز دارد، تورم ماهانه به نسبت بالایی را در آذرماه ثبت کرده‌اند.

اما روند نزولی تورم در ماه های گذشته در حالی متوقف و دوباره صعودی شده است که به اعتقاد کارشناسان بودجه تدوین شده از سوی دولت برای سال آینده هم بودجه ای تورم زا است زیرا هم با کسری رو به رو است و هم بیش از سال جاری دولت روی فروش نفت و درآمدهای نفتی حساب باز کرده است که این موضوع می تواند به تورم دامن بزند. به اعتقاد کارشناسان اگر دولت و مجلس فکری اساسی برای کسری بودجه دولت نکنند در ماه ها و سال آینده تورم بازهم اوج خواهد گرفت و سفره مردم کوچک و کوچکتر خواهد شد.

راهکارهایی برای کنترل تورم

مهار تورم بدون انضباط مالی دولت ممکن نیست

ترقی اقتصادی : در گزارش مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی نوشته شده برای مهار تورم باید سیاست‌های اعتباری هم تغییر کند ازجمله اینکه بساط تسهیلات تکلیفی بانک‌ها برچیده شود

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی که زیر مجموعه وزارت صمت است در گزارشی تحقیقی که روی سایت آن منتشر شده ۳ راهکار اصلی مسیر کنترل تورم در کشور را کنترل رشد پول مازاد بر ظرفیت اقتصاد، ثبات بخشیدن به بازار ارز با هدف کنترل تورم وارداتی و احیای رشد اقتصادی با هدف افزایش عرضه کالاها و خدمات و افزایش ظرفیت اقتصاد اعلام کرده است.

روند کاهنده نرخ تورم نقطه به نقطه که از مهرماه امسال همزمان با آغاز دولت سیزدهم شروع شده بود، در ماه پنجم عمر دولت (دی ماه) دوباره صعودی شده. در این بین مرکز تحقیقات وزارت صنعت بسته سیاستی برای کنترل تورم در کوتاه مدت و میان‌مدت ارائه داده که شاه بیت آن استقلال بانک مرکزی به عنوان یک راهکار میان مدت در سیاستگذاری پولی است. گزارشی که تأکید دارد در کوتاه مدت برای مهار تورم باید یک رشته سیاست‌های پولی اجرا شود مانند ادامه اجرای عملیات بازار باز، تقویت نظارت بر ترازنامه بانک‌ها و پیشگیری از خلق بی‌قاعده پول اعتباری و انضباط سیاست‌های پولی از طریق قطع ارتباط کسری بودجه با پایه پولی. همچنین در ادامه گزارش با اشاره به اینکه کنترل انتظارات تورمی و کاهش منابع در دسترس برای تقاضای سفته بازی در بازار دارایی‌ها از طریق کنترل سقف ترازنامه بانک‌ها باید در دستور باشد، نوشته شده:« راهکار دیگر این است که سیاست حمایت از بورس با استفاده از منابع پایه پولی یا منابع غیرنقد شونده نباید اجرایی شود و در گام دیگر هم بانک مرکزی باید جلوی رشد بدهی بانک‌ها و دولت به بانک مرکزی را بگیرد و علاوه بر همه این ها سیاستگذار پولی، هدف‌گذاری تورمی را اعلام کند.»

در گزارش مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی نوشته شده برای مهار تورم باید سیاست‌های اعتباری هم تغییر کند ازجمله اینکه بساط تسهیلات تکلیفی بانک‌ها برچیده شود و دست‌کم اینکه به سرمایه‌گذاری‌های صنعتی دارای پیشرفت‌های فیزیکی بالای ۶۰درصد مشروط شود. به جای آن تامین سرمایه از مسیر اعتبارات بانکی به واحدهای تولیدی صادرات‌گرا تغییر داده شود و بیش از توان بانک‌ها به آنها تسهیلات بار نشود. افزون بر اینکه واگذاری شعبه‌های اضافه بانک‌ها و فروش اموال مازاد آنها هم باید پیگیری شود و بانک‌ها ملزم شوند تسهیلات معوق و کوتاه‌مدت خود را زودتر وصول کنند. در میان مدت اما ضرورت دارد که سهم بازار سرمایه از تامین مالی در اقتصاد بیشتر شود. همچنین توان وام‌دهی بانک‌ها بدون استقراض از بانک مرکزی و تنها از کانال افزایش سرمایه بانک‌ها، بازپرداخت بدهی بخش دولتی فروش دارایی و اموال مازاد بانک‌ها دنبال شود.

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی می‌گوید که مهار تورم بدون انضباط مالی دولت ممکن نیست. به همین علت پیشنهاد می‌کند در کوتاه‌مدت، فروش اوراق دولت ادامه یابد، رشد بودجه تعدیل شود. درآمدزایی از مسیر واگذاری طرح‌های نیمه‌تمام، سهام شرکت‌های دولتی، افزایش سهم مالیات از نقل و انتقال سهام از محل کاهش کارمزد کارگزاری‌ها، برقراری مالیات بر عایدی سرمایه و کاهش هزینه‌های اداره کشور با الکترونیک‌کردن خدمات دولتی تقویت شود. ازسوی دیگر دولت از افتتاح هرگونه پروژه جدید دست بردارد. در میان‌مدت راهکار این است که بدهی‌های دولت پایدارسازی شود و با گسترش پایه‌های مالیاتی به‌ویژه با مالیات‌ستانی از دانه درشت‌ها، جلوگیری از فرارهای مالیاتی و اصلاح معافیت‌ها و کنترل مصارف بودجه اجازه بدهکارتر شدن دولت داده نشود.

این نهاد تحقیقاتی می‌گوید که در کوتاه‌مدت سیاست‌های ارزی هم باید در مسیر مهار تورم قرار گیرد و ۲راهکار کوتاه‌مدت هم در اولویت باشد که شامل تلاش برای آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده ایران و کاهش شکاف نرخ ارز نیمایی و بازار آزاد برای سرعت گرفتن برگشت ارزهای صادراتی می‌شود. در میان‌مدت اما بازار متشکل ارزی باید ایجاد شود و بازار ارز آزاد شده و نظام شناور مدیریت شده به اجرا درآید و همزمان پیمان‌های دوجانبه پولی با شرکای تجاری ایران به اجرا گذاشته شود. افزون بر این دولت باید تلاش کند تا تحریم‌ها برداشته شود.

ترقی
دوهفته‌نامه اقتصادی-فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۱۷-نیمه دوم بهمن ۱۴۰۰

مدیرعامل فرابورس ایران خبر داد؛

فرابورس دروازه ورود استارت‌آپ‌ها

ترقی اقتصادی : میثم فدایی، مدیرعامل فرابورس ایران، در گفت و گویی به مهم‌ترین چالش‌های بازار سرمایه، خبرها و برنامه‌های جدید فرابورس پرداخت.

فرابورس ایران درتازه‌ترین تغییر و تحولات، حالا سومین مدیرعامل خود را شناخته است. میثم فدایی که پیشتر مدیر نظارت بر نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار بوده و البته تجربه حضور در شرکت تامین سرمایه را به عنوان یکی از نهادهای تاثیرگذار بازار داشته، حالا و در پستی جدید بر مسند یکی از ارکان بازار تکیه زده است.به گزارش مدیریت ارتباطات فرابورس ایران مدیرعامل جدید فرابورس ایران در گفت و گویی مهمترین چالش‌های این بازار، خبرهای جدید و برنامه‌های فرابورس را مورد تشریح قرار داده است.

● در سازمان بورس برنامه جدی برای مقررات‌زدایی داشتید، این رویه را در فرابورس هم ادامه می‌دهید؟

در فرابورس ایران نیز تسهیل قوانین و مقررات پیگیری خواهد شد و این موضوع از دو بعد بررسی می‌شود؛ در مرحله نخست تسهیل قانون و مقررات در راستای پذیرش شرکت‌ها خواهد بود و قدم دوم نیز موضوع بهبود و شفاف‌سازی قوانین و مقررات است. در حوزه نظارت بر بازار، رویه‌های موجود برای کارگزاران و سرمایه‌گذاران اعلام و شفاف‌سازی خواهد شد و تا حد امکان ریزساختارهای بازار به گونه‌ای تنظیم خواهد شد که کمترین تخلفات صورت بگیرد. به طور مشخص یکی از تخلفاتی که به طور متعدد در بازار سرمایه وجود داشته موضوع رِنج‌کشی در معاملات بود که تلاش کردیم با افزایش تیک‌سایز قیمتی آن را کاهش دهیم. به این ترتیب دفتر سفارشات خیلی خلاصه‌تر شده و عمق آن افزایش یافته است که باعث کاهش ابهام خرید و فروش‌ها در یک قیمت معین می‌شود.

● این روزها پیش‌نویس قانون بازار اوراق بهادار موضوع روز بازار است، نظر شما در مورد این پیش‌نویس چیست؟

قانون بازار اوراق بهادار، نقطه کلیدی برای بازار سرمایه است و قوانینی که در مجلس تصویب می‌شود معمولا به راحتی قابل تغییر نیست، بنابراین در حوزه قانون بازار اوراق بهادار، باید نظر حقوقدانان بازار سرمایه، فعالان و دیدگاه‌های سازمان بورس و اوراق بهادار و ارکان بازار مورد توجه قرار بگیرد. به طور مثال در حوزه نهادهای مالی بحث انواع صندوق‌های سرمایه‌گذاری مطرح است اما در قانون فعلی حتی اسم برخی نهادهای مالی ذکر نشده است. علاوه بر این بحث، ورود برخی اوراق بهاداری که در بورس‌های پیشرفته وجود دارد و در بورس ما نیست هم مطرح شده، بنابراین باید در قانون نحوه عمل مشخص و تصریح شود. همچنین فصلی که مربوط به تخلفات بازار سرمایه است باید در قانون قید و آیین‌نامه‌های اجرایی آن توسط سازمان بورس تدوین شود تا برای فعالان این حوزه شفاف باشد.

● یکی دیگر از بازارهای به نسبت نوپای فرابورس بازار SMEهاست که موفقیت چشمگیری از زمان راه‌اندازی نداشته است، برنامه‌ای درباره این بازار خواهید داشت؟

توسعه‌نیافتگی این بازار تاحدودی مرتبط با کمرنگ بودن نگاه سیستمی و بازاری به آن است. هرچند که راه‌اندازی تابلوها و متنوع‌سازی ابزارهای معاملاتی یکی از وظایف بورس‌هاست، اما باید مختصات بازیگران تابلوها و بازارها نیز همزمان با این هدف مشخص شوند. در واقع پیش از راه‌اندازی هر ابزار و بازاری در قدم نخست باید بررسی شود که این بازارها پاسخگوی کدام یک از نیازهای فعالان و سرمایه گذاران خواهد بود. برنامه و عزم ما بر این است تا از این پس طراحی و اجرای بازارها، تابلوها و همچنین تسهیل قوانین و مقررات در فرابورس با همین نگاه صورت گیرد تا در قدم نخست بتواند پاسخگوی نیاز بازیگران و فعالان بازار باشد و همچنین راه‌اندازی آن ابزار یا بازار به تعمیق بازار سرمایه بیانجامد. در این میان موضوع مهم بعدی برای راه‌اندازی بازار یا ابزار جدید و ... وجود زیرساخت‌های فنی لازم است. نباید فراموش کرد که هرچند مفاهیم مالی قابلیت مدل‌سازی در فضای آکادمیک و تئوریک را دارند اما باید در فضای عملیاتی نیز از جنبه بازاری و فنی، قابلیت اجرایی داشته باشند. بر اساس همین موضوع از این به بعد برای ایجاد تابلو و بازار جدید ابتدا باید این اطمینان حاصل شود که بازار مذکور از جنبه‌های مفهومی، تجربه‌های مشابه در دنیا، مسائل فنی و زیرساخت‌های نرم‌افزاری، هدفمند و اثرگذار است و به طور قطع هیچ بازاری بدون وجود این فاکتورها ایجاد نخواهد شد. علاوه براین ایرادها و مشکلات تابلوها و بازارهای فعلی فرابورس نیز با اخذ نظر از فعالان بازار و متناسب با نیازهای هر دو طرف برطرف خواهد شد.

● از جدیدترین اقدامات خود در فرابورس بگویید، آیا در ریزساختارهای بازار تغییری ایجاد کرده‌اید؟ برنامه‌تان برای بازار پایه چیست؟

برنامه میان‌مدت در فرابورس ایران به طور کلی متمرکز بر بازنگری و بازطراحی برخی بازارهای فرابورس به منظور توسعه و پویایی آنهاست؛ یکی از دغدغه‌های ما در این بخش بازار پایه است، در این بازار باید به سرعت شرکت‌هایی که واجد شرایط پذیرش در بازارهای بالاتر هستند را منتقل کنیم. بر همین اساس امسال ۳ شرکت به بازارهای بالاتر منتقل و گشایش نماد شدند و در تلاشیم تا گشایش نماد سایر شرکت‌های پذیرش شده نیز به سرعت انجام شود. رتبه‌بندی شرکت‌ها در بازار پایه نیز در دی ماه انجام و نتایج آن در اطلاعیه‌ای رسمی از وب‌سایت فرابورس اعلام شد. همچنین درباره ریزساختارهای بازار پایه تصمیم مهم و اثرگذاری گرفته شد به این ترتیب برای نمادهایی که به دلیل عدم نقدشوندگی، دامنه نوسان پایین و عمق کم بازار مدت‌ها درگیر پدیده صف‌نشینی بودند، با این شرایط که اگر نمادی در ۲۰ روز کاری متوالی در تمامی لحظات درگیر صف خرید یا فروش باشد حجم مبنا به عدد یک تغییر کرد. وقتی این طرح را در هئیت‌مدیره فرابورس مطرح کردیم ۲۵ نماد بازار پایه در چنین شرایطی با صف فروش مواجه بودند اما پس از اجرا بیش از ۱۰ نماد حداقل یک بار صف فروش صفر را به خود دیده و در قیمت‌های خارج از صف فروش معامله شده‌اند. با این تصمیم سهامداران این نمادها در صورت تمایل توانستند دارایی خود را نقد کنند. همچنین در تازه‌ترین اقدام، حجم مبنا در بازارهای اول و دوم فرابورس در صورت احراز یکی از شرایط زیر حذف می‌شود. نخست آنکه سهم، در سه ماه گذشته دارای میانگین حجم معاملات بیش از دو برابر حجم مبنا باشد و دوم مجموع حداقل تعهد معاملات روزانه بازارگردان‌های فعال در آن نماد، دو برابر حجم مبنا باشد. همچنین در خصوص شرکت‌های استارتاپی جلسه‌ای با کارگروه ساماندهی استارتاپ‌های تحت نظر معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برگزار شد و نظرات ارکان مختلف نظارتی و اجرایی کشور را اخذ کردیم تا با مدل‌های صحیح ورود شرکت‌های نوپا را به بازار سرمایه برای رشد و توسعه آنها به پیش ببریم.

● نکته مهم درباره این شرکت‌ها، صورت‌های مالی و نحوه ارزشگذاری متفاوت آنهاست ؟

همینطور است. البته بررسی‌های اولیه شرکت‌هایی که درخواست پذیرش داده‌اند نشان می‌دهد از نظر استحکام مالی برخی از این استارتاپ‌ها حتی سود تقسیمی هم داشته‌اند یعنی شرکت‌ها زیان‌ده نیستند. به عبارتی استارتاپ‌های مطرح در صنعت خود هستند اما بعضی مسائل در خصوص مدل ارزش‌گذاری و میزان عرضه سهام وجود دارد که در این بخش در حال گفت‌وگو هستیم.

● می‌توان از مدل‌های جهانی دراین زمینه استفاده کرد یا حتما باید بومی‌سازی شود؟

در این حوزه از مدل‌های جهانی بهره خواهیم برد؛ چرا که دانش ارزش‌گذاری که در بازار ما وجود دارد به گونه‌ای است که عمدتا بر پایه نوع محصول شرکت، قیمت جهانی آن، دارایی‌های شرکت و عواملی از این دست صورت می‌گیرد. این در حالی است که مدل‌های ارزش‌گذاری در استارتاپ‌ها مفاهیم جدیدی دارد که فرآیند را پیچیده‌تر می‌کند، چون اصولا شرکت‌های استارتاپی دارایی‌محور نیستند.

● یکی از ایرادات به فرابورس، پذیره‌نویسی‌های بلاتکلیف است، آیا چنین نمادهایی وجود دارند؟

چیزی با عنوان پذیره‌نویسی، نماد یا سهام بلاتکلیف در فرابورس وجود ندارد. در حال حاضر و در سال جاری پذیره‌نویسی ۶ شرکت انجام شده است. این شرکت‌ها در حال طی کردن فرآیند ثبت در اداره ثبت شرکت‌ها هستند تا بعد از آن و طی مراحل بعدی، درج و گشایش نماد آنها در فرابورس انجام شود. برآورد می‌شود این فرآیند ۶ ماه تا یک سال زمان ببرد.

اثرات مخرب تصمیمات غیرکارشناسی بر بازارسرمایه

ترقی اقتصادی : تعیین منصفانه نرخ گاز صنایع مدتی است به چالش این روزهای بازارسرمایه تبدیل شده، موضوعی که به نظر می‌رسد با پیگیری‌های سازمان بورس و فعالان بازار سرمایه در حال رسیدن به نتایج مناسبی است. مدیر سرمایه‌گذاری شرکت کاریزما معتقد است برطرف شدن مشکل سوخت و انرژی صنایع، فاکتور ضروری و موثری برای افزایش تولید و درنهایت رشد سودآوری شرکت‌های این حوزه است که البته سهم قابل توجهی هم در بازارسرمایه دارند.

رئیس سازمان بورس نیز به تازگی در نشست هم‌اندیشی با اعضای اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی با اشاره به مساله نرخ خوراک گاز و سوخت صنایع، این موضوع را چالش چند مدت اخیر بازار دانست که اگر اصلاح نمی‌شد به طور حتم می‌توانست مزیت‌های بسیاری از صنایع را از بین ببرد.

مجید عشقی بیان کرد: در قانون الحاق، دو شرط برای تعیین نرخ گاز وجود دارد. نخست رقابت‌پذیری و دوم مزیت سرمایه‌گذاری در داخل کشور ذکر شده که در جلسات با مسئولان مربوطه عنوان شد با نرخ گاز ۳۰ یا ۳۳ سنتی نمی توان شاهد رقابت یا سرمایه‌گذاری در این صنعت بود. وزارت نفت خود نیز معتقد است که نرخ گذاری کنونی منصفانه نیست، اما در صورت اعتراض نیز می گویند موقتی است، به این ترتیب این موضوع تاکنون حدود چهار ماه به طول انجامیده است.

رئیس سازمان بورس موضوع نرخ گاز را دارای رویکرد سیاسی دانست و نه اقتصادی و گفت: اکنون بنده از تمام مسئولان مرتبط با این مساله در خواست دارم که فرمول قیمت گذاری را تغییر دهند، زیرا از سال ۹۵ تاکنون تغییری در آن ایجاد نشده است؛ چیزی که اکنون به این بازار آسیب وارد کرده در اصل مربوط به تصمیمات غیرمنطقی خارج از فضای بازار است، زیرا چنین مشکلاتی به راحتی می‌توانند سودآوری شرکت‌ها را تحت الشعاع خود قرار دهد. براساس این گزارش اما پیگیری های مستمر سازمان بورس به نتیجه رسید، به طوری که بالاخره هفته گذشته مصوبه دولت برای حمایت از بورس با امضای رییس‌جمهور به مجلس ارسال شد. مصوبه ای که براساس آن، سقف نرخ خوراک ۵ هزار تومان و سقف نرخ سوخت ۲۰۰۰ تومان اعلام شد.

براین اساس، رییس جمهوری طی نامه‌ای خطاب به ریس مجلس شورای اسلامی و پیرو ارسال لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، اصلاحات لایحه یاد شده را که در جلسه ۱۶ فروردین سال جاری هیئت وزیران به تصویب رسیده، برای انجام تشریفات قانونی به مجلس قدیم کرد که یکی از موارد این مصوبه مربوط به اصلاح نرخ خوراک و سوخت است.

در این نامه آمده بود که منابع حاصل از اصلاح نرخ گاز خوراک پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌ها و صنایع پایین دستی و مجتمع‌های احیای فولاد و مصارف مربوط به تاسیسات عمومی با اعمال سقف نرخ گاز صادراتی حداکثر ۵ هزار تومان و نرخ گاز سوخت معادل چهل درصد خوراک گاز پتروشیمی‌ها حداکثر به میزان ۲۰۰ تومان و قیمت سوخت صنایع سیمانی‌ها ده درصد نرخ پتروشیمی ها حداکثر به مبلغ ۵۰۰ تومان مصوب شده است.

در ادامه، (سنا) طی گفت و گویی اختصاصی با مدیر سرمایه‌گذاری شرکت سرمایه‌گذاری کاریزما به بررسی ابعاد موضوع نرخ سوخت و گاز صنایع در بودجه پرداخته است.

امین دامچه بیان کرد: عمق مشکلات کشور را می توان از مباحث روز مانند مسائل بودجه حس کرد؛ جایی که دولت برای تراز درآمدها و هزینه‌هایش بودجه ای را ارائه کرد که کماکان بازار سرمایه با تبعات آن دست و پنجه نرم می کند. باید گفت در این رابطه مباحثی هم مطرح شده که اختلاف عقیده بین دولت و مجلس را نمایان کرده است. در این میان یک پرسش اساسی مطرح است و آن این که در این شرایط سخت تحریمی، بهتر نیست یک همدلی جامعی درخصوص مسائل اقتصادی انجام شود؟

او در ادامه به صنعت پتروشیمی اشاره کرد و گفت: این صنعت در سال هایی که با شدیدترین تحریم ها مواجه بوده و هستیم، حدود ۴۰ میلیارد دلار برای کشور ارزآوری داشته است. این در حالی است که این صنعت همچنان با مسایل مختلفی دست و پنجه نرم می کند.

این کارشناس بازارسرمایه با اشاره به سیر اتفاقات مربوط به موضوع گاز سوخت صنایع توضیح داد: ابتدا در بودجه گاز سوخت صنایع معادل گاز خوراک تعیین شد، سپس باتوجه به افت قیمت سهام آنها در بورس، وزیر اقتصاد فرمول گاز خوراک را، میانگین قیمت صادراتی (ترکیه و عراق) و سقف آن را ۵۰۰۰تومان اعلام کرد؛ در ادامه همچنین گاز سوخت معادل ۴۰درصد گاز خوراک با سقف ۲۰۰۰تومان اعلام شد،

دامچه تصریح کرد: براین اساس تاحدودی اثر افت قیمت سهام این گروه در بازارسرمایه جبران شد، هرچند که در ارسال نامه به مجلس اشاره‌ای به این سقف نشد. همین موضوع موجی از بدبینی را در بین اهالی بازار سرمایه به راه انداخت.

او افزود: در ادامه کمیسیون تلفیق مجلس مصوب کرد محصولاتی از جمله قیر، متانول و اوره نیز مشمول مالیات شود، درحالیکه پیش از این در بودجه سال ۱۴۰۱ آمده بود که صادرات برخی از محصولات خام و نیمه خام مشمول مالیات می شوند، اما محصولات مذکور در آن لیست نبوده و به تازگی اضافه شدند. در نظر داشته باشید که اساس این طرح خوب است، زیرا از خام‌فروشی جلوگیری می‌کند، اما در این میان، تشخیص و تعیین ماده خام و نیمه خام باید با حساسیت بیشتری انجام شود.

دیدگاه

ظرفیت سنجی نظام بانکی و بورس برای تامین مالی

محمدمهدی مومن‌زاده
مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری سامان مجد

فرآیند تولید در بنگاه ها و موسسات اقتصادی نیازمند تامین سرمایه است. هرچقدر کسب وکارها بزرگ تر باشد نیاز به سرمایه های کلان نیز افزایش پیدا می‌کند؛ به‌بیان دیگر، تامین مالیِ فرآیند تولید، نیازمند یک زنجیره بین تامین پول و تخصیص پول است تا معضلِ کمبود سرمایه (سرمایه‌ای که برای رسیدن به ظرفیت تولید بالقوه یا حتی شروع یک کسب-وکار لازم است) برطرف شود.

فرآیند تأمین مالی منجر به تشکیل سرمایه و افزایش بدهی های شرکت می‌شود و در این فعالیت‌ها موجودی نقد شرکت بدون تغییر سایر دارایی ها افزایش یافته یا از کاهش آن جلوگیری می‌شود. با این وصف، ارتباط بین بنگاه‌ها و منابع مالی عموماً از دو طریقِ بازار سرمایه و بازار بانکی صورت می‌گیرد. در ادامه هر دو روش را به‌صورت اجمالی بررسی خواهیم کرد تا با توجه به شرایط هر کدام، گزینه مناسب‌تر را شناسایی کنیم.

بیشتر روش‌های مرسوم در دنیا معطوف به استفاده از ظرفیت نظام بانکی است. نظام بانکی این مزیت را نسبت به بازارهای مالی دارد که توان خلق پول دارد؛ خلق پول یک امتیاز یا یک رانت است که تنها در اختیار نظام بانکی است. برای نمونه، در بازار سرمایه ابتدا باید افرادی اقدام به خرید سهام کنند و سهامداران عمده برای رسیدن به سوددهی وارد فعالیتهایی نظیر تامین مالی شوند (یعنی موجودی دارایی شرکتهای بورسی، پولی است که سهامداران آنرا تامین کردهاند)، اما نظام بانکی برای وامدهی نیازی به وجود سپرده ندارد، به بیان دیگر، لازم نیست عده‌ای پول خود را در بانک بگذارند تا بانک بتواند با استفاده از آن اقدام به تامین مالی کند؛ چراکه بانک واسطه وجوه نیست، سازنده وجوه است. از این رو، نظام بانکی توان بیشتری برای تامین مالی دارد. با این حال، باید شرایط نظام بانکی را هم سنجید. برای بررسی توان بانک‌ها باید به ذخایر اضافی آنها رجوع کرد. ذخایر مازاد (excess reserves)، به مجموعه ذخایری گفته می‌شود که بانک‌ها و موسسات اعتباری سپرده‌پذیر، فراتر از میزان ذخایر قانونی تعیین شده توسط بانک مرکزی نگه می‌دارند. این ذخایر در حقیقت، همانِ منبعی است که در بازار بین بانکی مورد مبادله قرار میگیرد. این دسته از ذخایر، عملاً منابع احتیاطی بانک‌ها به حساب می‌آید؛ به‌این معنی که بتوانند از آنها برای غلبه بر چالش‌های نقدینگی در شرایط خاص استفاده کنند یا آنرا وام دهند.

نسبت ذخایر اضافی بانک‌ها به کل سپرده‌ها طی ۱.۵ سال منتهی به آبان ۱۴۰۰ از ۰.۰۳ درصد به رقم بسیار ناچیز ۰.۰۰۴۳ درصد رسیده است. این رقم از تیر ماه وارد یک فاز نزولی شدید شد و کمترین میزان این نسبت را در بازه زمانی مذکور رقم زد. بنابراین، نظام بانکی در شرایط کنونی اقتصاد کشور دچار کمبود نقدینگی موثر شده و به‌دلایلی نظیر کنترل مستقیم ترازنامه‌ها، دستِ بسته‌های در خلق پول دارد.

با این توضیحات، تنها راهی که در شرایط کنونی اقتصاد ایران امکان‌پذیری بیشتر و ظرفیت مناسبتری دارد، بازار سرمایه است. افزون بر این، در بند ۵ سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، «گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی و افزایش سهم مؤثر بازار سرمایه در جهت توسعه‌ی سرمایه‌گذاری و ثبات و پایداری و کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور با تأکید بر ارتقاء شفافیت و سلامت نظام مالی» هدفگذاری شده است. افزون بر آن، سازوکار شفاف تامین مالی در بورس یکی از مزیت‌های آن نسبت به بانک است؛ چراکه فرآیند تامین مالی در بانک آنقدری شفاف نیست که از هدررفت پایین یا عدم کارایی مناسب در آن اطمینان داشت. از همین رو، میبینیم برخی از طرح‌هایی که در نظام بانکی تامین مالی شدند، هزینه‌ای بیشتر از بازده آن طرح داشته‌اند. این در حالی است که سازوکارهای نظارتی بازار سرمایه اجازه بروز چنین اتفاقاتی را نمی‌دهد. روش‌ها و ابزارهای مختلفی برای تامین مالی در بازار سرمایه وجود دارد که از آن جمله می‌توان به ابزارهای مبتنی بر بدهی (شامل اوراق رهنی، اوراق استصناع، اوراق مشارکت، اوراق اجاره، اوراق مرابحه، اوراق سلف موازی استاندارد و اوراق منفعت) و ابزارهای مبتنی بر سرمایه (افزایش سرمایه، شرکت‌های سهامی عام و...) اشاره کرد. البته در برخی موارد نظام بانکی و بازار سرمایه می‌توانند همپوشان باشند، چه اینکه بانکها قادر به انتشار ابزارهای پولی و مالی از قبیل اوراق گواهی سپرده قابل معامله، صکوک و... در بازارهای مالی است که نقش بسزایی در تأمین مالی بانکها و همچنین رونق بخشیدن به بازار سرمایه را در پی دارند (البته از این امکانات در شرایط فعلی کمتر استفاده می‌شود).

در واقع، استفاده از اوراق بدهی یکی از راهکارهای دولت در حوزه سیاست پولی است که بر بازار سرمایه اثرگذار است. بانک‌های مرکزی از طریق ورود به بازار ثانویه اسناد خزانه، به اعمال سیاست پولی از طریق ریپو (توافقنامه بازخرید) می‌پردازند. اسناد خزانه متعارف با کمترین نرخ‌ها به شکل تنزیلی وارد چرخه بازار شده و نقش مهمی در پرتفوی بانک‌ها و سایر نهادهای مالی و پولی دارد و بانک مرکزی از طریق ورود به این بازارها اقدام به تعدیل نرخ بهره می‌کند. با این حال، هنوز سهم ارزش جذب و تجهیز منابع به تفکیک سرمایه‌ای و بدهی فاصله قابل توجهی با مانده تسهیلات نظام بانکی دارد. در شرایطی ارزش جذب و تجهیز بازار از ابتدای سال تا پایان مهر ماه رقمی در حدود ۳۰۰ هزار میلیارد تومان بوده که رقم تسهیلات بانکی در سال ۱۴۰۰ بیش از ۷۵۵ هزار میلیارد تومان بوده است؛ یعنی نسبت ارزش جذب و تجهیز بازار به مانده تسهیلات بانکی در سال ۱۴۰۰ حدود ۴۰ درصد بوده است. گفتنی است، تا پیش از این معمولاً سهم بانک ۹۰ درصد و سهم بورس تنها ۱۰ از تامین مالی بود اما در حال حاضر این رقم به ۴۰ درصد رسیده که در نوع خود بی‌سابقه و بسیار مهم است. بنابراین، هرچقدر هم نظام بانکی در تامین مالی توانمندتر باشد، در حال حاضر اولاً شرایط و امکان آن را ندارد و ثانیا، عقب‌ماندگی بازار سرمایه در این زمینه اقتضا می‌کند که با نهادسازی‌های جدید، از ابزارهای متنوع کنونی بهره لازم گرفته شود. در این میان، همانطور که ذکر شد نظام بانکی و بازار سرمایه میتوانند حتی به‌عنوان مکمل هم نیز استفاده شوند و لزوماً توسعه یکی به‌معنای حذف دیگری نیست.

دوران طلایی بورس با رفع واقعی تحریم‌ها

ترقی اقتصادی : آورده یک توافق خوب و واقعی(نه مانند آنچه در گذشته فقط روی کاغذ رخ داد) برای سهامداران، به مراتب بیشتر از میزان ضرر احتمالی است که از کاهش قیمت ارز خواهند خورد؛ که از جمله آنها می‌توان به کاهش هزینه‌های تولید، کاهش تورم تولید کننده، از بین رفتن هزینه‌های سنگین مبادلات مالی، تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی و هموار شدن راه واردات کالاهای واسطه‌ای اشاره کرد.

آنگونه که رویترز و آسوشیتدپرس گزارش داده‌اند روز گذشته آمریکا تحریم‌هایی که پیش از این روی برخی فعالیت‌های هسته‌ای ایران نظیر پروژه اتمی بوشهر، نیروگاه آب سنگین اراک و تحقیقات هسته‌ای وضع کرده بود را لغو کرده است. آنطور که مطرح شده هدف اصلی آمریکا از رفع تحریم‌های هسته‌ای غیرنظامی ایران این است که مذاکرات وین تسهیل شود.

با وجود اینکه این معافیت‌ها به طور مستقیم بر مسائل اقتصادی کشورمان تاثیر گذار نیستند اما تاثیر پذیری بازارهای مالی نشان از آن دارد که فعالان اقتصادی این اتفاق را مقدمه‌ای برای ترک برداشتن هر چه بیشتر تحریم‌ها و بابی برای از بین رفتن تحریم‌های بانکی و فروش نفت به صورت پیشتر در گزارشی به تفصیل به موضوع ارتباط مذاکرات هسته‌ای و بازار سرمایه و تاثیر قیمت ارز با عنوان «فصل آشتی نیما و سنا با زمزمه رفع واقعی تحریم های ظالمانه» پرداخته بودیم.

آنچه بدیهی است تا حدودی قیمت دلار پس از به توفیق رسیدن مذاکرات کاهش پیدا خواهد کرد و بدون شک تا حدودی تاثیر خود را روی قیمت دلار در سامانه نیما نیز خواهد گذاشت اما از سوی دیگر یک توافق واقعی و نه مانند آنچه در دهه ۹۰ رخ داد می‌تواند عواید گسترده‌ای برای بخش واقعی اقتصاد کشورمان داشته باشد؛ عوایدی که به طور حتم تاثیرش از کاهش قیمت ارز بیشتر خواهد بود.

توافق در مذاکرت از منظر تولید کننده و صادرکننده

به طور حتم از بین رفتن تحریم‌های مالی و نفتی باعث کاهش هزینه‌های تولید و مضافا کاهش تورم تولید کننده می‌شود. این اتفاق ناظر به دو اتفاق کاهش قیمت ارز و کاهش تورم عمومی معطوف به بهبود شرایط اقتصادی کشور رخ خواهد داد.

از سوی دیگر هم اکنون اغلب صنایع صادراتی کشورمان مانند پتروشیمی‌ها به دلیل تحریم‌های ظالمانه مجبور به طراحی تخفیفات ویژه برای فروش محصولات خود هستند که تا حد زیادی سود آنها کاهش می‌یابد؛ با رفع تحریم‌ها دیگر احتیاجی به این تخفیف‌ها نخواهد بود.

در کنار این موضوع هزینه‌های سنگین مبادلات مالی در شرایط تحریمی را نباید از نظر دور کرد؛ هم اکنون صادرکنندگان کشورمان با چندین واسطه و حساب‌های تو در تو اقدام به بازگشت ارز خود به کشور می‌کنند که گاهی اوقات اصطکاک این عملیات بانکی تا ۲۰ درصد نیز افزایش پیدا می‌کند مسلما پس از پایان تحریم‌ها دیگر خبری از این موارد هم نخواهد بود.

هم اکنون بخش واقعی اقتصاد کشورمان به دلیل تشدید فشار تحریم در دهه ۹۰ از وارد کردن کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای مانند ماشین آلات و تجهیزات به روز در صنعت و تولید محروم بوده است؛ پایان تحریم‌ها بدون شک برای این موضوع از منظر کاهش استهلاک و افزایش بهره‌وری صنایع می‌تواند مفید باشد.

توافق در مذاکرت از منظر سرمایه‌گذار

تحریم‌ها، گزاره سرمایه گذاری خارجی را در ادبیات کشورمان بی‌معنی کرده بودند؛ روند کاهش سرمایه گذاری به گونه‌ای بود که از سال ۹۴ تا کنون میزان سالانه جذب سرمایه خارجی کشورمان به کمتر از یک میلیارد دلار در سال کاهش پیدا کرده است. مسلما رفع تحریم‌ها ریسک جذب سرمایه‌گذاری را از بین برده و اقتصاد ایران را پذیرای سرمایه گذاری خارجی و داخلی خواهد کرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد پایان تحریم‌ها بین سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی داخلی به معنای خط بطلان کشیدن بر روی بازارهای مالی مانند ارز، طلا و... است. اساسا این بازارها در شرایط نابسامی اقتصادی و برای حفظ ارزش دارایی از گزند تورم افسارگسیخته استفاده می‌شوند؛ مسلما برگشت اقتصاد روی ریل درست خود باعث می‌شود مردم تمایل بیشتری به سرمایه گذاری در بازارهای حقیقی‌تر مانند بازار سرمایه داشته باشند.

نقش برجسته نیما بر بازار سرمایه

ترقی اقتصادی : آن چیزی که واقعیت اقتصادی شرکت‌های بورسی فعال است، ارز بازار آزاد نیست بلکه ارز نیمایی است زیرا فروش‌های آنها با همان نرخ نیمایی است.

یک تحلیلگر ارشد بازار سرمایه درباره همگرایی دلار و شاخص کل بورس به سنا گفت: به طور کلی در همه بورس‌های دنیا فاکتور ارز محلی در نوسانات شاخص بورس آن کشور بسیار موثر است.

نیما آزادی در این‌باره افزود: برای کشور ما وزن قضیه فوق به دلیل ساختار تورمی موجود در کشور و به واسطه نوسانات ارزی بسیار زیاد است.

وی با بیان اینکه کشورهایی چون آمریکا یا انگلستان با نوسانات کمی مواجه هستند، عنوان کرد: متاسفانه نوسانات ارزی در کشور ما نسبت به دیگر کشورها بسیار است به طوری‌که در مدت زمان یک سال با نوسان ۱۰۰ در صدی یا در مدت یک ماه با نوسان ۳۰ تا ۳۵ درصدی مواجه بودیم. به همین دلیل حساسیت نوسانات ارزی در بورس کشور ما به مراتب بیشتر از نوسانات ارزی سایر کشورها است.

آزادی عنوان کرد: در کشور ایران تقریبا عمده حرکات بزرگی که در بورس اتفاق افتاده به نوسانات ارزی بر می‌گردد. با نگاهی به ۳۰ سال گذشته، جامپ بزرگ ارزی طی سال‌های ۷۴-۷۵ در

دوره‌ای که کشور با تورم شدید ناشی از رشد قیمت ارز مواجه بود، مواجه شدیم.

این تحلیلگر ارشد بازار سرمایه با اشاره به دوره بعدی جامپ‌های بزرگ کشور طی سال‌های ۸۲-۸۳، ۹۰-۹۱ و ۹۸-۹۹ ، اظهار کرد: تا زمانی که ارز به عنوان یکی از عوامل موثر، جامپ آنچنانی نداشته باشد، بازار هم به طور معمول رغبتی ندارد و دلیل آن هم این است که ساختار شرکت‌های کشور بیشتر به دلیل بحث‌های تحریمی و عدم شکل‌گیری سرمایه در شرکت‌ها، طی ۴۰ سال اخیر، طرح توسعه‌ای قابل توجهی نداشته اند.

وی با مثالی در این زمینه گفت: در حال حاضر و نزدیک به ۲۰سال، شرکت پتروشیمی خارک ظرفیت ۶۰۰ هزار تن متانول را دارد و با اینکه ارزش بازار بالا رفته و سودسازی بزرگی انجام شده، اما به دلیل تحریم‌ها و عدم راه‌اندازی طرح‌های توسعه‌ای پروژه‌ها راه اندازی نشده یا با تاخیر طولانی راه افتاده است. بنابراین، فاکتور نوسانات ارزی بر عملکرد شرکت‌ها و بازار بسیار موثرتر از فاکتورهای بنیادی است.

آزادی ادامه داد: گاهی وقت‌ها رفتار رکودی در بازار اتفاق می‌افتد به طور مثال، قیمت ارز بالا رفته و قیمت سهام بالا نمی‌رود که به طور عمده این رفتارها پایدار نیست.

وی بیان کرد: طی ۲-۳ ماه اخیر قیمت ارز از محدوده ۲۴-۲۵ هزار تومان به ۳۰ تومان رسید و بورس آن را همراهی نکرد. در عمل بورس موافق بازار ارز و رشدی که در ارز اتفاق افتاد، نبود. به همین دلیل به سرعت بازار ارز خود را پایین کشید و همسو با بورس شد.

این تحلیلگر خاطرنشان کرد: آن چیزی که واقعیت اقتصادی شرکت‌های بورسی فعال است، ارز بازار آزاد نیست بلکه ارز نیمایی است زیرا فروش‌های آنها با همان نرخ نیمایی است. بنابراین، زمانی که ارز نیمایی ۲۴ هزار تومان و ارز آزاد ۳۰ هزار تومان است، این ۶ تا ۷ هزار تومان گپ ایجاد شده، صرفا در جیب دلال و در جیب کسانی که وابسته به جریان رانت هستند می‌رود و اهمیتی برای بازار ندارد.

اخبار کوتاه

معرفی ۱۰ شعبه برتر بانک ایران زمین

ترقی اقتصادی : دوازدهمین گردهمایی روسای موفق شعب بانکها و موسسات اعتباری کشور با عنوان "آموزش و توسعه منابع انسانی" در موسسه عالی آموزش بانکداری ایران برگزار شد.
مراسم تقدیر از شعب برتر نظام بانکی و موسسات اعتباری کشور هر سالانه از سوی موسسه عالی آموزش بانکداری ایران برگزار می شود و امسال نیز همانند سال های گذشته از شعب برتر بانک ایران زمین تقدیر شد.در این مراسم که با حضور دکتر علی صالح آبادی رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برگزار شد، نقش مهم روسای شعب در موفقیت و پیشبرد استراتژی ها، اهداف عملیاتی بانک ها و موسسات، با هدف انتقال تجربیات و مهارت های علمی روسای شعب مورد بررسی قرار گرفت.

مهدی رضایی سرپرست بانک کشاورزی شد

ترقی اقتصادی : وزیر امور اقتصادی و دارایی طی حکمی «مهدی رضایی» را به عنوان سرپرست بانک کشاورزی منصوب کرد.به گزارش پایگاه اطلاع رسانی بازارهای مالی(ایستانیوز) «سید احسان خاندوزی» در حکمی که روز پنجشنبه منتشر شد، «مهدی رضایی» را به عنوان سرپرست بانک کشاورزی منصوب کرد.
در حکم وزیر اقتصاد آمده است: «نظر به تعهد، تخصص و توانمندی‌های ارزنده جنابعالی به موجب این ابلاغ شما را به عنوان سرپرست بانک کشاورزی منصوب می‌کنم. همکاری، همدلی و همراهی در این مأموریت دسته جمعی پیش شرط موفقیت است. امید است با اتکال به خداوند متعال و اهتمام به عدالت محوری، انقلابی گری مردم داری، پاکدستی، فساد ستیزی و قانون مداری، در تحقق اهداف دولت و حل مشکلات مجدانه بکوشید.»

بانک رفاه جایزه تعالی منابع انسانی گرفت

ترقی اقتصادی : بانک رفاه کارگران در مسیر توسعه و تعالی سرمایه انسانی که هم‌سو با اهداف و استراتژی های کلان در جریان است، موفق به دریافت جایزه تعالی منابع انسانی از ششمین کنفرانس مدیریت منابع انسانی دانشگاه تهران شد.بانک رفاه با حضور فعال در فرایند ارزیابی ششمین کنفرانس مدیریت منابع انسانی دانشگاه تهران که با هدف ارائه آخرین دستاوردهای علمی و اجرایی حوزه مدیریت منابع انسانی در سطح جهانی و کشوری و همچنین نقد و بررسی چالش‌های مدیریت منابع انسانی سازمان‌های داخلی با شرکت اندیشمندان و اساتید حوزه مذکور و نیز حضور سازمان‌ها و شرکت‌های فعال در صنایع مختلف کشور به صورت سالانه برگزار می‌شود، برای دومین بار موفق به دریافت نشان C۲ در سطح برنزین شد.

سود انباشته ۱۵۱۹ میلیارد ریالی بانک قرض الحسنه مهر

ترقی اقتصادی : بانک قرض‌الحسنه مهر ایران در حالی که هیچ سودی بابت تسهیلات خود دریافت نمی‌کند، موفق شده است در جایگاه ششمین بانک سودده کشور قرار گیرد. آمارهای رسمی اعلام شده حاکی از آن است که طی ۶ ماه نخست امسال، ۱۵ بانک کشور سودده و ۱۲ بانک زیان‌ده بوده‌اند.
در این بین بانک قرض‌الحسنه مهر ایران با سود انباشته ۱۵۱۹ میلیارد تومان تا پایان ۶ماهه ۱۴۰۰، در جایگاه ششمین بانک سودده کشور قرار گرفته است.البته در بررسی‌های انجام شده، برای اغلب بانک‌ها صورت‌های مالی ۹ ماهه سال ۱۴۰۰ لحاظ شده است. در حالیکه اگر صورت‌های مالی ۹ ماهه برای بانک قرض‌الحسنه مهر ایران منظور می‌شد، این بانک با ۲۰۶۰ میلیارد تومان سود انباشته در رتبه چهارم بانک‌های کشور قرار می‌گرفت. در حالی بانک قرض‌الحسنه مهر ایران به رقم سود انباشته ۱۵۱۹ میلیارد تومان تا پایان ۶ماهه نخست سال ۱۴۰۰ دست یافته که این بانک بابت تسهیلات پرداختی خود، سودی از مشتریان دریافت نمی‌کند.

سامانه پُل در بانک دی راه‌اندازی شد

ترقی اقتصادی : سامانه پُل (پرداخت لحظه‌ای) در بانک دی راه‌اندازی شد.سامانه پل (پرداخت لحظه‌ای) با هدف افزایش سهولت و امنیت در استفاده از خدمات انتقال وجه آنی بین بانکی در دسترس مشتریان بانک دی قرار گرفت.در سامانه پُل مشتریان می‌توانند با امنیت بیشتر و کارمزد کمتر نسبت به سامانه‌های ساتنا و پایا، از طریق یکی از روش‌های استفاده از دی‌نت (اینترنت‌بانک دی) یا بر بستر اپلیکیشن دی‌جت (همراه‌بانک دی) به صورت آنی تا سقف ۱۰۰ میلیون ریال (۱۰ میلیون تومان) به حساب افراد در بانک‌های دیگر انتقال وجه مورد نظر را انجام دهند.بر خلاف سرویس کارت به کارت، انتقال وجه در سامانه پل بر اساس شماره حساب مبدأ و شماره شبای حساب مقصد صورت می‌پذیرد که این امر ضریب امنیت تراکنش‌ها را افزایش می‌دهد و همچنین مبلغ کارمزد نیز بسیار کمتر است.

بانک سینا موفق نشان برنز جایزه ملی مدیریت منابع انسانی شد

ترقی اقتصادی : بانک سینا در پنجمین دوره جایزه ملی مدیریت منابع انسانی که با هدف توسعه فرایندهای مدیریت منابع انسانی در سازمان ها برگزار شد، با یک پله صعود نسبت به سال گذشته، نشان برنز C۲ را از آن خود کرد.انجام اقدامات یکپارچه‌ای همچون تدوین شایستگی های تخصصی در سطح مشاغل صف و ستاد، پیاده سازی مدل ارزیابی ۳۶۰ درجه ارزیابی عملکرد، پیاده سازی کانون های ارزیابی و توسعه، ارتقاء خدمات رفاهی و نظام جبران خدمات، به روزرسانی و تکمیل دستورالعمل های حوزه سرمایه های انسانی و همسویی عمودی و افقی اقدامات معاونت سرمایه های انسانی با استراتژی های کلان و بین واحدی بانک همچون اقدامات برجسته در برنامه ریزی استراتژیک منابع انسانی و اثربخشی اقدامات مربوطه از جمله نکاتی است که مورد توجه ارزیابان جایزه قرار گرفت.

پرداخت وام مسکنِ «نیم بها» تمدید شد

ترقی اقتصادی : بانک عامل بخش مسکن اعلام کرد طرح اعطای تسهیلات خرید مسکن به صورت نیم‌بها از محل اوراق تسهیلات و نصف از محل سپرده‌های بانکی تمدید شد.بانک عامل بخش مسکن اعلام کرد: به مناسبت هشتاد و سومین سالگرد تأسیس بانک، از تاریخ ۲۳ آذر ۱۴۰۰ تا پایان اسفند ماه سال ۱۴۰۰ تمامی متقاضیانی که قصد بهره مندی از تسهیلات خرید مسکن از محل اوراق ممتاز به تنهایی و یا همزمان با تسهیلات جعاله تعمیر را دارند، می‌توانند حداکثر ۵۰ درصد از مبلغ تسهیلات قابل پرداخت از محل اوراق ممتاز (جهت تسهیلات خرید مسکن و جعاله تعمیر همزمان با خرید مسکن) را از محل منابع بدون سپرده دریافت کنند.

ایران در آستانه رونمایی از ریال دیجیتال

رمزپول ملی می تواند تحریم‌ها را دور بزند؟

ترقی اقتصادی : معاون فناوری نوین بانک مرکزی گفته است: رمز پول بانک مرکزی با نام رمز ریال به صورت آزمایشی به‌زودی اجرا می‌شود.
اتمام پروژه رمزپول ملی و یا ریال دیجیتال در ایران نیز که این روزها بحث آن داغ شده است به سال ۱۳۹۹ باز می‌گردد و شرکت خدمات انفورماتیک بانک مرکزی وظیفه انجام این پروژه را برعهده داشته است.
سیزده سال از زمانی که ساتوشی ناکاموتو با اختراع بیت کوین بازارهای پولی و مالی را متحول کرده است می گذرد، از آن زمان تاکنون اختراع هزاران رمز ارز دیگر در سراسر دنیا به ثبت رسیده است و در این میان بانک‌های مرکزی در سراسر دنیا نیز نمی‌خواهند از فناوری نوینی که کارایی آنها را به حداقل می رساند عقب بمانند.
رمزارز بانک مرکزی را می‌توان پدیده قرن ۲۱ نامید؛ فناوری که بانک‌های مرکزی در سراسر جهان در صدد دسترسی به آن هستند. ارز دیجیتال بانک مرکزی که به آن ارز دیجیتال فیات یا پول پایه دیجیتال نیز گفته می‌شود، ارز دیجیتالی است که توسط یک بانک مرکزی صادر می‌شود؛ مفهوم فعلی ارزهای دیجیتال بانک مرکزی از بیت کوین و ارزهای رمزپایه مبتنی بر بلاک چین الهام گرفته شده است اما عملکرد آن با ارز های دیجیتال موجود در بازار متفاوت است.
در حال حاضر بیش از ۸۰ درصد از بانک های مرکزی در سراسر جهان پروژه ارزهای دیجیتال بانک مرکزی را عملیاتی کرده‌اند و در این بین چین اولین کشوری بود که یوان دیجیتال را راه اندازی کرد؛ طبق بررسی های به عمل آمده یکی از سریع‌ترین برنامه‌هایی که در حال حاضر از نظر تعداد نصب در چین در رتبه اول قرار گرفته است، کیف پول یوان دیجیتال بانک مرکزی است. ۲۶۱ میلیون کاربر/ف حدود یک پنجم جمعیت چین، کیف پول‌های الکترونیکی CNY را بر روی تلفن های همراه خود راه اندازی کرده اند.
اتمام پروژه رمزپول ملی و یا ریال دیجیتال در ایران نیز که این روزها بحث آن داغ شده است به سال ۱۳۹۹ باز می‌گردد و شرکت خدمات انفورماتیک بانک مرکزی وظیفه انجام این پروژه را برعهده داشته است، به گفته رئیس بانک مرکزی دستورالعمل رمز پول ملی در شورای پول و اعتبار مصوب شده است و در حال حاضر مقدمات و راه اندازی آن در دست انجام است و این پروژه اوایل سال آینده اجرایی می شود.

به گفته معاون فناوری‌های نوین بانک مرکزی هدف از طراحی رمزریال در بانکانک مرکزی تبدیل اسکناس به یک موجودیت قابل برنامه‌ریزی و برنامه‌نویسی است و با این فرآیند پول دارای موجودیت هوشمند خواهد شد.
پشتوانه این ارز دیجیتال ریال است و در واقع به ازای هر واحد ارز ملی معادل ریال آن در حساب بانک مرکزی بلوکه خواهد ماند و صدور آن نقدینگی جدید خلق نخواهد کرد و از طرفی با صدور این رمز از در بلاک چین خصوصی امکان استخراج نیز نخواهد داشت.

تولید رمزپول ملی انرژی بر خواهد بود؟

برای پاسخ به این پرسش باید به تفاوت های رمزپول ملی و ارزهای دیجیتالی مانند بیت کوین پرداخت؛ بیت کوین در اختیار شخص خاصی نیست بلکه در اختیار پروتکل شبکه است و برای تولید آن باید هزینه سنگینی در نظر گرفته شود چراکه برق بالایی را مصرف می کند اما ارز دیجیتال بانک مرکزی پدیده ای پابلیک نیست و در دنیا به عنوان ارزی که بانک مرکزی آن را تولید می کند تعریف می شود دقیقا مانند ریال در ایران و در نتیجه تولید آن در اختیار بانک مرکزی است و الگوریتم ها و روش هایی که برای رسیدن به اجماع در شبکه بلاکچین از آن استفاده می شود مانند الگوریتم ها و روش هایی که بسیار پرهزینه و انرژی بر هستند و در شبکه بیت کوین و امثال آنها مورد استفاده قرار می گیرند در این شبکه کاربردی ندارند چراکه این شبکه ها به اصطلاح پرایویت و یا شناسا هستند به این معنا که بازیگر های کلیدی این شبکه ها شناخته شده هستند.

رمزپول ملی می تواند تحریم‌ها را دور بزند؟

ارز دیجیتال بانک مرکزی و یا پول دیجیتال بانک مرکزی در دنیا چنین تعریفی ندارد و برای دور زدن تحریم ها ساخته نشده است و دقیقا همان ریالی است که در معاملات روزانه مورد استفاده قرار می گیرد منتها در تولید آن از زیر ساخت های بلاکچینی استفاده شده است و برای مجموعه ای از مزایایی که سمت مردم نیست و قابلیت های حاکمیتی دارد ساخته شده است؛ مانند قابلیت رهگیری بهتر، مبارزه با پولشویی به صورت بهتر و یا ایجاد سیستم هایی که به لحاظ فنی پایداری بیشتری داشته باشند. از میان مزایای مختلف دیگر آن می توان به استفاده از آن در توسعه پذیری و امکان سرویس دهی به سینتک‌ها اشاره کرد و همان قدر که با ریال می‌توان تحریم دور زد همان قدر نیز با ارز دیجیتال بانک مرکزی می‌توان تحریم‌ها را دور زد.
رمز ریال در واقع ارز دیجیتال بانک مرکزی است که پول نقد الکترونیکی به شمار می‌رود و نسخه الکترونیکی اسکناس‌های رایج در ایران خواهد بود. ارزش آن نیز به ریال کاغذی سنتی موجود متصل می‌شود.
البته کارت‌های نقدی یا اعتباری که بسیاری از مردم برای خریدهای روزانه از مغازه‌ها یا پرداخت‌های بانکی خود استفاده می‌کنند، نوعی پول دیجیتالی است. اما تاکنون صدور این پول‌های دیجیتالی از سوی بانک‌های تجاری و بر پایه اعتبار الکترونیکی که بانک مرکزی به آنها می‌داده، انجام می‌شده است. به گفته کارشناسان آن چه که در حوزه رمزپول ملی اهمیت پیدا می کند ضوابط مشخص و تاثیرات اقتصادی آن است ولی به لحاظ تکنیکال حداقل در کوتاه و میان مدت تولید و عرضه ارز دیجیتال ملی در ایران چالش ساز نخواهد بود.حالا رئیس کل بانک مرکزی نیز اعلام کرده است دستورالعمل رمز پول ملی در شورای پول و اعتبار مصوب شده است و احتمال می‌رود در سال آینده اجرایی شود.

رواج رمزارزها هشداری برای بانک های مرکزی

گسترش استخراج و استفاده از رمزارزها در سراسر دنیا به موجب آنکه این ارزهای دیجیتال مردم نهاد هستند و قابلیت رهگیری ندارند بانک های مرکزی را در سراسر دنیا سردرگم و نگران کرده است و احتمال خروج ناگهانی سرمایه از این بانک‌ها را افزایش داده است.
نشریه ال اکونومیستا اسپانیا با تاکید بر افزایش محبوبیت رمزارزها در همه نقاط جهان نوشت: رواج بیت‌کوین و سایر ارزهای همتای آن تا جایی پیش رفته که به پدیده ای جهانی با بازار سرمایه ۲.۲ تریلیون دلاری که تقریبا دو برابر تولید ناخالص داخلی اسپانیا است، تبدیل شده است.
در این بین روسای بانک مرکزی در سراسر جهان در تلاش اند تا از جذابیت رمزارزها برای مردم بکاهند؛ «جروم پاول» رئیس فدرال رزرو آمریکا نیز اوایل سال جاری میلادی اعلام کرد که «ارزهای رمزنگاری شده از هیچ پشتوانه ای برخوردار نبوده و وسیله ای برای پرداخت نیستند.»
به گزارش خبر آنلاین ، استفان اینگوز، رئیس بانک مرکزی سوئد نیز اطمینان داده است که بیت کوین، مانند تمام پول‌های خصوصی، در نهایت ممکن است سقوط کند. وی گفت: پول خصوصی معمولاً دیر یا زود از بین می‌رود.

افزایش سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی

کاهش نسبی رشد پایه‌پولی

ترقی اقتصادی : رشد پایه پولی در پایان هفته منتهی به ۱۴۰۰.۱۰.۱۶ نسبت به هفته مشابه سال گذشته، رقم ۳۶.۲ درصد را ثبت کرده است؛ این در حالی است که رشد دوازده ماهه پایه پولی در پایان آذر ۱۴۰۰ معادل ۳۷.۶ درصد بوده است.
این آمار به این معناست که در هفته‌های اخیر به طور نسبی از رشد پایه پولی کاسته شده و صرفاً ترکیب اجزای پایه پولی تغییریافته است؛ به‌طوری که کاهش خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی به واسطه افزایش سپرده‌های دولت نزد بانک مرکزی با افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی جایگزین شده است.
به دنبال انتشار برخی گزارش‌ها درخصوص افزایش اضافه برداشت بانک‌ها و موسسات اعتباری از بانک مرکزی و تحلیل‌های صورت گرفته در این راستا درخصوص آثار این اضافه برداشت در رشد پایه پولی، پایگاه خبری ایبنا ضمن بررسی تحلیلی آمارهای رسمی مرتبط با تغییرات پایه پولی، به بررسی و تحلیل این موضوع پرداخته است. بر این اساس، نکات ذیل قابل توجه است:
•متغیر اضافه برداشت بانک‌ها و موسسات اعتباری از بانک مرکزی دارای ماهیتیک شبه بوده و در بازه‌های بسیار کوتاه‌مدت می‌تواند نوسانات بالایی از خود نشان دهد. چنانکه بررسی آمار سه ماه گذشته حاکی از آن است که اضافه برداشت بانک‌ها از مبالغی بالاتر از ۹۰۰ هزار میلیارد ریال در اواخر آبان‌ماه ۱۴۰۰ به ارقام کمتر از ۴۰۰ هزار میلیارد ریال در اواسط آذرماه ۱۴۰۰ رسیده بود. این مسئله در سال‌های گذشته نیز مسبوق به سابقه بوده به طوری که در اواخر مهرماه سال ۱۳۹۹ نیز اضافه برداشت بانک‌ها و موسسات اعتباری از بانک مرکزی افزایش شدیدی را تجربه نمود و به ارقام بالای ۱۰۰۰ هزار میلیارد ریال رسید.
•از آنجا که اضافه برداشت بانک‌ها و موسسات اعتباری از منابع بانک مرکزی به معنای منفی شدن حساب جاری بانک نزد بانک مرکزی (بدهکار شدن بانک به بانک مرکزی) به میزان کسری منابع برای تسویه کامل کل مبادلات روزانه مرتبط با آن بانک است؛ لذا، عوامل موثر بر هر یک از ارقام ورودی و خروجی به حساب مزبور می‌تواند تغییرات اضافه برداشت بانک‌ها را متاثر نماید. از این‌رو تغییرات در اضافه برداشت بانک‌ها صرفا متاثر از رفتار مالی خرد بانک‌ها و موسسات اعتباری نبوده و رفتار مالی سایر نهادها از جمله دولت و شرکت‌های دولتی، بانک مرکزی سایر بانک‌ها و بنگاه‌ها نیز می‌تواند منجر به تغییرات اضافه برداشت بانک‌ها گردد.
•بر این اساس ملاحظه می‌شود که در طول سال‌های۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، به دنبال افزایش شدید خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و افزایش سقف مجاز تنخواه‌گردان خزانه (به ترتیب از ۳ درصد بودجه عمومی به ۵.۵ و ۶ درصد در دو سال مذکور) و به تبع آن افزایش شدید پایه پولی، تزریق ذخایر به شبکه بانکی به طور قابل ملاحظه‌ای افزایشیافت، که این امر باعث شد تا بانک‌ها برای تامین کسری منابع خود کمتر به اضافه برداشت از بانک مرکزی متوسل گردند و در نهایت، سهم بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی در رشد پایه پولی کاهش یابد. به عبارت دیگر، در دو سال مذکور، افزایش پایه پولی از محل خالص دارایی های خارجی بانک مرکزی و خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی، زمینه‌ساز افزایش منابع در دسترس بانک‌ها و تأمین ذخایر موردنیاز آنها بوده است.
•در ماه‌های اخیر، علی‌رغم نوسانات رخ داده در اضافه برداشت بانک‌ها و موسسات اعتباری از بانک مرکزی، رشد پایه پولی تغییر خاصی نداشته است، به طوری که بر اساس آخرین آمار و اطلاعات پولی کشور، رشد پایه پولی در پایان هفته منتهی به ۱۴۰۰.۱۰.۱۶ نسبت به هفته مشابه سال قبل، رقم ۳۶.۲ درصد را ثبت نموده است. این در حالی است که رشد دوازده‌ماهه پایه پولی در پایان آذرماه ۱۴۰۰ معادل ۳۷.۶ درصد بوده است. از این‌رو ملاحظه می‌شود که در هفته‌های اخیر به طور نسبی از رشد پایه پولی کاسته شده و صرفاً ترکیب اجزای پایه پولی تغییریافته است؛ به‌طوری که کاهش خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی به واسطه افزایش سپرده‌های دولت نزد بانک مرکزی با افزایش اضافه برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی (افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی) جایگزین شده است.
•براساس آخرین اطلاعات منتشر شده از سوی بانک مرکزی، اگرچه اضافه برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی در پایان هفته منتهی به ۱۴۰۰.۱۰.۲ در مقایسه با هفته منتهی به ۱۴۰۰.۱۰.۱۶، مبلغ ۱۸۵ هزار میلیارد ریال افزایشیافته است، اما در مقابل میزان سپرده های بخش دولتی نزد بانک مرکزی در دو هفته مذکور به میزان۳۹۳.۵ هزار میلیارد ریال،یعنی بیش از دو برابر میزان رشد اضافه برداشت بانک‌ها افزایشیافته است که این موضوع، کاهش نسبی رشد پایه پولی را نشان می‌دهد.

در خصوص افزایش سپرده‌های دولت نزد بانک مرکزی لازم به توضیح است که براساس بند (ب) ماده (۱۷) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین بند (الف) ماده (۲۰) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمان‌ها، دانشگاه‌های دولتی و اعتبارات دولتی نهادهای عمومی غیردولتی، صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی می‌باشد. از این‌رو ملاحظه می‌شود که با افزایش سپرده‌های دولت نزد بانک مرکزی، بانک‌ها به منابع کمتری دسترسی داشته و آن را از طریق اضافه برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی جبران می‌کنند. البته لازم به اشاره است که با هزینه‌کرد دولت منابع مذکور مجدداً به شبکه بانکی بازگشته و اضافه برداشت بانک‌ها کاهش خواهد یافت.

تغییر روش استقراض از بانک مرکزی

هادی حق شناس
کارشناس اقتصادی

با اینکه دولت سیزدهم همچنان پافشاری می کند که استقراضی از بانک مرکزی نداشته، اما کارشناسان می گویند این استقراض شاید مستقیم نبوده باشد، اما غیرمستقیم رخ داده است.
معاون وزیر اقتصاد مدعی است دولت سیزدهم به هیچ وجه از بانک مرکزی استقراض نداشته است. سید هادی سبحانیان گفت: در بحث عدم استقراض از بانک مرکزی خط قرمز وزارت اقتصاد بوده و به همین دلیل تلاش شد با رویکردهایی که اتخاذ شده استقراض از بانک مرکزی رخ ندهد. سبحانیان درباره اظهارات برخی از نمایندگان مجلس مبنی بر اینکه در دولت سیزدهم هم استقراض از بانک مرکزی انجام شده، ادامه داد: افراد باید مبتنی بر اعداد و ارقام صحبت کنند و به هیچ وجه دولت سیزدهم از بانک مرکزی استقراض نداشته است. برخی از کارشناسان بیان می‌کنند که بانک‌ها اوراق دولتی خریداری کردند و اضافه برداشت داشتند و این را استقراض می‌دانند اما طبق قانون بانک‌ها مکلف هستند که سه درصد از ترازنامه خود را اوراق دولتی خریداری کنند و تا به امروز آنچه که از سوی وزارت اقتصاد دولت سیزدهم پیگیری شده عمل به تکالیف از سوی شبکه بانکی بوده است. برای کنترل تورم، استقراض از بانک مرکزی جزو خطوط قرمز وزارت اقتصاد دولت سیزدهم بوده است.
با اینکه دولت سیزدهم همچنان پافشاری می کند که استقراضی از بانک مرکزی نداشته، اما کارشناسان می گویند این استقراض شاید مستقیم نبوده باشد، اما غیرمستقیم رخ داده است.
هادی حق شناس، کارشناس اقتصادی دراین باره گفت: نکته کلیدی این است که بالاخره افزایش حجم پول و رشد نقدینگی در دولت سیزدهم در اقتصاد رخ داده است. اما رشد نقدینگی و افزایش حجم پول، ضرورتا این نیست که مستقیم دولت از بانک مرکزی استقراض کند. بلکه اگر بانک ها هم از بانک مرکزی اضافه برداشت داشته باشند، منجر به افزایش حجم پول یا رشد نقدینگی می شود و نتیجه اش می شود تورم و یا اینکه بانک مرکزی، بابت مطالبات ارزی دولت، پول چاپ می کند و در اختیار دولت قرار می دهد که اسم این هم استقراض نیست، اما افزایش حجم پول و رشد نقدینگی را در پی دارد.
حق شناس ادامه داد: اطلاعات موجود نشان می دهد در ۹ ماهه گذشته، ما شاهد رشد نقدینگی نسبت به مدت مشابه سال قبل بوده ایم. ریشه های این رشد نقدینگی یا افزایش حجم پول، یا در مطالعات معوق بانک مرکزی بوده و یا مطالبات معوق بانک مرکزی از بانک هاست که هر دوی اینها یعنی برداشت بانک ها از بانک مرکزی و یا استقراض دولت از بانک مرکزی. لذا در این ماجرا باید به اجزای نقدینگی نگاه کنیم. یکی از اجزای نقدینگی، گرفتن پول توسط دولت از بانک مرکزی است. یکی دیگر گرفتن پول توسط دولت از بانک ها است، در این حالت بانک ها از بانک مرکزی پول می گیرند. بنابراین استقراض از بانک مرکزی غیرمستقیم رخ داده است. این کارشناس اقتصادی تاکید کرد: همانطور که می‌بینیم، نرخ تورم نقطه به نقطه در ماه اخیر افزایش یافته است و آمار و اطلاعات هم رشد پایه پولی را نشان می دهد.

نگاهی بر مبانی سیاست هدایت اعتبار

عباس صابری
کارشناس اقتصادی

با رخ دادن بحران بزرگ مالی۲۰۰۸، انتقادات بسیاری نسبت به سبک متعارف سیاستگذاری اقتصادی مطرح شده است. وقوع این بحران منجر به شکل‌گیری درخواست‌های بسیاری از محققان دانشگاهی برای مطالعات پیرامون ارتباط بخش بانکی و واقعی اقتصاد شده است. این امر از آنجا نشئت می‌گیرد که در چارچوب متعارف اقتصادی نگاه به پول صرفا به عنوان تسهیل‌کننده مبادلات بوده است. تاثیر پول بر اقتصاد، در این دیدگاه ، منفی و به شکل خلق تورم است. بنابراین کارکرد مثبت پول آنست که تورم ایجاد نکند. در مقابل اما رویکردهای دیگری وجود دارد که به ظرفیت‌های توسعه‌ای پول اشاره می‌کند. در این راستا می‌توان به نظریه پولی تولید و نظریه مقداری اعتبار اشاره کرد. ورنر در آثار مختلف خود به نقد و رد نظریه متعارف اقتصاد نئوکلاسیکی و معرفی رویکردی جایگزین که قادر به توضیح نارسایی‌های نظریه متعارف است، پرداخته است.
از نظر وی در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ میلادی، سه پدیده مهم در برخی از کشورها به وقوع پیوست که توضیح آنها در چارچوب پارادایم مسلط و مبتنی بر رابطه معروف بین پول، فعالیت‌های اقتصادی و تورم، ممکن نبود. این سه پدیده عبارت بودند از: ۱- کاهش سرعت پول که منجر به بی‌ثباتیا شکست تابع تقاضا برای پول در برخی از کشورهای آنگلوساکسون اسکاندیناوی و ژاپن شد. ۲- افزایش حباب‌گونه قیمت دارایی‌ها به ویژه در کشورهای انگلستان، اسکاندیناوی، تایوان، کره و ژاپن. ۳- موج عظیم خروج سرمایه از ژاپن در دهه ۸۰ و سقوط ناگهانی اقتصاد ژاپن در اوایل ۱۹۹۰ میلادی. از این رو ورنر به معرفی پارادایم و رویکردی بدیل همت می‌گمارد. بر مبنای این رویکرد: ۱- تعریف پول به عنوان سپرده، مبتنی بر خلق پول بانکی جایگزین تعریف سابق از پول می‌شود. ۲- نظریه مقداری پول یک حالت خاص از یک نظریه مقداری تفکیک شده است که بین خلق اعتبار برای بخش واقعی و مالی، تفکیک قائل شده و خلق اعتبار به دومی را عامل شکل‌گیری حباب قیمتی می‌داند. ۳- خلق اعتبار بیشتر برای چرخه مالی، احتمالا به شکل سرمایه‌گذاری خارجی از کشور خارج شده و شاهد جریان خروج سرمایه از کشور خواهیم بود. البته وی این رویکرد را در سایر آثار خود نیز به انحاء مختلف و با استفاده از شواهد تجربی کافی مخصوصا با استفاده از تجربه ژاپن، شرح و بسط داده است. از جمله این آثار می‌توان به «بحران‌های مالی در ژاپن در قرن ۲۰»، «بازنگری در منطق نظام‌های اقتصادی بانک محور و اثربخشی سیاست‌های هدایت اعتبار در پرتو شواهدی از ژاپن » و « پارادایم جدید در اقتصاد کلان: حل معمای عملکرد اقتصاد کلان ژاپن» اشاره کرد. وی همچین در مقاله خود با عنوان «قرن گمشده در اقتصاد » به این سوال پاسخ می‌دهد که بانک‌ها چگونه کار می‌کنند و خلق پول از کجا نشئت می‌گیرد؟ وی ضمن معرفی سه نظریه واسطه‌گری وجوه، ضریب فزاینده و نظریه خلق پول با استفاده از شواهد تجربی کافی به رد دو نظریه نخست و اثبات سومی می‌پردازد. نتایج مطالعه بیانگر آنست که تشویق کشورهای در حال توسعه به استقراض خارجی، اشتباه است. از نظر وی می‌توان به گونه ای خلق پول کرد که نه تنها رشد اقتصادی به همراه داشته باشد بلکه به تورم نیز منجر نشود. از نظر وی خلق پول بسته به محل اصابت آن، به نتایج متفاوتی منجر خواهد شد.
در حالت اول انبساط پولی اگر مصرف نهایی مردم را افزایش دهد، به افزایش سطح عمومی قیمت‌ها منجر می‌شود. در حالت دوم که اعتبارات بانکی برای معاملات دارایی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، در نهایت منجر به شکل‌گیری حباب دارایی شده و با ترکیدن حباب دارایی، ثبات اقتصادی را به خطر می‌اندازد اما در حالت سوم که اعتبارات بانکی برای سرمایه‌گذاری‌های مولد مورد استفاده قرار می‌گیرد، علاوه بر اینکه به رشد اقتصادی منجر خواهد شد، هیچ‌گونه تورمی نیز در پی نخواهد شد. به این ترتیب معجزه‌های اقتصادی شرق آسیایعنی ژاپن، تایوان، کره و چین به سرعت توسعه یافتند. در تجربه اجرای این سیاست در کشورهای فوق، شاهد نقش‌آفرینی گسترده دولت برای نیل به سطوح بالای توسعه اقتصادی هستیم. البته انقش دولت در اقتصاد، می‌تواند به انحاء مختلفی ایفا شود. در حالت افراطی آن شاهد یک اقتصاد کاملا دولتی و برنامه ریزی شده هستیم. اما رویکردهای هوشمندانه‌تری نیز وجود دارد. در واقع «این امکان وجود دارد، اقتصادی که ۹۹ درصد آن در چارچوب سرمایه‌داری است را به اقتصادی کنترل شده تبدیل کرد، اگر دولت بتواند یک درصد آن را به درستی کنترل کند؛ و آن یک درصد درست، تخصیص اعتبار به ویژه در ارقام کلان است». از این رو اگر دولت بخواهد اقتصاد را به گونه‌ای کنترل کند که به رشد و توسعه اقتصادی منجر شود، باید مکانیسمی دقیق و هوشمندانه برای خلق اعتبارات بانکی تعریف کند؛ بگونه‌ای که اعتبارات جدید بانکی برای فعالیت‌های مولد اقتصاد خلق شوند. سیاست هدایت اعتبار همان بهترین مکانیسمی است که می‌تواند بخش پولی را با بخش واقعی اقتصاد پیوند داده و رشد اقتصادی را رقم بزند./**منبع: ایبنا**

ترقی اقتصادی
دوهفته‌نامه‌اقتصادی-فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۱۷ -نیمه دوم بهمن ۱۴۰۰

سهم بیمه‌ها از هزینه درمان و کرونا چقدر است؟

ترقی اقتصادی : با وجود اینکه سهم شرکت‌های بیمه در پرداخت هزینه‌های درمان عمدتا به بیمه‌های تکمیلی محدود می‌شود ولی این بخش بالاترین نسبت پرداخت خسارت را در صنعت بیمه به خود اختصاص داده است.
به تازگی ناصحی- مدیرعامل سازمان بیمه سلامت - در اظهاراتی سهم مردم از پرداخت هزینه‌های درمان را تا ۵۰ درصد اعلام و با انتقاد از بودجه پایین این سازمان گفته است که در پوشش هزینه‌ای، بیمه‌ها خیلی قوی نیستند.
وی در مورد پوشش بیمه‌ای داروهای درمان کرونا نیز گفته که هرچه در کمیته علمی ستاد کرونا تائید و در شورای عالی بیمه تصویب شود، تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرد که تاکنون نزدیک ۷۰۰۰ میلیارد تومان در مورد کرونا هزینه کرده‌ایم.
اما با توجه به اینکه در کنار بیمه‌های پایه که مردم از آن بابت هزینه‌های درمان استفاده می‌کنند، بخشی از هزینه درمان از طریق بیمه تکمیلی توسط شرکت‌های بیمه طرف قرارداد پرداخت می‌شود، آخرین عملکرد شرکت‌های بیمه در آمار بیمه مرکزی از هزینه‌های درمانی و البته کرونا مورد بررسی قرار گرفت.

بالاترین نسبت پرداخت خسارت برای درمان، کشتی و بدنه

بر اساس این گزارش، حق بیمه تولیدی صنعت بیمه در سال جاری ۹۰.۵ هزار میلیارد تومان بوده که نسبت ۳۷.۷ درصد رشد داشته است، همچنین خسارت پرداختی از سوی شرکت‌ها بیمه در این مدت ۴۷.۲ هزار میلیارد تومان است که در مقایسه با ۱۰ ماه اول پارسال ۴۵.۷ درصد افزایش دارد.
بررسی وضعیت درمان در خسارت‌های پرداختی شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد که با ۱۰۶.۴ درصد درصد قرار دارد و بعد از آن پرداخت خسارت کِشتی با ۸۴ درصد و بیمه بدنه اتومبیل با ۵۵ درصد بالاترین نسبت خسارت پرداختی را داشته‌اند.

۱۶۷۰ میلیارد و بیشتر برای کرونا

اما در رابطه با هزینه‌های کرونا در بیمه‌ها، آمار از این حکایت دارد که از ابتدای شیوع کرونا در اسفندماه سال ۱۳۹۸ تا پایان آذرماه امسال، در مجموع نزدیک ۱۶۷۰ میلیارد تومان خسارت بابت درمان تکمیلی بیماری کرونا از سوی صنعت بیمه پرداخت شده است که حدود دو درصد مربوط به سال ۱۳۹۸، ۴۱ درصد سال ۱۳۹۹ و ۵۷ درصد برای امسال است.

۳۶ درصد هزینه‌های کرونا برای بستری

جزئیات بیشتر حاکی از آن است که حدود ۳۶ درصد پرداخت‌های کرونایی به هزینه های بستری، ۱۷ درصد مصارف دارویی، ۱۴ درصد آزمایش، ۹ درصد ویزیت و شش درصد عکسبرداری اختصاص دارد و در مورد ۱۸ درصد از هزینه های گزارش شده از سوی شرکت های بیمه نوع هزینه مشخص نشده است.

حداقل ۶ درصد هزینه درمان پرداختی برای کروناست

در این حالت سهم خسارت‌های پرداختی شرکت‌های بیمه بابت هزینه‌های درمانی بیماری کرونا از اول اسفند ۱۳۹۸ تا پایان آذرماه امسال، حدود شش درصد از کل خسارت های پرداختی بیمه های درمانی در این بازه زمانی است.
این را باید مورد توجه قرار داد که هزینه پرداختی بابت کرونا از سوی شرکت‌های بیمه می‌تواند بیش از این رقم باشد چرا که پیش از این هم بیمه مرکزی اعلام کرده بود بخشی از هزینه‌های درمانی به دلایل فنی تفکیک نشده است زیرا برخی شرکت‌های بیمه امکان ثبت هزینه‌های بیمارستانی و پاراکلینیکی بیماری کرونا را به صورت مجزا از سایر بیماری ها در سیستم های خسارت نداشته و در مورد برخی تعهدات به ویژه ویزیت، دارو و عکسبرداری نیز به دلیل عدم ثبت نوع بیماری در نسخه مربوطه، امکان تفکیک هزینه بیماری کرونا از سایر بیماری‌ها در این موارد وجود ندارد.

استفاده از بیمه‌های هوشمند یک الزام است

ترقی اقتصادی : امروز اگر فناوری‌های نو و نوآوری‌ها را دنبال نکنیم بسیاری فرایندها و تولید محصولات جدید شاید معنا و مفهوم نداشته باشد و مدیران ما اگر می‌خواهند در حوزه تجاری سازی موفق عمل کنند باید بتوانند به نوعی فرایندهای نوآورانه را حمایت کنند.
یکتا اشرفی عضو هیات مدیره بیمه ایران در اولین رویداد شتاب (استارتاپی) ایده پردازی در صنعت بیمه با هدف نوآوری حل چالش‌ها و نیاز سنجی بیمه کشور با حضور کردبچه رئیس پژوهشکده بیمه، حمید معینی- رئیس مرکز آموزش علمی کاربردی بیمه ایران، مقامات عالی دانشگاه جامع علمی کاربردی و صنعت بیمه، پژوهشگران و دانشجویان دانشگاه علمی کاربردی سهامی بیمه ایران و با مشارکت جمعی از ایده پردازان و نوآوران صنعت بیمه، استارت آپ‌های فعال در حوزه اینشورتک تحت نظارت دانشگاه علمی کاربردی و توسط مرکز آموزش علمی کاربردی کسب و کار سبا (متعلق به هلدینگ بیمه ایران) در محل همایش‌های ایران زمین شرکت سهامی بیمه ایران، روز چهارشنبه ۱۳ بهمن سال جاری برگزارشد، سخنان خود را چنین آغاز کرد که سازمان ملل متحد در بررسی و دسته بندی سرمایه هایش می‌گوید بحث نوآوری، سرمایه اصلی کشورها است و دیگر از آن بحث سرمایه‌های فیزیکی و حتی سرمایه‌های انسانی که در مسیر توسعه مورد ارزیابی قرار می‌داد به عنوان سرمایه‌های شرکت‌ها را عدول کرده و بحث نوآوری را مبنا قرار می‌دهد در همین راستا و در جهت حمایت از کارافرینی نوین و کسب و کارهای نوین صنعت بیمه، دانشگاه جامع علمی کاربردی اقدام به برگزاری این رویداد شتاب تخصصی کرد که از لحاظ این مفاهیم و آن نگاهی که بیمه گر داشته کاملا مرتبط با سند راهبردی شرکت سهامی بیمه ایران است.
اشرفی گفت:شرکت سهامی بیمه ایران سند راهبردی خود را برای یک دوره سه ساله و با تکیه بر بحث تحول دیجیتال که بن مایه اصلی آن بحث نوآوری بر بستر تحولات دیجیتال نوشت است که می‌دانیم انقلاب صنعتی چهارم نام خورده و شاید ما در انقلاب‌های صنعتی اول و دوم و سوم خیلی از دنیا عقب بودیم، خوشبخانه انقلاب صنعتی چهارم باتوجه به این که بحث‌های فناورانه‌ای دارد که مرزها را خیلی به رسمیت نمی‌شناسد شاید یک فرصت بسیار جدی را در اختیار ما بگذارد که بتوانیم آن شکاف گذشته را جبران کنیم و با تکیه بر نوآوری‌ها و نیروی جوان و خلاق و تحصیل کرده‌ای که در کشور داریم از فرصتی که انقلاب صنعتی چهارم در اختیار ما گذاشته استفاده کنیم و بتوانیم در مسیر اعتلای و ترقی کشور گام‌های مثبتی برداریم.
عضو هیات مدیره بیمه ایران ادامه داد: امروز اگر فناوری‌های نو و نوآوری‌ها را دنبال نکنیم بسیاری فرایندها و تولید محصولات جدید شاید معنا و مفهوم نداشته باشد و مدیران ما اگر می‌خواهند در حوزه تجاری سازی موفق عمل کنند باید بتوانند به نوعی فرایندهای نوآورانه را حمایت کنند.
وی ادامه داد:اتفاقاتی که امروزه افتاده وقتی به پیش بینی‌های اقتصاد جهانی را نگاه می‌کنیم علیرغم تمام بحران‌هایی که از سال ۲۰۰۶-۲۰۰۷ اقتصاد دنیا را فرا گرفته صنعت بیمه را خیلی خوشبینانه نگاه می‌کنند و امیدوار هستند در ۵ سال آینده به اندازه ۵۰ سال گذشته خود بتواند جلو برود، این پیش بینی خوشبینانه‌ای است که ماامیدواریم تحقق پیدا کند.
عضو هیات مدیره بیمه ایران افزود: متاسفانه صنعت بیمه در کشور ما و خیلی کشورهای در حال توسعه نتوانسته از بستر تحول دیجیتال استفاده مناسبی کند، البته ما می‌بینیم استارت آپ‌هایی در حوضه‌های مختلف ظهور کردند و در بسترهای مختلف تحول دیجیتال کمک کرده اند به اصلاح فرایندها و محصولات جدید، اما وقتی به صنعت بیمه نگاه می‌کنیم علیرغم این که استارت آپ‌ها چالش‌هایی برای شرکت‌های بیمه‌ای شده اند، ولی عمدتا فقط مسیر فروش بیمه نامه و بحث توزیع را دنبال کرده اند در حالی که وقتی صحبت از نوآوری در صنعت بیمه می‌کنیم خیلی فراتر از این بحث‌ها است و جایی که از تحول دیجیتال صحبت می‌کنیم این نگاه را داریم که صنعت بیمه صنعت داده‌ها است. ما حکمرانی داده را داریم.
عضو هیات مدیره بیمه ایران افزود: صنعت بیمه سرمایه اش داده است واین که ما بتوانیم ابزارهای نوین و نوآوری رااستفاده کنیم برای اینکه این داده‌ها و این بانک‌های بیگ دیتاها استفاده بهینه کنیم، این که بتوانیم برای مشتری به مشتری نرخ بیمه تعیین کنیم و بر اساس این دادها که اگر قرار است بیمه گذاری خانه یا کارخانه خود را بیمه کند باید از ابزار هوشمند کمک بگیریم تا بتوانیم ریسک را برای بیمه گذاران مختلف تعیین کنیم. اگر کارخانه‌ای را بیمه می‌کنیم که بحث‌های هوشمند در کارخانه جاری و ساری است روی نرخش چه اثری می‌گذارد.
وی ادامه داد: اگر من به عنوان یک مشتری خانه ام را بیمه کرده ام و از لوازم هوشمند استفاده می‌کنم در حوزه انرژی و آتش سوزی و... چه کمکی به من می‌کند؟ تحول دیجیتالی که ما در صنعت بیمه استفاده می‌کنیم باید بتواند بحث مدیریت ریسک و بحث خسارت ما را باید متحول کند.
اشرفی گفت: متاسفانه تا به حال خیلی خوب در این حوزه تحول دیجیتال عمل نکرده ایم و امیدوارم با حمایت‌های بیمه مرکزی و وزارت اموراقتصادی و دارایی و شرکت‌های بیمه مطمئنا در این بحث جایگاه شرکت سهامی بیمه ایران به عنوان یک بخش پیشران که سهم عمده‌ای از بازار را دارد خیلی موثر خواهد بود کمک کند، و همچنین امیدوارم دانشکده علمی کاربردی در این بخش بتواند به ما کمک کند این منظر که در تمام دنیا علی رغم این که رشته‌های بیمه یک رشته آکادمیک است، ولی رابطه بین علم و دانشگاه و صنعت و دانشگاه در صنعت بیمه برای ما مهم است و دانشگاه علمی کاربردی می‌تواند بهترین بستر برای ترویج این مهم باشد.
وی ادامه داد: بنده همینجا از فرصت استفاده می‌کنم از مدیریت و مسئولین دانشگاه علمی کاربردی می‌خواهم که دربرخی رشته‌ها به ما کمک کنند مانند رشته حقوق بیمه، جزو گرایش‌هایی است که به شدت در صنعت به آن نیاز داریم و متاسفانه جایگزینی برای این رشته نداریم. یعنی یک فارغ التحصیل در رشته حقوق از دانشگاهای سراسری وقتی به صنعت بیمه می‌آید با عدم شناختی که روی صنعت بیمه دارد به سختی می‌تواند خودش را منطبق با آنچه از او می‌خواهیم.

عضو هیات مدیره بیمه ایران افزود: صنعت بیمه در حوزه فاینانس هم نیاز دارد که این تخصص‌های حوزه‌های بیمه رشد پیدا کند. ما ۴۰ سال است روی اقتصاد اسلامی و بانکداری اسلامی صحبت می‌کنیم اگرچه نتوانسته ایم آن جا هم مسیری را برویم، اما ابزارهای مالی بسیاررزشمندی داریم در صنعت بیمه که می‌توانیم از آن‌ها استفاده کنیم و بخصوص استفاده از این ابزارها در کشورهای منطقه می‌تواند برای ما سودمند باشد و جای آن در دانشگاه علمی کاربردی و رشته‌های فایننس مرتبط و حقوق مرتبط را داشته باشیم تا از آن استفاده کنیم.
وی در ادامه افزود: بنده به عنوان یکی از داوران هنگامی که به طرح‌هایی ارائه شده نگاه می‌کردم باید بگویم که بسیار طرح‌های ارزشمندی بودند، و از شرکت سهامی بیمه ایران و هم سایر شرکت‌ها خواهش می‌کنم استارت آپ‌های خود را ایجاد کنند و کمک کنند تا همه ذینفعان صنعت بیمه از آن بهره‌مند شوند، چراکه صنعت بیمه امروز یک سری طرح‌ها و دغدغه‌ها و نگرانی‌های به حق دارد که آیااین استارت آپی که می‌آید آیا فقط جای بخش فروشمان را گرفته یا این که نه ما باید خودمان به سمت نوآوری‌هایی در این حوزه گام برداریم تا هم منافع ذینفعانمان که خود شرکت بیمه و نمایندگانش است را در دست داشته باشیم و هم بتوانیم به بیمه گذارانمان خدمات بهینه‌ای رایه کنیم.
اشرفی در ادامه تاکید کرد:امروز نسل جوان ما حاضر نیست خارج از این گوشی موبایل خدمات مالی بگیرد و توقع دارد همان طور که در بازارهای مالی دیگر می‌تواند هر جا هر نوع خدمتی را بگیرد از صنعت بیمه به همان گونه استفاده کند و اینجا است که استارت آپ‌های تخصصی که با حمایت‌های شرکت‌های بیمه‌ای ایجاد می‌شوند وارد شوند و بستر لازم را فراهم کنند و ما را به سمت بیمه هوشمند که الان یک الزام است و انتخاب نیست که بین بیمه سنتی و تحقق بسترهای دیجیتال و حرکت به سمت بیمه هوشمند مختار به انتخاب باشید. عضو هیات مدیره بیمه ایران استفاده از بیمه‌های هوشمند همانطور که گفتم یک الزام است و هرچقدر تحریم‌ها رفع شود و ما باز پیوندهای بیمه‌های جهانی را داشته باشیم عمق فاجعه را متوجه می‌شویم که چقدر مشکلات جدی در این حوزه تعیین نرخ‌ها داریم و این که می‌گوییم بیمه حکمرانی داده را دارد، وقتی می‌خواهیم یک نرخ بیمه را تعیین کنیم یکی از مشخصات اصلی مان ضریب خسارت گذشته است، ضریب خسارتی که وقتی شکست بازار دارید دیگر به روند گذشته تکیه کردن خطای جدی را وارد بحث می‌کند و باید بتوانیم از این بیگ دیتای موجود و ابزار هوشمند موجود، آن گذشته را با نگاه پالایش شده داده‌ها را به کار بگیریم و شرایط بهتری را برای بیمه گذاران و منافع بیشتری را برای ذینفعان صنعت بیمه فراهم کنیم.

ضعف صنعت بیمه درنگهداشت از دارایی‌های فیزیکی

ترقی اقتصادی : رییس هیات مدیره انجمن نگهداری وتعمیرات ایران، اظهارکرد: دربسیاری ازکشورهای دنیا، بیمه‌ها برای کاهش ریسک و افزایش ایمنی، تدابیر ومقرراتی را ایجاد می‌کنند ودر راستای کاهش این ریسک، مدیریت نگهداشت از دارایی‌ها را اعمال می‌کنند، اما در ایران، صنعت بیمه در راستای نگهداشت از دارایی‌های فیزیکی، ضعیف عمل می‌کند.
«سعید رمضانی» گفت: سلامت تجهیزات، درنتیجه نگهداری، تعمیرات و مدیریت دارایی‌ها ایجاد می‌شود، وقتی ریسک ناشی از خرابی تعمیرات وجود نداشته باشد، ایمنی به دلیل حصول سلامت تجهیزات افزایش پیدا می‌کند.
وی، با بیان اینکه تمامی قصد ونیت نگهداری از دارایی‌ها و تجهیزات این است که ایمنی وعملکرد منجربه افزایش تولید شود، افزود: در بسیاری از کشورهای دنیا، مرجع ارزیابی، پیاده سازی و پیگیری برای اینکه نگهداشت از دارایی‌ها به درستی انجام شود و سیستم‌های مدیریت بر دارایی‌های فیزیکی استقرار پیدا کند، صنعت بیمه است، اما در کشور ما صنعت بیمه به این موضوع توجهی ندارد.
رییس هیات مدیره انجمن نگهداری وتعمیرات ایران، با بیان اینکه شرکت‌های مختلف در ایران یا سازمان‌ها به نگهداشت از دارایی‌ها و کاهش ریسک ناشی از آن، توجه کافی ندارند، گفت: دراروپا صنعت بیمه به صورت جدی‌تر وارد موضوعات ایمنی از منظر نگهداشت از دارایی‌های فیزیکی و تجهیزات، به منظورکاهش ریسک می‌شوند، زیرا به ازای هر یک نفر که جان خود را از دست بدهد باید مبلغ زیادی را بپردازد، درنتیجه به ایمنی دقت می‌کند.
رییس هیات مدیره انجمن نگهداری وتعمیرات ایران، خاطرنشان کرد که بیمه‌ها برای کاهش ریسک، بایدایمنی ایجاد کنند و در راستای کاهش این ریسک مدیریت نگهداشت از دارایی‌ها را اعمال می‌کنند، اما در ایران صنعت بیمه در راستای نگهداشت از دارایی‌ها ضعیف عمل می‌کند.
رمضانی، گفت: دنیا با مشوق‌های بیمه‌ای و مالیاتی کار می‌کند، یعنی اگر کسی ساختار تعالی از نگهداشت از دارایی‌ها راپیاده کند، شامل مشوق‌های بیمه‌ای می‌شود و سازمانی که با پیاده سازی نگهداشت از دارایی‌های فیزیکی، ایمنی را رعایت کند حق بیمه کمتری پرداخت می‌کند.
وی، اذعان داشت که وظیفه سازمان‌های مختلف این است که صنعت بیمه را در راستای نگهداشت از دارایی‌ها، کاهش ریسک و افزایش ایمنی فعال کنند و در راستای نگهداری و تعمیرات تکالیفی را ایجاد و برنامه ریزی کرده و برنامه‌ها را حمایت و به اجرا نزدیک کنند تا بتوان ایمنی را در راستای نگهداشت از دارایی‌ها افزایش داد.
رییس هیات مدیره انجمن نگهداری وتعمیرات ایران، اعلام آمادگی کرد که انجمن متبوع وی در راستای تعامل با شرکت‌های بیمه‌ای وارد شود و می‌توانند برنامه‌ها و قوانینی را تنظیم کنند تا در پیگیری صنعت بیمه از نگهداشت دارایی‌ها کمک کننده باشد.
وی، اظهارکرد: شرکت‌های بیمه‌ای می‌توانند با وضع قوانین تشویقی در راستای نگهداشت از دارایی‌ها سازمان‌ها را تشویق کنند به اینکه استانداردهای مرتبط با ریسک را پیاده سازی کنند تا شاید از این طریق بتوان پیگیری کرد تا ارتقای سطح نگهداری در کشور رشد پیدا کند.

ارتقای خدمات خسارت سیار بیمه کوثر

ترقی اقتصادی : خدمت‌رسانی سیار به زیان‌دیدگان خودرویی در شهر تهران در راستای جلب رضایت مشتریان وارد مرحله جدیدی می‌شود.هم‌زمان با چهل و سومین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی، با هدف خدمت‌رسانی بهتر و جلب رضایت مشتریان، واحد خسارت سیار شرکت بیمه کوثر از ۲۲ بهمن ۱۴۰۰ با ساختار جدید و تقویت‌شده در تهران آغاز به کار کرد و به تدریج در کل کشور اجرایی می‌شود.اعظم علیزاده ضمن تشکر از سرعت عمل و همکاری مدیر راهبری سرپرستی‌های استان تهران و همکاران مدیریت امور مشتریان و بازاریابی اجتماعی با مدیریت اتومبیل و همچنین همراهی شرکت ارزیابی سریر صدر آسایش در توجه به رسالت بیمه کوثر، گفت: هرچند بیمه کوثر پیش از این واحد سیار را ایجاد کرده بود اما تجربه این چند سال نقاط ضعفی را به ما نشان داد و دیدیم که در برخی مسایل آن‌گونه که انتظار و مطلوب مشتری است، کار پیش نمی‌رود. بنابراین تصمیم گرفتیم فرایند کار را بهبود دهیم تا نهایتا مراحل بازدید و کارشناسی، تشکیل، ثبت و ارزیابی پرونده‌های خسارت اتومبیل با سرعت و سهولت بیشتری انجام شود.وی با تاکید بر اینکه بیمه کوثر همواره عملکرد ارزیابان خسارت را به صورت مداوم پایش می‌کند، تصریح کرد: بیمه کوثر با بهره‌گیری از کارکنان متخصص و نرم‌افزارهای تخصصی ضمن ثبت تمام اطلاعات مربوط به تماس مشتریانی که در اقصی نقاط کشور دچار خسارت شده‌اند و راهبری توزیع کار بین واحدهای خسارت و ارزیابان خسارت، به صورت مستمر بر عملکرد آنان نظارت و کیفیت کار را در مراحل مختلف با استفاده از ابزارهای به‌روز و گرفتن بازخورد از مشتریان ارزیابی می‌کند. از این‌رو، کوچک‌ترین نارضایتی مشتری و اشکال در کار به سرعت شناسایی و برای رفع آن تصمیم مناسب اتخاذ خواهد شد.

کسب نشان بلورین D۱ جایزه ملی مدیریت منابع انسانی توسط بیمه«ما»

ترقی اقتصادی : شرکت سهامی بیمه «ما» موفق به کسب نشان بلورین D۱در ششمین جایزه ملی مدیریت منابع انسانی شد. ششمین کنفرانس مدیریت منابع انسانی به عنوان بزرگترین رویداد حوزه منابع انسانی کشور و پنجمین دوره جایزه مدل ۳۴۰۰۰ بصورت برخط و با مشارکت بیش از ۱۰۰۰ مدیر و کارشناس حوزه منابع انسانی، روزهای ۱۹ و ۲۰ بهمن ماه ۱۴۰۰ در محل دانشکده مدیریت دانشگاه تهران برگزار شد و بیمه «ما» در میان ۲۰۷ شرکت کننده موفق به دریافت جایزه ملی مدیریت منابع انسانی شد.بر اساس این گزارش، آئین اختتامیه این رویداد، همزمان با اعطای جایزه ملی ۳۴۰۰۰ مدیریت منابع انسانی به سازمان های رهسپار تعالی اهدا شد که ۲۰۷ شرکت و سازمان برتر دولتی و خصوصی در این جایزه شرکت کردند و ۴۴ شرکت موفق به کسب تندیس متناسب با سطح بلوغ منابع انسانی در آن شدند.شرکت سهامی بیمه «ما» نیز پس از تدوین سند استراتژی مدیریت توسعه سرمایه انسانی در راستای تحقق اهداف و استراتژیهای کلان سند برنامه استراتژیک شرکت ۱۴۰۴-۱۴۰۰ به بازطراحی فرآیندهای حوزه منابع انسانی مبتنی بر مدل ۳۴۰۰۰ پرداخت و پس از تکمیل اظهارنامه، ارزیابی و جلسات کانونی با کارکنان توسط تیم ممیزی این استاندارد در آذرماه سال جاری توانست در سومین حضور خود در این جایزه با یک پله صعود نسبت به سال گذشته، نشان بلورین D۱ را کسب کند.

اخبار کوتاه

آغاز ششمین جشنواره فروش بیمه های عمر بیمه آسیا

ترقی اقتصادی : بیمه آسیا، ششمین جشنواره فروش بیمه های جامع عمر و پس انداز را آغاز کرد. همزمان با گرامیداشت ایام ا... دهه مبارک فجر انقلاب اسلامی، ششمین جشنواره فروش بیمه های عمر و پس انداز بیمه آسیا با صدها جایزه طلایی و ارزنده آغاز شد. بنابر این گزارش، در این جشنواره، معادل حق بیمه یکسال عمر و پس انداز به برندگان خرید بیمه نامه پرداخت می شود و امکان خرید بیمه درمان انفرادی (طرح ارمغان) نیز وجود دارد. این گزارش می افزاید: همچنین خریداران بیمه عمر و پس انداز بیمه آسیا در مدت برگزاری این جشنواره(۱۲بهمن ۱۴۰۰تا ۱۲ فروردین ۱۴۰۱) می توانند از تخفیفات ویژه در سایر رشته های بیمه ای از جمله خرید اقساطی بیمه شخص ثالث، ۲۵ تا ۳۵ درصد تخفیف ویژه در بیمه نامه بدنه اتومبیل، ۵۰ درصد تخفیف در بیمه های آتش سوزی ، ۳۰درصدت تخفیف در بیمه های عمر و حوادث انفرادی ، ۵۰ درصد تخفیف در بیمه های جامع مسئولیت و ۱۰ درصد تخفیف در بیمه های باربری بهره مند شوند.

بیمه پارسیان یک مدرسه دیگر در منطقه محروم را افتتاح کرد

ترقی اقتصادی : در ادامه فعالیت های خیرخواهانه و ایفای نقش مسئولیت اجتماعی؛ بیمه پارسیان یک مدرسه دیگر در مناطق کم برخوردار استان سیستان و بلوچستان را افتتاح کرد.این شرکت همزمان با ایام الله دهه فجرو سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، اقدام به بهره برداری از مدرسه ای دیگر در منطقه محروم ورزنان، شهرستان سرباز از توابع استان سیستان و بلوچستان کرد.براساس این گزارش؛ این مدرسه دوکلاسه با هدف آموزش و توسعه علم و دانش در مناطق کم برخوردار از تحصیل و با حضور جمعی از مدیران بیمه پارسیان و همچنین مسئولان اداره آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان به بهره برداری رسید.بیمه پارسیان در سال های اخیر ساخت هفت مدرسه در مناطق محروم را به پایان رساند و هم اکنون دانش آموزان عزیز در آن مشغول به تحصیل می باشند.

صدور ارزشمندترین بیمه زندگی البرز درشعبه بندرانزلی

ترقی اقتصادی : ارزشمندترین بیمه نامه زندگی این شرکت با حق بیمه دو میلیارد و ۴۰۰ میلیون ریالی در سال اول بیمه ای در شعبه بندرانزلی شرکت بیمه البرز صادر شد. در پی اعلام سیاست های شرکت بیمه البرز از سوی محسن پورکیانی، مدیرعامل و نایب رییس هیات مدیره این شرکت مبنی بر توسعه فروش بیمه های عمر و زندگی، پورتفوی بیمه البرز در رشته بیمه های عمر و زندگی در ده ماه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۲۷۲ درصد رشد کرده است.

برگزاری کارگاه آموزشی مدیریت ریسک

ترقی اقتصادی : کارگاه آموزشی «مدیریت ریسک» توسط کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی برگزار می‌شود. این دوره یک روزه آموزشی، توسط یونس مظلومی، دبیر کمیسیون بیمه کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی و مدیرعامل بیمه تعاون انجام خواهد شد.متاسفانه بی‌توجهی به رشته مهم «مدیریت ریسک» در کشور یکی از دلایل اصلی بالا بودن انواع و اقسام خسارت‌ها اعم از حوادث حین کار و خسارت‌های مالی و فیزیکی است. هرچند در برخی از شرکت‌ها به صورت شکلی و نمادین ساختارهای مشابهی ایجاد شده، اما به دلیل عدم آشنایی مدیران شرکت‌ها با مفاهیم اولیه مدیریت ریسک هنوز راه بسیاری در پیش است.از این رو، هدف از برگزاری این کارگاه، آموزش مدیریت ریسک با هدف بالابردن سطح اطلاع‌رسانی مدیران شرکت‌ها و دست‌اندرکاران بازرگانی بین‌المللی در زمینه انواع و اقسام خسارت‌ها اعم از حوادث حین کار و خسارت‌های مالی و فیزیکی است که علاقه‌مندان در این دوره با مفاهیم، مدل‌ها و رویکردهای مدیریت ریسک و همچنین عوامل موثر بر روش‌های شناسایی و مواجهه با ریسک آگاه خواهند شد. کارگاه آموزشی «مدیریت ریسک» ۷ اسفند امسال از ساعت ۹ تا ۱۳ در محل اتاق بازرگانی صنایع و معادن و کشاورزی ایران برگزار می‌شود و در پایان دوره، به شرکت‌کنندگان از سوی کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی، گواهینامه شرکت در دوره اعطا خواهد شد.

عظیمی، معاون فنی بیمه‌های زندگی سرمد شد

ترقی اقتصادی : با حکم رشنوادی، مدیرعامل بیمه سرمد، روح‌اله عظیمی گل‌تپه به عنوان سرپرست معاونت بیمه‌های زندگی این شرکت منصوب و معرفی شد.جلسه معارفه عظیمی با حضور محمدعلی اسدی دستیار اجرایی و بازرس ویژه مدیرعامل و محمدرضا مجدرضایی سرپرست معاونت مالی، اقتصادی سرمد برگزار شد و عظیمی در این جلسه، حکم خود را از اسدی دریافت کرد.محمدعلی اسدی در این جلسه گفت: طراحی و ارائه طرح‌های نوین در حوزه بیمه‌های زندگی، باید به نقطه قوت بیمه سرمد در مقابل محصولات شرکت‌های دیگر تبدیل شود و از آقای عظیمی انتظار داریم بر این حوزه تمرکز بیشتری داشته باشند و به‌زودی شاهد معرفی طرح‌های نوآورانه سرمد در بخش بیمه‌های زندگی باشیم.وی همچنین بر همکاری مستمر معاونت بیمه‌های زندگی با معاونت مالی و اقتصادی تاکید کرد و گفت: این دو معاونت باید در حوزه سرمایه‌گذاری منابع بیمه‌های زندگی همکاری تنگاتنگی داشته باشند و با رعایت آیین‌نامه‌های ۶۸ و ۹۷ بیمه مرکزی به نحوی گام بردارند که بتوانیم سود مشارکت در منافع بیمه‌های عمر و سرمایه‌گذاری را افزایش دهیم و تکیه‌گاه مطمئنی برای مشتریان سرمد باشیم.

تا پایان سال خسارت ۲۰ هزار مشترک پرداخت می‌شود بیمه دی شرکت پرداخت‌کننده خسارت مشترکان برق

ترقی اقتصادی : مدیرکل امور انرژی و مشتریان صنعت برق گفت: شرکت بیمه‌ای که مقرر است خسارت وارده به مشترکان صنعت برق ناشی از نوسان‌های برقی را پرداخت کند مشخص شده است. «عبدالامیریاقوتی» در گفت‌وگو با ایرنا افزود: پس از برگزاری چند مرحله مناقصه درنهایت شرکت بیمه دی به عنوان شرکت بیمه‌ای برای پرداخت خسارت به مشترکان صنعت برق ناشی از نوسان‌های برقی تعیین شد.
وی ادامه داد: مشترکانی که ناشی از نوسان‌های برق وسایل برقی آنها دچار خسارت شده است باید با مراجعه به پایگاه اطلاع‌رسانی بیمه دی و شرکت تولید، توزیع و انتقال نیروی برق ایران (توانیر) نسبت به بارگذاری مدارک خود اقدام می‌کردند تا پس از بررسی کارشناسان و انتخاب شرکت بیمه‌ای اقدام برای پرداخت خسارت صورت گیرد.
مدیرکل امور انرژی و مشتریان صنعت برق گفت: اکنون روند پرداخت خسارت‌ها برای مشترکانی که پیشتر مدارک خود را بارگذاری کرده و تأیید شده آغاز شده است.
یاقوتی ادامه داد: البته تلاش می‌شود تا پایان تیرماه سال آینده خسارت همه کسانی که مدارک خود را بارگذاری کرده‌اند و حدود ۸۰ هزار پرونده را شامل می‌شود پرداخت شود.
وی افزود: بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، تا پایان اسفند نیز خسارات بیش از ۲۰ هزار پرونده پرداخت می‌شود.
مشترکان زیان‌دیده می‌توانند با رجوع به سامانه بیمه و بارگزاری مستندات پرونده خسارت شامل مدارک عمومی (تصویر آخرین قبض پرداختی مشترک (مصرف‌کننده) یا تصویر صورت‌حساب پیامکی آخرین قبض، تصویر کپی کارت ملی مشترک (مصرف‌کننده)، تصویر اجاره‌نامه یا سند مالکیت محل خسارت) و تصویر یا فاکتور مربوط به خسارت وارده به تجهیزات (به استثنای مشترکین تجاری)، نسبت به دریافت خسارت آتش‌سوزی، خسارت ناشی از انفجار، خسارت هزینه پزشکی، خسارت نقص عضو و حادثه منجر به فوت اقدام کنند. در سامانه خسارت مشترکان برق، پنج مرحله ورود اطلاعات، دریافت کد رهگیری، بررسی اولیه مدارک در سامانه توسط بیمه، اعلام نتیجه به مشترک، تأیید دریافت خسارت و واریز مبلغ خسارت برای مشترکان زیان‌دیده در نظر گرفته شده است.
در قبض‌های مشترکان شهری و روستایی، بخشی لحاظ شده که مربوط به موضوع پرداخت خسارت است که بر اساس آن، مبلغ ۱۰۰ تومان آن مربوط به مشترکان خانگی شهری و ۵۰ تومان مربوط به مشترکان خانگی روستایی است. همچنین مبلغ یک هزار تومان برای سایر مصارف شهری و ۵۰۰ تومان سایر مصارف روستایی است که این مبلغ، محلی برای جبران خسارت وارده به مشترکان ناشی از نوسان‌های برق است. پرداخت این خسارت از سوی شرکت بیمه‌ای صورت می‌گیرد که مورد تأیید شرکت توانیر است که بر اساس قوانین و مقررات موجود پس از تأیید مستندات مشترکان، اقدام به پرداخت خسارت می‌شود.
هشت آذرماه امسال شرکت مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران اعلام کرد: خسارت مربوط به حوادث برق به مشترکان خانگی و تجاری، پرداخت می‌شود.

ترقی اقتصادی
دوهفته‌نامه اقتصادی - فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۱۷ - نیمه دوم بهمن ۱۴۰۰

دیدگاه

آزادسازی خودرو چرا ضروری است؟

امیر رشیدمهرآبادی
کارشناس صنعت

خودروی خوب و شیک با امکانات روز و ایمنی بالا، اگر روزی آرزو و هدف بود، امروز تقریباً با دست‌به‌دست دادن عوامل مختلفی از سیاست‌های غلط تولید، بازار تولید انحصاری در حال تبدیل‌شدن به رؤیا است. سال‌ها پیش قانونی تصویب شد که قرار بود تعرفه واردات خودرو از ۱۲۰ درصد به‌صورت پلکانی در هر سال ۱۰ درصد کاهش پیدا کند و به عدد منطقی نزدیک شود و خودروسازان نیز فرصت تحقیق و توسعه و رقابت و پیشرفت را پیدا کنند، ولی بعد از اینکه تعرفه به عدد ۹۰ درصد رسید، روند کاهشی متوقف شد و باز هم به بهانه حمایت از تولید داخل، در امر واردات سنگ‌اندازی شد. چراکه اگر قرار بود خودرویی جدید با تکنولوژی و طراحی روز و امکانات بالا و با قیمت و تعرفه معقول به بازار عرضه بشود دیگر کسی حاضر به خرید محصولات تکراری و تاریخ گذشته نمی‌شد. ولی واردات با تعرفه و عوارض نزدیک به ۱۱۰ درصد انجام می‌شد و خودروهای وارداتی هم خریداران و بازار هدف خود را پیداکرده بود. در سال ۱۳۹۷ و اندکی پس از خروج امریکا از برجام و به دلیل ارزبری بالا واردات خودرو برای مدتی متوقف شد و تابه‌حال نیز ادامه پیداکرده است.

در سال ۱۴۰۰ و بعد از چندین ماه بحث و بررسی بر سر آزادسازی یا ادامه ممنوعیت واردات خودرو، طرح آزادسازی خودرو با یک اصلاح برای تأمین نظر شورای نگهبان و مشروط به صادرات خودرو یا قطعات به تصویب رسید. بر طبق نظر نمایندگان مجلس شورای اسلامی، هر شخص حقیقی یا حقوقی می‌تواند در ازای صادرات خودرو و یا قطعات، اقدام به واردات خودرو نماید. بعد از اعلام خبر تصویب این طرح، یکی از سؤالات پیش‌آمده این است که در ازای صادرات کدام محصول داخلی می‌توان خودروی روز دنیا را وارد کرد؟ درحالی‌که هر روز خبرهایی از کشورهای همسایه می‌رسد که واردات خودروهای ایرانی را ممنوع و یا محدود کرده‌اند و وقتی به آمار صادرات خودرو و قطعات نگاه می‌کنیم، به‌عنوان‌مثال در سال ۹۸ فقط ۱۳۰۰ دستگاه صادرات خودرو داشته‌ایم و سخنگوی گمرک ایران نیز اعلام کردند که در هفت‌ماهه نخست امسال به میزان ۵۸ میلیون و ۴۰۷ هزار دلار، صادرات خودرو و قطعات یدکی داشته‌ایم، با فرض اینکه میانگین قیمت هر خودروی وارداتی حدود ۳۰ هزار دلار باشد، یعنی می‌توان حدود ۱۹۰۰ دستگاه خودرو وارد کرد، که در مقابل اعداد سال‌های قبل که حتی تا ۷۰ هزار دستگاه در سال نیز خودرو به کشور واردشده بود، این حجم کم از واردات خودرو قطعاً نمی‌تواند جواب‌گوی عطش بازار باشد و یا تأثیر اساسی بر روی قیمت‌ها داشته باشد.

حتی اگر بخواهیم نظر مدیران خودروسازی درباره پتانسیل بالای تولید قطعات باکیفیت برای برندهای معتبر دنیا را جهت صادرات مورد توجه قرار دهیم، به این نتیجه می‌رسیم که محدود بودن تعداد شرکت‌هایی که تمایل به همکاری با آن‌ها دارند و عدم همخوانی میزان صادرات با عدد و رقم لازم برای واردات، زیاد مؤثر نیست. تجربه سال‌های اخیر ثابت کرده زمانی که کاری محدود و مشروط به افراد یا جایگاه و رده خاصی باشد، حتماً رانت هم همراه خود دارد و این طرح راه درروهایی دارد و بایست نظارت شدیدی جهت جلوگیری از واردات مجدد اقلام صادرشده به‌صورت قاچاق معکوس و یا از مبادی رسمی به اسم قطعات خارجی با بسته‌بندی جدید و قیمت بالاتر صورت بگیرد.

به نظر می‌رسد تصویب این طرح بیشتر هدف تشویقی و انگیزشی برای صادرکنندگان و حمایت از تولیدکنندگان داخلی دارد و مصوبه جاذبه برای واردات خودرو نبوده و نه می‌تواند انحصار بازار را بشکند و نه گامی به جلو تلقی شود و در ضمن این مدل رفتاری می‌تواند منجر به تقاضای ارزی و رانت برای واردکنندگان خاص شود. خودروسازان ما، ایران‌خودرو و سایپا هستند و اگر به دنبال وزنه‌ای برای صادرات باشیم، باید روی محصولات این دو خودروساز داخلی حساب کنیم، که این سؤال پیش می‌آید که آیا می‌توانیم با صادرات پراید و پژوهای بازمانده از تولید و یا محصولات جدیدشان که هنوز تیراژ تولید آن‌ها تکافوی بازار داخلی را هم نمی‌دهد، در بازارهای جهانی عرض‌اندام کنیم؟

موضع خودروسازان هم راجع به طرح آزادسازی واردات خودرو مثبت بوده و آن را عاملی برای بهبود فضای رقابت و ایجاد جو آرامش بازار می‌دانند و حتی با خبرهای مسرت‌بخش از بلندپروازی‌های خود برای تولید پلتفرم‌های رقابتی در کلاس B و C به مشتریان خود در بازارهای خارجی تا سال ۱۴۰۴ می‌گویند و البته در آخر هم طبق معمول آن را مشروط به تأمین مالی و پشتیبانی بودجه‌ای می‌کنند. ولی اگر باز هم حمایت‌های یک‌جانبه از صنعت خودروسازی عقب‌مانده از بازارهای جهانی ادامه یابد، نمی‌توان به‌جز چند بازار محدود، خودرویی را که قابلیت صادراتی انبوه داشته باشد در سبد تولیدکنندگان ایرانی پیدا کرد.

در حال حاضر خودروهای صفرکیلومتر وارداتی به تعداد محدود در مدل‌های ۲۰۱۷ و محدودتر با مدل ۲۰۱۸ در بازار یافت می‌شود که با آزادسازی واردات حتی با تعرفه بالا، باز هم کاهش حباب قیمتی و قیمت‌های کاذب این خودروها در بازار صورت می‌پذیرد البته با تیراژ حداقل ۲۰ تا ۳۰ هزار دستگاه در سال. از طرفی قطعاً محدودیت‌ها به شکلی خواهد بود که همپوشانی قیمت با خودروهای داخلی یا مونتاژی خودروسازان حادث نشود، زیرا اگر قرار باشد خودروی روز دنیا با قیمت معقول وارد بازار شود، دیگر خریداری برای محصولات داخلی و مونتاژی باقی نخواهد ماند.

در ضمن شرایط تحریمی را نیز باید در نظر گرفت، زیرا با توجه به قوانین FATF و نیز عدم همکاری بانک‌ها و شرکت‌های خارجی برای مشارکت تجاری با ایران، انتقال پول و تراکنش‌ها مسیری خارج از سیکل طبیعی پیدا می‌کند و کارمزدها و هزینه‌های اضافه‌شده، خود باعث افزایش قیمت تمام‌شده کالای وارداتی می‌شود، کما اینکه در سال‌های تحریمی قبل، خودرو توسط واردکنندگان از دلال‌های دست‌دوم و سوم کشورهای همسایه تأمین و به بازار عرضه می‌شد. البته برای شرایط تحریمی و آزادسازی واردات و نیز اصلاح خودروهای داخلی می‌توان سه سناریو در نظر گرفت که در ادامه به آن می‌پردازیم.

حالت اول احیای برجام و آزادسازی قیمت و واردات است. خودروسازان داخلی توقع دارند قیمت‌گذاری دستوری از خودروهایشان برداشته شود تا بتوانند تیراژ تولید را بالا ببرند و همزمان با احیای برجام و کم شدن انتظارات تورمی و کاهش روانی ولو موقت قیمت ارز، به احیای تولیدات خود بپردازند و بتوانند سهم خود را از بازار بگیرند که در این صورت شاهد ثبات نسبی در بازار خواهیم بود. ولی اکنون‌که با افزایش ۱۸ درصدی قیمت محصولات در چند روز اخیر مواجه شده‌ایم، باز هم کارخانه‌های خودروسازی راضی نیستند و فاصله قیمت محصولاتشان را با تورم ۴۰درصدی مقایسه می‌کنند.

در حالت دوم اگر برجام احیا شود و قیمت‌ها نتوانند منطبق با نظر خودروسازان اصلاح شوند، روند زیان‌دهی خودروسازان ادامه پیدا می‌کند و احتمالاً با کاهش تولید و عرضه و افزایش تقاضا در بازار، شاهد رشد بیشتر قیمت‌ها خواهیم بود و با گذشت زمان اثر احیای برجام بر بازار خودرو، نزولی و یا بی‌اثر می‌شود. در این شرایط هم واردات خودرو به صلاح تولید داخل نبوده و اگر هم انجام شود با شرایطی صورت می‌پذیرد که خدشه‌ای به کودکان تنبل صنعت ما وارد نشود و به نظر هم نمی‌رسد که قانون‌گذار موافق شکست تولیدکننده داخلی باشد.

اما سناریوی سوم عدم احیای برجام و اصلاح قیمت‌ها است که بدترین حالت بوده و این امر منجر به افزایش مجدد قیمت‌ها می‌شود و بازار همچنان در رکود به سر می‌برد فارغ از اینکه خریدار به دلیل از دست دادن قدرت خرید، سراغی از بازار نمی‌گیرد ولی روند افزایش قیمت به‌صورت پلکانی ادامه خواهد یافت.به دلیل گره خوردن واردات خودرو و تولید خودرو در کشورمان، هربار که بخواهیم درباره واردات خودرو بحثی را به میان بیاوریم، به ناچار بایست نقدی هم به صنعت خودروسازی داشته باشیم. صنعت خودروسازی می‌توانست با سیاست‌گذاری صحیح و برنامهریزی اصولی و هوشمندانه و نیز کم کردن هزینه‌های سربار، نیم‌نگاهی به بازارهای صادراتی داشته باشد. راهکار دیگر می‌تواند کوچک کردن بدنه تولید و تقویت ظرفیت‌ها و حمایت و اجازه حضور خصوصی‌ها باشد و درس گرفتن از روش کشورهایی که با ما شروع کردند ولی میان ماه گردون ما و ماه آن‌ها، فاصله از زمین تا آسمان است. چه بسیار متخصصان و کارشناسانی که سال‌هاست با تمام قابلیت‌ها، در سایه مانده‌اند و هیچ‌گاه دیده و شنیده نشدند و در چنین بزنگاه‌هایی می‌توانند با ارائه راهکارهای به‌دور از تئوری و بر پایه تخصص و برنامه‌ریزی، به وضعیت نابسامان بازار و تولید کمک شایانی کنند. و اگر سیاست‌گذار همچنان بخواهد با همان تفکر و فرمان پیش برود، نتیجه به همین جا ختم می‌شود و فقط سال به سال ضرردهی صنعت خودروسازی، این سیکل معیوب را وادار می‌کند که حلقه محاصره را برای انحصار و جلوگیری از واردات تنگ‌تر کند.

نکات مهم

- صنعت خودروسازی می‌توانست با سیاست‌گذاری صحیح و برنامه ریزی اصولی و هوشمندانه و نیز کم کردن هزینه‌های سربار، نیم نگاهی به بازارهای صادراتی داشته باشد.
- تجربه سال‌های اخیر ثابت کرده زمانی که کاری محدود و مشروط به افراد یا جایگاه و رده خاصی باشد، حتماً رانت هم همراه خود دارد و این طرح راه درروهایی دارد و بایست نظارت شدیدی جهت جلوگیری از واردات مجدد اقلام صادرشده به‌صورت قاچاق معکوس و یا از مبادی رسمی به اسم قطعات خارجی با بسته‌بندی جدید و قیمت بالاتر صورت بگیرد.
- سال‌ها پیش قانونی تصویب شد که قرار بود تعرفه واردات خودرو از ۱۲۰ درصد به‌صورت پلکانی در هر سال ۱۰ درصد کاهش پیدا کند و به عدد منطقی نزدیک شود و خودروسازان نیز فرصت تحقیق و توسعه و رقابت و پیشرفت را پیدا کنند، ولی بعد از اینکه تعرفه به عدد ۹۰ درصد رسید، روند کاهشی متوقف شد و باز هم به بهانه حمایت از تولید داخل، در امر واردات سنگ‌اندازی شد.

نامه تولیدکنندگان نساجی و پوشاک به وزیر کشور

قاچاق پوشاک نفس تولید را بریده است

ترقی اقتصادی : با در نظر گرفتن سهم دو میلیارد دلاری قاچاق از بازار ۸ میلیارد دلاری پوشاک و گسترش آن طی چندماه گذشته و از سوی دیگر کمبود شدید مواداولیه و قطعات مصرفی کارخانه‌ها و همچنین کاهش مصرف شدید پوشاک به جهت وقوع کرونا و کوچک‌شدن سفره مردم، متاسفانه هم‌اکنون شاهد رکود در تولید پوشاک و زنجیره‌های قبل از آن هستیم

یکی از صنایعی که سالانه زیان بسیاری به دلیل قاچاق می بیند، صنعت پوشاک است؛ موضوعی که باعث شد تا تولیدکنندگان نساجی و پوشاک در نامه‌ای به وزیر کشور خواستار برخورد جدی تر با پدیده قاچاق پوشاک شوند. تشکل‌های نساجی و پوشاک ایران با ارسال نامه ای به احمد وحیدی وزیر کشور اعلام کردند: «با در نظر گرفتن سهم دو میلیارد دلاری قاچاق از بازار ۸ میلیارد دلاری پوشاک و گسترش آن طی چندماه گذشته و از سوی دیگر کمبود شدید مواداولیه و قطعات مصرفی کارخانه‌ها و همچنین کاهش مصرف شدید پوشاک به جهت وقوع کرونا و کوچک‌شدن سفره مردم، متاسفانه هم‌اکنون شاهد رکود در تولید پوشاک و زنجیره‌های قبل از آن هستیم و به‌رغم هزینه‌های بسیار پایین ایجاد شغل در این حوزه، سرمایه گذاری در این زمینه در حال کاهش است. مطالبه بخش خصوصی در این میان تعیین‌تکلیف مبارزه با قاچاق پوشاک است. اگر دولت عزمی برای مقابله با قاچاق ندارد تکلیف سرمایه گذاران و کارآفرینان این حوزه را مشخص کند و با وعده سعی در مثبت جلوه‌دادن آمار و ارقام مقابله با قاچاق نکند.»

در این نامه آمده است: «زنجیره تامین نساجی و پوشاک کشور با بیش از ۷۹۰۰ واحد صنعتی و۱۴۰هزار واحد صنفی و اشتغال حدود یک‌میلیون نفر فقط در حوزه تولید، همچنان مورد هجمه قاچاق و واردات بدون‌ضابطه و لجام‌گسیخته از رویه‌های قانونی و استثنائاتی نظیر مناطق آزاد و ویژه، ملوانی، ته‌لنجی، بازارچه‌های مرزی، کوله‌بری و مسافری است. آغاز طرح مبارزه با برندهای محرز پوشاک قاچاق در سطح عرضه مبتنی برماده۱۳ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز بر اساس شناسه کالا در انتهای سال۹۷ نقطه امیدی برای تولیدکنندگان و فعالان قانونی صنعت پوشاک کشور بود که نشانگر عزم جدی حاکمیت در مقابله با قاچاق پوشاک و هدف‌گذاری دقیق متولیان اجرای آن بود. ابلاغیه ۲۹/ ۱۰/ ۹۷ وزارت کشور هماهنگی و تقسیم وظایف کارآمدی بین اجزای دخیل در فرآیند مقابله با قاچاق پوشاک (ستاد مرکزی و کمیسیون‌های استانی قاچاق کالا و ارز، ناجا، وزارت صمت و...) ایجاد کرد و استمرار ولو کوتاه‌مدت اجرای طرح (کمتر از ۶ ماه) منجر به کاهش ملموس عرضه پوشاک قاچاق، رشد چشمگیر عرضه برندهای ایرانی و افزایش بیش از ۳۰درصدی تولید و اشتغال شد. متاسفانه توقف استمرار این طرح چند مرحله‌ای با توجیهات نادرستی از سوی متولیان امر و تمرکز برخوردها صرفا در سطح عرضه که تالی فاسد آن از دستاوردهای مثبتش بسیار نازل‌تر است، عملا سبب ایجاد حاشیه امن برای مبادی و مجاری اصلی و ورودی قاچاق و توقف اثرات چشمگیر اجرای طرح شده است. به‌رغم اعلام کاهش آمار قاچاق پوشاک به زیر یک‌میلیارد دلار از حدود ۳میلیارد دلار سال۹۷، این میزان کاهش در سطح بازار دیده نمی‌شود و با تخمین بخش‌خصوصی در بهترین حالت که برخوردهای انتهای سال۹۷ تا شهریور ۹۸ را شامل می‌شود، کاهش کمتر از یک‌میلیارد دلاری و تخمین حجم قاچاق پوشاک به دو میلیارد دلار با توجه به واقعیات سطح عرضه نزدیکتر است که البته بنا به اذعان مسوولان ستاد، میزان بازگشت‌پذیری قاچاق پوشاک به سطح عرضه پس از توقف طرح در مقاطع مختلف، بیش از هفتاددرصد بوده است. با در نظر گرفتن سهم دو میلیارد دلاری قاچاق از بازار ۸میلیارد دلاری پوشاک و گسترش آن طی چندماه گذشته و از سوی دیگر کمبود شدید مواداولیه و قطعات مصرفی کارخانه‌ها و همچنین کاهش مصرف شدید پوشاک به جهت وقوع کرونا و کوچک‌شدن سفره مردم، متاسفانه هم‌اکنون شاهد رکود در تولید پوشاک و زنجیره‌های قبل از آن هستیم و به‌رغم هزینه‌های بسیار پایین ایجاد شغل در این حوزه، سرمایه‌گذاری در این زمینه در حال کاهش است. مطالبه بخش‌خصوصی در این میان، تعیین‌تکلیف مبارزه با قاچاق پوشاک است. اگر دولت عزمی برای مقابله با قاچاق ندارد تکلیف سرمایه‌گذاران و کارآفرینان این حوزه را مشخص کند و با وعده و وعید و بازی با الفاظ، سعی در مثبت جلوه‌دادن آمار و ارقام مقابله‌باقاچاق نکند.»

این نامه پیشنهاداتی را نیز در راستای حل این معضل ارائه کرده است. نخست اینکه عمل به مفاد قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در جهت ایجاد هرچه سریع‌تر زیرساخت‌های شفافیت در زنجیره صنعت پوشاک (استقرار شناسه‌کالا و رهگیری، ابلاغ تبصره۴ ماده۱۸ قانون مذکور، صندوق‌های مکانیزه فروش و...) مسلما مهم‌ترین مساله در رابطه با مقابله با قاچاق، ایجاد شفافیت در طول زنجیره است که در این راستا مکانیزم‌های مبتنی بر شفافیت باید به تدریج مستقر شوند. متاسفانه عدم‌شفافیت به دلایل متعدد موجب رونق بیش از پیش قاچاق و فعالیت‌های غیررسمی در حوزه پوشاک نیز شده است.

دوم؛ استقرار هرچه سریع‌تر صندوق‌های مکانیزه فروش و تغییر منطقی مالیات ارزش‌افزوده به مالیات بر مصرف. طبعا یکی از مهم‌ترین موضوعات در راستای استقرار شفافیت اتصال زنجیره مالیات ارزش‌افزوده به مصرف‌کننده نهایی است که متاسفانه در حال‌حاضر مالیات ارزش‌افزوده تا مرحله تولید پوشاک است و مراحل بعدی اعم از بنکدار، عمده‌فروش و خرده‌فروش از این موضوع مستثنی هستند و این مطلب منجر به عدم‌شفافیت زنجیره و زیان تولیدکنندگان شده است. سوم؛ ابلاغ هرچه سریع‌تر ضوابط اختصاصی تبصره۴ ماده۱۸ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در گروه کالایی پوشاک. بدون ابلاغ این تبصره قانونی (که در واقع در حکم ضمانت اجرای توسعه و استقرار قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز است)، کاشفین و ضابطین اجازه برخورد با پوشاک قاچاق فاقد شناسه در انبارها و نیز گلوگاه حمل را بر اساس قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ندارند، زیرا ماده ۱۳ این قانون تاکید بر قاچاق‌بودن پوشاک وارداتی فاقد شناسه کالا صرفا در سطح عرضه دارد. همچنین پس از اجرای موفق طرح مقابله با برندهای محرز پوشاک قاچاق در انتهای سال۹۷ و اوایل سال۹۸ و عدم‌ابلاغ ضوابط تبصره۴ ماده۱۸، متهمان قاچاق پوشاک با ادعای ایرانی‌بودن کالای توقیفی خود، برائت می‌گیرند. استمرار این امر فرآیند مقابله با قاچاق پوشاک را به اضمحلال و نابودی کامل خواهد کشاند. چهارم؛ تعیین‌تکلیف دستورالعمل واردات پوشاک کیف و کفش جهت مشخص‌شدن وضعیت برندهای خارجی پوشاک در زمان آزادشدن واردات. پنجم؛ استمرار برخورد با برندهای محرز پوشاک قاچاق با توجه به تعاریف مشخص ستاد در این‌خصوص. با توجه به این واقعیت که عدم‌استمرار اجرای طرح و برخوردهای آن، منجر با بازگشت‌پذیری سریع و بی‌اثرشدن اقدامات قبلی خواهد شد. ششم؛ توجه به مرحله‌بندی طرح برخورد و دنبال‌کردن با برنامه این طرح در راستای استقرار شناسه در کل کالاهای وارداتی و داخلی. قطعا اصلاح رویه‌های غلطی که در کشور در یک کلام منجر به عدم‌شفافیت می‌شود بسیار مشکل و زمان‌بر است؛ اما اصلاح این موضوع لاجرم بوده و در این راستا مقابله مستمر و موثر با قاچاق پوشاک مساله‌ای جدی و اساسی است. در این نامه تقاضا شده است که با نگاه ویژه نسبت به این موضوع، اقدامات لازم و جدی در رابطه با مبارزه با قاچاق و همچنین شفافیت در حوزه تولیدات داخلی و در این راستا اصلاحات اساسی به‌خصوص در زمینه قانون مالیات‌های مستقیم و ارزش‌افزوده در راستای احقاق حقوق دولت و بخش‌خصوصی صورت پذیرد. طبعا مهم‌ترین مطالبه بخش‌خصوصی در این حوزه برنامه‌ریزی مشخص، اقدام مداوم و مستمر و جلوگیری از ورود کالای قاچاق به کشور خواهد بود.

هوشمندسازی معادن کشور ضروری است

ترقی اقتصادی : مهم ترین چالشی که معادن برای هوشمندسازی با آن مواجه هستند و به صورت کلی یکی از ضعف های اصلی حوزه معدن در کشور ما محسوب می شود عدم دسترسی به ماشین آلات روز معدنی و راهسازی به دلیل قوانین و قیمت بسیار بالاست.

نایب رئیس کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران معتقد است هوشمندسازی بخش معدن از نیازهای ضروری این بخش بوده و به توسعه، افزایش بهره وری و شفاف شدن این حوزه منجر خواهد شد. سجاد غرقی می گوید:« مهم ترین دستاوردهایی که با هوشمندسازی معادن به دست خواهد آمد؛ افزایش بهره وری در سطح بنگاهی، کاهش هزینه و مشخصا شفاف و قابل کنترل شدن عملیات معدنی به صورت کنترل از راه دور خواهد بود.»

این عضو هیات نمایندگان اتاق تهران می گوید:« مجموعه های معدنی معمولا ذخایرشان بسته به نوع طبیعی به صورت پراکنده در ۵، ۶ یا حتی ۱۰ نقطه و بیشتر قرار گرفته اند و این ها ممکن است از نظر جغرافیایی فاصله های چند ۱۰۰ کیلومتری داشته باشند؛ پس در واقع مدیریت کردن ذخایر به صورت گذشته هزینه های بسیار بالایی دارد و در حال حاضر بسیاری از کشورهای توسعه یافته در حوزه معدن به صورت هوشمند مدیریت این ذخایر را انجام می دهند که روی بهره وری و کاهش هزینه ها اثرات بسیار زیادی دارد.»

او در ادامه با اشاره به اینکه هوشمندسازی معادن در سطح حاکمیتی هم می تواند به شفافیت دیتاها و اطلاعات منجر شود، می گوید:« در سطح حکم رانی هوشمندسازی معادن به شفاف شدن منجر خواهد شد و اختلافاتی که در خصوص عدالت مالیاتی و اخذ حقوق دولتی وجود دارد را به طرز قابل توجهی کاهش می دهد. همچنین یارانه هایی که دولت به مجموعه های معدنی می دهد را شفاف خواهد کرد؛ دولت در حال حاضر در حوزه سوخت به معادن یارانه اختصاص می دهد که شاید در برخی موارد انطباقی با واقعیت مصرف معادن نداشته باشد که با هوشمندسازی این موارد اصلاح خواهد شد و در نهایت همه این ها منجر به این می شود که سطح اعتماد بین بنگاه های معدنی و دستگاه های دولتی افزایش یابد و حکم رانی هم شفاف تر پیش رود؛ زیرا با شفافیت دیتا و اطلاعات مواجه هستیم و در این شرایط خیلی از موانع با هوشمندسازی تسهیل خواهد شد و استهلاک منابع کاهش خواهد یافت.»

غرقی در پاسخ به این سوال که در حال حاضر چقدر از سیستم های هوشمند در معادن استفاده می شود، می گوید:« درحال حاضر تاحدودی در سطح بخشی از بنگاه های معدنی از هوشمندسازی بهره برده می شود؛ مثلا در استفاده از بیگ دیتا و دیتاهای اکتشافی ما شاهد بهره گرفتن از سیستم های هوشمند هستیم یا از پهپادها جهت نقشه برداری ها استفاده می شود، یا اتوماسیون چیزی هست که در بسیاری از معادن وجود دارد اما اینکه این سیستم ها به صورت یکپارچه باشد، نه این اتفاق هنوز رخ نداده و ضروری است که کشور در این جهت حرکت کند.»

نایب رئیس کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران درباره زیرساخت های اصلی و مورد نیاز برای هوشمندسازی معادن هم می گوید:« اولین نیازی که داریم رشد سطح درآمدی و اسکیل معادن است یعنی معادن باید از نظر سطح درآمدی از یک حدی بالاتر باشند که سرمایه گذاری برای هوشمندسازی در آن ها اقتصادی باشد و نیاز دیگر دسترسی به تکنولوژی های حوزه آی سی تی است که تاحدودی در کشور وجود دارد. اما مهم ترین چالشی که معادن برای هوشمندسازی با آن مواجه هستند و به صورت کلی یکی از ضعف های اصلی حوزه معدن در کشور ما محسوب می شود عدم دسترسی به ماشین آلات روز معدنی و راهسازی به دلیل قوانین و قیمت بسیار بالاست. هیچ فعال حوزه معدنی نمی تواند با زیرساخت مکانیکی عمر ماشین آلات ۱۵، ۲۰ ساله معدنی را هوشمند کند.»

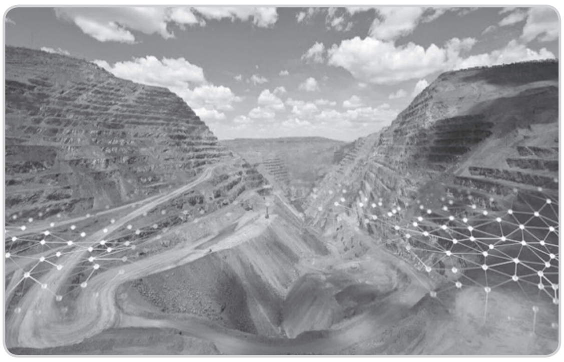

۳خودروساز بزرگ چقدر خودرو تولید کردند؟

کارنامه ۱۰ ماهه خودروسازان

ترقی اقتصادی : صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای۹ ماهه شرکت‌های خودروساز منتهی به ۳۰ آذرماه سال‌جاری که در سایت کدال سازمان بورس منتشر شد، نشان می‌دهد خودروسازان حدود ۶۸هزار و ۷۰۰میلیارد تومان زیان انباشته را در صورت‌های مالی خود ثبت کردند.

بررسی آمارهای منتشر شده سامانه کدال حاکی از تولید ۷۶۰ هزار و ۵۲۷ دستگاه خودرو توسط سه خودروساز بزرگ کشور یعنی ایران‌خودرو، سایپا و پارس‌خودرو از ابتدای امسال تا پایان دی‌ماه است. این میزان تولید در مقایسه با آمار مدت مشابه سال قبل (تولید۷۳۰ هزار و ۴۷۷ دستگاه خودرو) رشد ۴.۱ درصدی نشان می دهد. البته این آمارها در حالی منتشر می شود که خودروسازان با زیان انباشته بسیاری رو به رو هستند. صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای۹ ماهه شرکت‌های خودروساز منتهی به ۳۰ آذرماه سال‌جاری که در سایت کدال سازمان بورس منتشر شد، نشان می‌دهد خودروسازان حدود ۶۸هزار و ۷۰۰میلیارد تومان زیان انباشته را در صورت‌های مالی خود ثبت کردند.همچنین در کنار این زیان انباشته نکته مهم دیگر ناراضیتی بخش مهمی از خریداران خودرو از کیفیت تولیدات شرکت های بزرگ خودروساز ایرانی است موضوعی که البته شرکت های خودروساز معتقدند به دلیل قیمت گذاری دستوری در سال های گذشته ایجاد شده است. برپایه این گزارش، در ۱۰ ماهه امسال گروه صنعتی ایران خودرو موفق به تولید۳۸۱ هزار و ۳۲۱ دستگاه خودرو شد و همچون ماه‌های گذشته عنوان بزرگ ترین خودروساز کشور را از آن خود کرد. این گروه صنعتی توانست در این مدت ۲۵۴ هزار و ۸۷۵ دستگاه در گروه پژو، ۴۱ هزار و ۹۴۰ دستگاه در گروه سمند، ۴۲ هزار و ۴۹۹ دستگاه دنا، ۲۹ هزار و ۳۶۶ دستگاه رانا، ۱۳ دستگاه آریسان، پنج هزار و ۴۶۶ دستگاه هایما، هفت‌هزار و ۵۹ دستگاه تارا و ۱۰۳ دستگاه پژو ۲۰۰۸ تولید کند. برپایه این گزارش، جمع تولیدات این خودروساز در ۱۰ ماهه امسال در هم‌سنجی با پارسال (۳۸۸ هزار و ۹۴ دستگاه) افت ۱.۷۴ درصدی داشته است. آبی‌پوشان جاده مخصوص در دی‌ماه امسال ۵۵ هزار و ۷۶۴ دستگاه خودرو تولید کردند.

همچنین سامانه کدال نشان می دهد در این مدت گروه سایپا به عنوان دومین خودروساز بزرگ کشور موفق به تولید۲۷۹ هزار و ۵۵ دستگاه خودرو شد که شامل ۲۳۸ هزار و ۵۸۸ دستگاه خودرو در خانواده تیبا،۲۰ هزار و ۳۷۹ دستگاه ساپیا۱۵۱ (وانت پراید)، ۱۸ هزار و ۳۱۵ دستگاه شاهین،۱۳۰ دستگاه آریو و همچنین۲۸۳ دستگاه خودروی صادراتی کامل (CBU) و یک‌هزار و ۳۶۰ دستگاه اس. کی. دی SKD یا (قطعات نیمه‌کامل) بود. این میزان تولید در مقایسه با مدت مشابه سال ۹۹ (تولید۲۶۱ هزار و ۷۲۸ دستگاه خودرو) رشد ۶۰۶ درصدی نشان می‌دهد.

تا پایان دی‌ماه امسال همچنین پارس‌خودرویی‌ها موفق به تولید۱۰۰ هزار و ۱۵۱ دستگاه خودرو شامل ۵۲ هزار و ۱۵۳ دستگاه در گروه کوئیک (کیو۲۰۰)، ۲۹ هزار و ۵۲۰ دستگاه کوئیک معمولی،۱۷ هزار و ۸۸۴ دستگاه در گروه ساینا (اس۲۰۰) و ۵۹۴ دستگاه در گروه برلیانس شدند. این میزان تولید در مقایسه با مدت مشابه سال ۹۹ رشد ۲۴.۱ درصدی نشان می‌دهد. جمع تولیدات این خودروساز در دی‌ماه امسال ۹هزار و ۹۷۲ دستگاه به ثبت رسید.

برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۴۰۰ تولیدیک میلیون و ۲۰۰ هزار دستگاه انواع خودروی سواری و وانت است. با توجه به تولید۹۸۴ هزار و ۲۰۰ دستگاه انواع سواری و وانت در سال ۹۹، رشد ۲۱.۹ درصدی در این بخش پیش‌بینی شده است.

موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی بررسی کرد:

فرصت ها و چالش های ایران در سازمان همکاری شانگهای

ترقی اقتصادی : بزرگی و سبد اقتصادی ۱۲ کشور عضو سازمان شانگهای بیش از ۲۰ تریلیون دلار است و این سازمان سهم ۲۲٫۹ درصدی از اقتصاد جهانی را در اختیار دارد. موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی در گزارشی به اهمیت عضویت ایران در سازمان همکاری های شانگهای پرداخته و به این نکته اشاره کرده است که ایران هنوز آماده بهره بردن از مزیت های اقتصادی عضویت در این سازمان نیست. سازمان همکاری شانگهای با عضویت چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان، ازبکستان، هند و پاکستان در ۱۷ سپتامبر ۲۰۲۱ با عضویت ایران در این سازمان موافقت کرد. ساختار این سازمان با غلبه گزاره‌های امنیتی و سیاسی، دارای ابعاد اقتصادی نیز هست که در صورت درک صحیح آن، فرصت‌های بسیاری برای کشورهای عضو در حوزه‌های اقتصادی و تجاری ایجاد خواهد کرد. بزرگی و سبد اقتصادی ۱۲ کشور عضو سازمان شانگهای بیش از ۲۰ تریلیون دلار است و این سازمان سهم ۲۲٫۹ درصدی از اقتصاد جهانی را در اختیار دارد. چین به تنهایی با سهم بیش از ۷۰ درصدی جایگاه کاملا مسلط را در این سازمان دارد. هند، روسیه، ایران، پاکستان و قزاقستان به ترتیب با سهم ۱۵٫۲، ۸٫۵، ۲٫۶ ، ۱٫۳ و ۰٫۹ درصد و سهم ۶ کشور عضو دیگر نیز کمتر از یک درصد است.

براساس گزارش موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی کل حجم تجارت کالایی کشورهای عضو سازمان در سال ۲۰۲۰، حدود ۶ هزار میلیارد دلار(۱۷٫۳ درصد تجارت کالایی جهان) بوده است. در این گزارش نوشته شده:« بر اساس این داده ها حدود ۱۴٫۴ درصد از کل واردات و ۸٫۴ درصد از کل صادرات کشورهای عضو سازمان از طریق تجارت درون گروهی تامین می شود. براساس اطلاعات سال ۲۰۱۸، تجارت ایران با اعضای سازمان شانگهای حدود ۲۸ میلیارد دلار (حدود ۲۰ درصد از کل تجارت ایران) بوده است؛ بطوری که کشورهای عضو، در صادرات ایران ۱۳٫۶ درصد و در واردات ایران ۳۵٫۷ درصد نقش داشته‌اند.» موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی در بخش دیگری از این گزارش به مهمترین موانع موجود در مسیر همگرایی اقتصادی و تجاری در سازمان همکاری شانگهای پرداخته و آن ها را شامل: «عدم تجانس و ناهمگونی بین کشورهای عضو از منظر شاخص های اقتصادی و تجاری؛ فراهم نبودن زمینه همکاری نهادی میان کشورهای عضو؛ تفاوت دیدگاه چین و روسیه درخصوص اهمیت و جایگاه اقتصادی سازمان در برنامه‌های بلندمدت اقتصادی آنها در منطقه؛ عدم وجود زمینه برای تعمیق همگرایی اقتصادی چند جانبه و تمرکز بیشتر بر برنامه همکاری دوجانبه میان اعضاء در پروژه‌های اقتصادی و عدم وجود زیرساخت های مالی مورد نیاز در ساماندهی همکاری های مالی بین اعضاء» دانسته است. اما نکات مهم در این گزارش توصیه ها و پیشنهادهایی است که از سوی محققان به دولت برای استفاده از مزیت های عضو در سازمان همکاری های شانگهای پیشنهاد شده است. گزارش با تاکید بر ضرورت عدم بازگشت تحریم های شورای امنیت سازمان ملل در تحقق عضویت کامل ایران در سازمان همکاری شانگهای، اعلام کرده است:« در حوزه فرصت های اقتصادی پیش روی ایران در این سازمان باید از اهمیت دو حوزه ترانزیت و مالی در برخورداری از ظرفیت های اقتصادی حداقلی این نهاد در عینیت بخشی به سیاست نگاه به شرق برای ایران مورد توجه قرار داشته باشد. همچنین لزوم ایجاد موازنه مثبت میان چین و روسیه در تحقق اهداف اقتصادی ایران در منطقه اوراسیا باید مورد تاکید قرار بگیرد. با توجه به رقابت استراتژیک میان چین و روسیه در توسعه توانمندی های اقتصادی خود در آسیای مرکزی، به نظر می رسد که عضویت ایران در سازمان شانگهای فرصت مناسبی را در اختیار ایران قرار داده تا علاوه بر همکاری با چین در توسعه برنامه های راهبردی اقتصادی در سازمان همکاری شانگهای ذیل ابتکار کمربند و راه، روابط اقتصادی راهبردی خود را با روسیه نیز در قالب اتحادیه اقتصادی اوراسیا پیگیری کند و از ظرفیت سازمان شانگهای در تحقق این برنامه نهایت استفاده را ببرد.»

ترقی اقتصادی
دوهفته‌نامه‌اقتصادی-فرهنگی
سال هشتم-شماره ۱۱۷-نیمه دوم بهمن ۱۴۰۰

چطور تورم از کنترل ترکیه، برزیل و آرژانتین خارج شد

داستان ترسناک سه کشور

ترقی اقتصادی : بعضی از کشورها بسیار بیشتر از میانگین تورم را تجربه می‌کنند. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند برزیل با ۱۰,۲ درصد، ترکیه با ۱۹,۹ درصد و آرژانتین با ۵۲,۵ درصد تورم، وضعیت بسیار بدی داشته باشند

طی چند سال اخیر وضعیت بد و نامتناسبی در اقتصاد جهانی ایجاد شده‌است. قیمت‌های مصرف‌کننده در سطح جهان به احتمال زیاد در سال جاری ۴,۸ درصد افزایش پیدا کنند و این پیش‌بینی که توسط صندوق بین‌المللی پول انجام شده نشان‌دهنده سریع‌ترین افزایش از سال ۲۰۰۷ به این سو است. با این‌حال، افزایش قیمت در بازارهای نوظهور سریع‌تر از کشورهای ثروتمند رخ می‌دهد. تعدادی از کشورها مانند آرژانتین، برزیل و ترکیه هم آسیب بیشتری از این مسئله دیده‌اند. با توجه به تجربه این کشورها متوجه می‌شویم چطور و در چه زمان تورم از کنترل خارج می‌شود. گرچه نرخ تورم عموما در بازارهای نوظهور نوسان و شدت بیشتری نسبت به اقتصادهای پیشرفته دارد، از دهه ۷۰ تا دهه پیشین این نرخ در آن دسته از کشورها هم تقریبا مثل کشورهای ثروتمند کاهش پیدا کرد. متوسط نرخ تورم در اقتصادهای نوظهور از ۱۰,۶ درصد در سال ۱۹۹۵ به ۵,۴ درصد در سال ۲۰۰۵ و ۲,۷ درصد در سال ۲۰۱۵ رسید، که دلیل اصلی آن هم توسعه‌های مربوط به جهانی‌سازی و بهبود سیاست‌های کلان اقتصادی بود. صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی می‌کند در سال جاری قیمت کالاهای مصرفی در کشورهای در حال ظهور رشدی ۵,۸ درصدی داشته باشد که البته نسبت به روند چند سال اخیر و به خصوص سال ۲۰۱۲ اتفاق عجیبی نیست. با این‌حال بعضی از کشورها بسیار بیشتر از میانگین تورم را تجربه می‌کنند. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند برزیل با ۱۰,۲ درصد، ترکیه با

۱۹,۹ درصد و آرژانتین با ۵۲,۵ درصد تورم، وضعیت بسیار بدی داشته باشند.

گرچه در اقتصادهای پیشرفته اگر تورمی پیش بیاید به دلیل قدرت بانک مرکزی و پیشینه مستحکم این نهاد ملی، تورم به شکلی زودگذر و قابل مدیریت در نظر گرفته می‌شود وضعیت در کشورهایی با اقتصاد نوظهور چنین نیست.

آشوب در چشم‌انداز زیبا

چند عامل می‌توانند قابل تحمل بودن تورم را بر هم بزنند. یکی از مسائلی که می‌تواند اوضاع را بدتر کند، از بین بردن استقلال بانک مرکزی است. رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه، خود را دشمن بهره‌خواری معرفی کرد و از بانک مرکزی خواست نرخ بهره هدف‌گذاری شده خود را کاهش دهد تا از این طریق تورم کنترل شود. او طی چند سال، چندین مسئول بانک مرکزی را اخراج کرد و در همین ماه اکتبر سه عضو از کمیته سیاست‌های پولی این بانک را هم از کار برکنار کرد. همین مسئله منجر به خروج سرمایه و افت ارزش لیر شده‌است. افت ارزش پول ملی، منجر به افزایش قیمت کالاهای وارداتی شده‌است و این مسئله در نهایت ۸ واحد درصد تورم را نسبت به سال گذشته افزایش داده‌است، یعنی میزانی که چهار برابر هدف اصلی بانک مرکزی این کشور بوده‌است.

برزیل در اوایل دهه ۹۰ میلادی یک ابرتورم ۳ هزار درصدی را تجربه کرده‌بود و پس از آن با اصلاح ساختار اقتصادی به ویژه استقلال بخشیدن به بانک مرکزی توانست به ثبات اقتصادی برسد. با این‌حال طی چند سال اخیر، به ویژه از دوران همه‌گیری کووید-۱۹ به این سو، به دلیل بالا رفتن مخارج عمومی، توانایی بانک مرکزی در مبارزه با تورم کاهش یافته‌است. ارز برزیل به حدی افت کرده‌است که گرچه طی دوره اخیر تقاضای کالاهای صادراتی این کشور افزایش پیدا کرده‌است، در واقعیت افتی ۳۰ درصدی از سال ۲۰۲۰ به این سو تجربه شده‌است.

حالا اگر نه سیاست‌های پولی به کار کنترل اقتصاد بیایند نه سیاست‌های مالی، چه اتفاقی می‌افتد؟ چیزی شبیه آرژانتین. دولت آرژانتین که دائما با مسئله کسری بودجه همراه بوده‌است و مانند برزیل در دوران اخیر تجربه ابرتورم را هم داشته‌است، طی دو سال اخیر دچار افزایش نقدینگی به میزان بیش از ۵۰ درصد سالانه شده‌است. ارزش پزوی آرژانتین افتی بیش از ۶۰ درصدی نسبت به دلار داشته‌است. گرچه وضعیت این کشورها روی کاغذ به شکلی است که گویا می‌توان آن را بهبود بخشید، اما واقعیات اقتصادی جهان داستان را پیچیده‌تر می‌کند. به طور کل مشکلات اقتصادی جهانی در کنار بحران کووید-۱۹ باعث شدند بعضی از نهادهای اقتصادی تصمیماتی بگیرند یا در وضعیتی گیر بیفتند که تورم را بیش از حد کنترل ببرند.

فشارهای تورم جهانی روی قیمت موادغذایی و انرژی بیشتر است

دنیای نابرابر برای کم درآمدها

ترقی اقتصادی : قراردادهای آتی نفت نشان می دهد که قیمت نفت خام در سال جاری حدود ۱۲ درصد و قیمت گاز طبیعی حدود ۵۸ درصد افزایش میابد. چنین افزایش هایی برای هر دو کالا به طور قابل توجهی کمتر از رشد قیمت آنها در سال گذشته خواهد بود و احتمالا با کاهش بیشتر عدم تعادل عرضه و تقاضا به دلیل کاهش قیمت ها در سال ۲۰۲۳ همراه خواهد بود.

نمودارهای هفته نشان می دهد که چگونه افزایش هزینه های انرژی باعث افزایش تورم به ویژه در اروپا، پس از دو برابر شدن قیمت سوخت های فسیلی در سال گذشته شده است. افزایش قیمت مواد غذایی هم به افزایش تورم کمک کرده است.

صندوق بین المللی پول گزارشی در این باره منتشر کرده است.

در همین حال، ادامه اختلالات زنجیره تامین، مسدود شدن بنادر، فشارهای لجستیکی و تقاضای شدید برای کالا، این فشارهای قیمتی را به ویژه در ایالات متحده افزایش داده است. افزایش قیمت کالاهای وارداتی به تورم در برخی مناطق از جمله امریکای لاتین و کارائیب کمک کرده است.

با توجه به به‌روز رسانی چشم انداز اقتصاد جهانی ژانویه صندوق بین المللی پول، تورم احتمالا همچنان بالا خواهد ماند. افزایش قیمت در سال جاری قبل از فروکش کردن در سال آینده، به طور متوسط در اقتصادهای پیشرفته ۳,۹ درصد و در بازارهای نوظهور و اقتصادهای در حال توسعه ۵,۹ درصد خواهد بود.

با فرض اینکه انتظارات تورمی به خوبی ثابت بماند و بیماری همه گیر در نهایت سبک تر شود، باز هم تورم بالاتر باید با کاهش مشکلات زنجیره تامین، کاهش یابد. بانک های مرکزی نرخ بهره را افزایش می دهند و تقاضا دوباره به جای مصرف کالاهای مصرفی به سمت خدمات متمایل می شود. قراردادهای آتی نفت نشان می دهد که قیمت نفت خام در سال جاری حدود ۱۲ درصد و قیمت گاز طبیعی حدود ۵۸ درصد افزایش میابد. چنین افزایش هایی برای هر دو کالا به طور قابل توجهی کمتر از رشد قیمت آنها در سال گذشته خواهد بود و احتمالا با کاهش بیشتر عدم تعادل عرضه و تقاضا به دلیل کاهش قیمت ها در سال ۲۰۲۳ همراه خواهد بود.

به همین ترتیب، طبق گزارش سازمان خواربار و کشاورزی سازمان ملل (فائو) قیمت مواد غذایی احتمالا با سرعت معتدل تری در حدود ۴,۵ درصد در سال جاری افزایش میابد و در سال آینده روند کاهشی در پیش خواهد گرفت، البته این پس از افزایش ۲۳,۱ درصدی در سال گذشته است. این باید فشار هزینه های میلیون ها نفر در سراسر جهان به ویژه در کشورهایی که درآمد کمتری دارند را کاهش دهد.

چنین فشارهایی بیش از همه بر دوش ساکنان کشورهای نوظهور و کم درآمد است که در آن غذا به طور معمول یک سوم تا نیمی از هزینه مصرف کننده را تشکیل می دهد. این سهم در اقتصادهای پیشرفته مانند ایالات متحده که غذا کمتر از یک هفتم هزینه خانوارها را تشکیل می دهد، کمتر است.

روند تشکیل سرمایه در دهه ۹۰ به شدت نزولی بوده است؛ به شکلی که رشد متوسط سالانه سرمایه گذاری در سال‌های این دهه به منفی۸/ ۶ درصد می رسد. کارشناسان این دهه را بدترین دوره سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران معرفی می‌کنند.

در این سال ها نه تنها شاهد سرمایه گذاری های کلان داخلی و خارجی نبوده‌ایم که فرار سرمایه هم به شدت افزایشیافته است که شاهد آن خروج سرمایه‌های ایرانیان و رشد عجیب خرید خانه در ترکیه است.

شرکت‌های آرژانتینی به ایران می‌آیند

ترقی اقتصادی : رئیس اتاق ایران در دیدار با کاردار جمهوری آرژانتین در تهران، شرایط را برای همکاری دو کشور در حوزه‌های کشاورزی، صنعت استفاده از فناوری‌های نوین در حوزه آب و کشت‌فرسرزمینی مهیا دانست و بر لزوم توسعه همکاری‌ها تاکید کرد.

خورخه ماریانو جردن، کاردار جمهوری آرژانتین در تهران با غلامحسین شافعی رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران دیدار کرد.

در ابتدای این دیدار، شافعی با اشاره به موقعیت و ظرفیت اقتصادی آرژانتین گفت: کشور آرژانتین، کشور بزرگ و پهناور است با مجموعه‌ای از تنوع در حوزه کشاورزی و صنعتی که برای بسیاری از کشورهای دنیا مورد توجه جدی است. مناسبات اقتصادی ایران گرچه در طول چند سال گذشته کاهش یافته، ولی قطع نشده است. البته ما کالاهایی از آرژانتین را در بازار ایران داریم که از کشورهای ثالث وارد می‌شود ولی در آمار حجم تجارت ایران با آرژانتین محاسبه نمی‌شود.

رئیس اتاق ایران ادامه داد: مثلاً در بازار ایران حبوبات آرژانتین به‌وفور عرضه می‌شود که به‌طور مستقیم از آرژانتین وارد نمی‌شود بلکه از کشورهای اطراف وارد ایران می‌شود. مشکل حمل‌ونقل مستقیم میان دو کشور از موانع اصلی تجارت است.

شافعی گفت: ما در مورد بعضی از محصولات مثل سویا ظرفیت همکاری خوبی با آرژانتین داریم. از نظر تنوع محصولات هم البته می‌توان کالاهای دیگر را بررسی کرد؛ امکان همکاری برای دو کشور وجود دارد.

رئیس اتاق ایران اظهار کرد: من خبری را شنیده‌ام اما در مورد صحت و سقم آن نمی‌توانم اظهارنظر کنم؛ اینکه

یک شرکت کشتیرانی آرژانتینی اعلام آمادگی کرده تا خط کشتیرانی‌ای را بین دو کشور فعال کند. این خیلی اتفاق مهمی است و در صورت راه‌اندازی این خط مستقیم، حجم تجارت دو کشور تغییر خواهد کرد.

شافعی تصریح کرد: یکی از مسائلی که توسط تشکل اقتصادی ایران بررسی می‌شود، کشت فراسرزمینی، یعنی استفاده از آب و خاک کشورهای دیگر مثل آرژانتین است. در این زمینه امکان همکاری خوبی وجود دارد.

به‌گفته رئیس اتاق ایران در آینده احتمالاً شرایط تغییر می‌کند و امکان گسترش مناسبات با کشورهایی مثل آرژانتین فراهم می‌شود؛ امیدواریم در این شرایط فعالان اقتصادی دو کشور را به هم متصل کنیم و از این موقعیت برای افزایش مبادلات تجاری استفاده کنیم.

شافعی تصریح کرد: فعالان اقتصادی دو کشور اطلاعات کافی از ظرفیت اقتصادی هم برای همکاری ندارند؛ باید مبادله اطلاعات در این زمینه در اولویت قرار گیرد. اتاق ایران آماده همه‌گونه حمایت برای توسعه روابط اقتصادی در بخش خصوصی است.

در ادامه کاردار آرژانتین در تهران گفته‌های خود را در سه محور مطرح کرد: نکته اول اینکه ظرفیت همکاری بالایی بین دو کشور ایران و آرژانتین وجود دارد. روابط بازرگانی ما پایین است ولی الان فضایی برای بهبود روابط اقتصادی وجود دارد. شما درباره تبادل دو جانبه اطلاعات هم به درستی اشاره کردید که نیاز به تکمیل شدن هست. به من دستور داده شده که بتوانم شرایط را بهتر کنم؛ برای همین باید از وزارت خارجه تشکر کنم.

او ادامه داد: نکته دوم من درباره همان ظرفیت‌های مورد اشاره شماست؛ آرژانتین ظرفیت بالایی دارد؛ در آرژانتین محصولات زیادی تولید می‌شود، از کشاورزی تا بازرگانی می‌تواند مورد همکاری دو ظرف باشد. جمعیت آرژانتین حدود ۴۵ میلیون نفر است، اما در کشور ظرفیت تولید غذا برای ۵۰۰ میلیون نفر وجود دارد. در شهرهای مختلف تجارت با کشتی انجام می‌شود.

خورخه ماریانو جردن گفت: نکته سوم این است که بخش بزرگی از وظیفه من، بهبود مناسبات اقتصادی دو کشور است؛ اینکه بتوانم بازارهای بیشتر و متنوع‌تری برای تجارت عمقی فراهم کنم.

او ادامه داد: همان نکته‌ای که با درایت اشاره کردید این است که نیاز داریم که دانش و اطلاعات خود را در میان دو کشور افزایش دهیم. آرژانتین زمین‌های حاصلخیزی دارد و این ظرفیت کمتر شناخته شده در جهان است. از طرفی در آرژانتین مشابه ایران، بخش مهمی از اقتصاد کشور دانش‌بنیان است؛ در حوزه صنعتی این موضوع اهمیت بالایی دارد. ما اگرچه تجارت بالایی با ایران نداریم ولی دانش پیچیده و فنی را در حوزه خدمات، بخش کشاورزی و دامپزشکی داریم. کاردار آرژانتین در تهران تصریح کرد: من تلاش می‌کنم با انجمن و اتحادیه‌های مختلف فعال در حوزه برنج، دانه روغنی و قطعات خودرو، موبایل و فین‌تک در ارتباط باشم، تا زمینه همکاری را با ایران فراهم کنم.

او تاکید کرد: آرژانتین ظرفیت خوبی در حوزه گوشت وجود دارد، ما در این حوزه تجارتی نداریم. من فکر می‌کنم برخی سوءتفاهم‌ها به دلیل نبود اطلاعات کافی از ظرفیت هم‌دیگر است؛ من سعی می‌کنم این مشکلات را برطرف کنم.

به‌گفته کاردار آرژانتین در ایران، سفارت آرژانیتن در ایران با تیم کوچکی کار می‌کند، ولی برای ۲۰۲۲ تلاش می‌کنیم شرکت‌های آرژانتینی به ایران بیایند؛ آن‌ها مدتهاست که با ایران کار نمی‌کنند و می‌توانند دوباره همکاری خود را شروع کنند. او تاکید کرد: من می‌خواهم ۲۰ شرکت را بین اتاق‌های بازرگانی ایران و آرژانیتن به صورت دوجانبه فعال کنم و می‌خواهم پلی بین بخش‌های تولیدکننده باشم. برای همین سعی می‌کنم در بین این شرکت‌ها تولیدکننده هم باشد. امیدوارم این کارها انجام شود. امیدوارم دفعات زیادی به اتاق بازرگانی ایران بازگردد و همکاری جدی‌ای را در آینده شروع کنیم و من فرد عملگرایی هستم و فقط حرف نمی‌زنم.

گزارش

درس‌هایی از حباب مسکن ۱۹۹۰ برای بازار مسکن ۲۰۲۱

ترقی اقتصادی : احتمالش هست که چین دچار یک افول شدید شود و بدهی‌های بد در بخش املاک گریبانش را بگیرند. اما احتمال اینکه شرکت اورگراند سرنوشتی شبیه سقوط اقتصاد حبابی ژاپن در اوایل دهه ۱۹۹۰ پیدا کند خیلی کمتر است.

وقتی سیاست‌گذاران چینی درباره اقتصاد فکر می‌کنند، یکی از عمده‌ترین اهدافشان این است که کاری کنند بلایی که در سال ۱۹۹۰ میلادی سر ژاپن آمد، بر سر چین نیاید. در آن زمان، مازاد سال‌ها رشد سریع اقتصادی باعث شد حباب قیمت دارایی‌ها بترکد. مقامات ژاپنی که در آن دوران بر سر کار بودند روایت‌هایی دارند از همتایان چینی که در دهه‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۱۰ به ژاپن سفر می‌کردند و می‌خواستند بفهمند در آن زمان بحرانی چه اتفاقی در ژاپن افتاد و چطور می‌توان از تکرار سرنوشت مشابهی در چین پرهیز کرد. خود چین در دهه‌های اخیر از رشد عظیمی در حوزه مسکن بهره برده و قیمت هر متر مربع مسکن چهار برابر یا حتی بیشتر شده است. بر اساس این تحول و نیز ساخت و ساز صدها میلیون واحد مسکونی، عده زیادی از مردم چین صاحب‌خانه شدند. اما دردسرهای عظیم و اخیر شرکت ساخت و ساز اورگراند چین و مشکلاتش در بازپرداخت بدهی‌ها حاکی از آن است که اوج‌گیری چین نیز در این حوزه می‌تواند خیلی سریع به حضیض کشانده شود. البته بین ژاپنِ دهه ۱۹۹۰ و چینِ امروز تفاوت‌های بسیار زیادی وجود دارد و همین نشان می‌دهد که تبعات وضعیتِ کنونی برای چینِ قطعا متفاوت از تبعات بحران ۱۹۹۰ برای ژاپن خواهد بود. درواقع چین هنوز وقت دارد که از تجربه ژاپن درس بگیرد. اولین و واضح‌ترین تفاوت این است که ژاپن در سال ۱۹۹۰ بسیار ثروتمندتر از چینِ امروز بود. نسبت قیمت مسکن به درآمد در ثروتمندترین شهرهای چین مثل پکن، شانگهای و شنزنِ یکی از بالاترین‌ها در جهان است؛ هرچند که درآمد چینی‌ها هنوز جا و پتانسیل زیادی برای رشد دارد. اما در مورد ژاپن در سال ۱۹۹۰ اوضاع این طور نبود. همچنین نرخ شهرنشینی در چین که ۶۱ درصد است نیز به وضوح پایین‌تر از سطحی است که ژاپن در سال ۱۹۹۰ به آن رسیده بود. در چین هنوز جا و پتانسیل زیادی برای مهاجرت به شهرها وجود دارد.

دومین تفاوت هم در مورد نحوه سیاست‌گذاری‌هاست. در دهه ۱۹۸۰ ژاپن با آمریکا درباره تجارت جدل می‌کرد؛ چیزی که امروز نیز در روابط چین با آمریکا می‌بینیم. اما توکیو در سال ۱۹۸۵ با توافق پلازا در مورد واحدهای پولی موافقت کرد؛ موضوعی که باعث افزایش شدید ارزش ین، یک رکود نسبتا ملایم و همین طور دوره‌ای از نرخ بهره‌های پایین شد.

آن نرخ بهره‌های پایین باعث اوج‌گیری اقتصاد ژاپن شده بود و مقررات‌زدایی مالی نیز به این مسئله دامن زده بود. اما به تدریج سیاست‌های نرخ بهره تغییر کرد و این باعث کاهش سوداوری بانک‌ها شد و باعث شد آن‌ها برای جبران مجبور شوند وام زیادی بدهند. همه چیز در ژاپن به شدت شکوفا شد: نه فقط املاک، بلکه مصرف. سیاست‌گذاری‌ها در چین نیز در زمان‌هایی باعث افروخته‌تر شدنِ شکوفایی بخش مسکن شده است. البته سیاست کلان اقتصادی چین به صورت کلی محتاطانه بوده و حالا تازه دولت دارد تمایلی به فعالیت در بخش املاک نشان می‌دهد. در ژاپن اما حباب آن قدر بزرگ شد تا بالاخره ترکید. در چین شاهدیم که بحران امروزی بخش املاک به خاطر سیاست‌گذاری‌هایی ایجاد شده که روی سه خط قرمز برای محدود کردن بدهی ساخت و سازگرانی مثل شرکت اورگراند متمرکز شده‌اند. احتمالش هست که چین دچار یک افول شدید شود و بدهی‌های بد در بخش املاک گریبانش را بگیرند. اما احتمال اینکه شرکت اورگراند سرنوشتی شبیه سقوط اقتصاد حبابی ژاپن در اوایل دهه ۱۹۹۰ پیدا کند خیلی کم‌تر است. با این حال، شباهتی هم بین ژاپن سال ۱۹۹۰ و چین امروز وجود دارد: نوعی از رشد اقتصادی که دارد به پایان خط می‌رسد. جمعیت چین در رده سنی کاری شروع به افول کرده و این مشابه وضعیتی است که ژاپن در سال ۱۹۹۵ تجربه کرد. این افول همچنان ادامه دارد و در چین هم همین طور خواهد بود. در هر دو مورد، الگوی توسعه مبتنی بر سطوح بالای سرمایه‌گذاری و انباشت دارایی‌های فیزیکی به نقطه بازده نزولی رسیده است. در سطح ملی، چین هر مقدار مسکن که لازم داشته ساخته است و اقتصاد نیز وابستگی بی‌سابقه‌ای را به بخش املاک از خود نشان داده است. بنا بر آنچه کنت روگاف از دانشگاه هاروارد و یوانچن یانگ از دانشگاه سینگوا گفته‌اند، بخش املاک در حال حاضر تشکیل‌دهنده ۲۹ درصد تولید ناخالص داخلی چین است. این حتی از سطح مشاهده‌شده در اسپانیا در زمان اوج بخش املاک در سال ۲۰۰۶ نیز بالاتر است.

ترقی اقتصادی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: حورا خاکدامن
سردبیر: امیر اسماعیل کاظمی
توزیع: شرکت پیام آوران پارس ایرانیان
چاپ: کارگر
آدرس: خیابان سمیه، بین سپهبد قرنی و نجات اللهی، شماره ۲۳۱، واحد ۸

تلفن: ۸۸۸۵۳۳۷۱
فکس: ۸۸۸۵۳۳۷۵
ایمیل: taraghieghtesadi@gmail.com

ترقی اقتصادی در ۱۵۰ کیوسک منتخب مطبوعاتی تهران توزیع می گردد، جهت اطلاعات بیشتر به سایت istanews.ir مراجعه فرمایید.

دوهفته‌نامه اقتصادی - فرهنگی
سال هشتم - شماره ۱۱۷ - نیمه دوم بهمن ۱۴۰۰

چرا مسعود کیمیایی، رضا میرکریمی و محمدحسین مهدویان، خداحافظی کردند؟

ماجرای قهر سه کارگردان سرشناس با جشنواره فیلم فجر

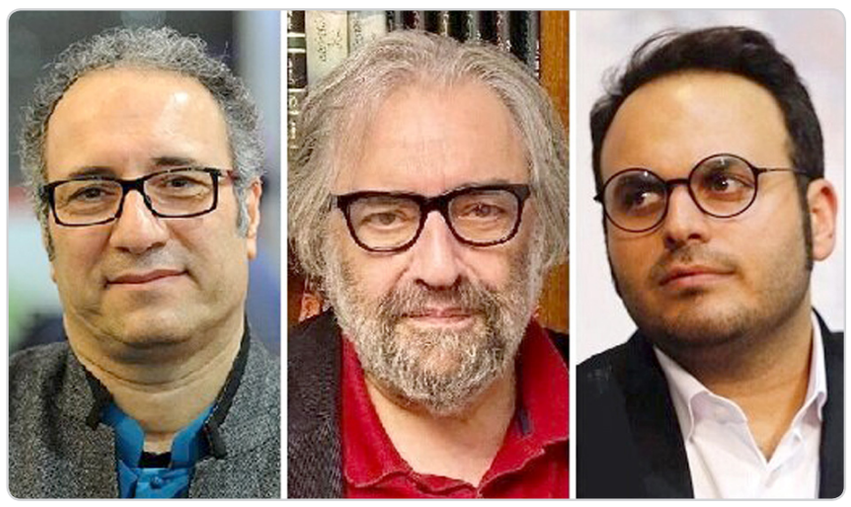

مهسا بهادری: شاید چهلمین جشنواره فیلم فجر را بتوان یکی از پرحاشیه‌ترین‌هایِ دوره‌های این رویداد بزرگ سینمایی دانست. موضوعات مرتبط با پیش از شروع جشنواره همچون شیوه انتخاب آثار و اعتراض‌ها به آن را کنار می‌گذاریم و به حواشی مرتبط با داوری‌ها می‌پردازیم که تعداد آن‌ها، کم هم نبوده است.

امسال سه نام خیلی آشنا در جشنواره حضور داشتند که به نظر می‌رسد با پیام‌هایی که منتشر کردند، قصد دارند دور این رویداد سینمایی را خط بکشند. مسعود کیمیایی، رضا میرکریمی و محمدحسین مهدویان، که هرکدام نمایند یک دوره از سینمای ایران هستند، اعلام کردند این جشنواره برای‌شان تمام شده است.

اما نگاهی بیندازیم به این که چرا هریک از این کارگردانان تصمیم گرفتند دیگر در جشنواره شرکت نکنند.

داوری که باعث کنار رفتن یک کارگردان شد

سی‌وهشتمین دوره جشنواره فیلم فجر بود و مسعود کیمیایی، فیلم سینمایی«خون شد» را برای حضور در جشنواره آماده کرده بود که کمی قبل از شروع این رویداد هنری، گفت قصد ندارد در جشنواره حاضر شود و فیلمش در بخش کارگردانی مورد قضاوت قرار بگیرد، شهاب حسینی، همان دوره، در نشست خبری فیلم «شین»، اقدام کیمیایی را زیرسوال برد و نقد تندی به این کار وارد کرد. حسینی در بخشی از صحبت‌هایش گفت: «من نمی‌توانم ساکت بنشینم که استاد پیشکسوت سینما، که سال‌هاست روند کاریش پیش چشم تماشاگر مشخص است، و هر ساله تماشاگر برخورد ناراحت‌کننده‌ای با فیلم‌های ایشان دارد، می‌آید و امسال هم فیلمی را می‌سازد که مطمئن است برخورد بدی با فیلمش اتفاق می‌افتد و بنابراین می‌آید و آن روغن ریخته را نذر امامزاده می‌کند و سنگ‌بنایی را می‌گذارد که نتیجه‌اش جز نفاق و تفرقه و نفرت‌پراکنی چیز دیگری نیست.»

پس از این ماجرا هنرمندان زیادی صحبت‌های حسینی را زیر سوال بردند. از این ماجرا تا امسال که فیلم «خائن کشی» به جشنواره فیلم فجر راه پیدا کرد، دوسال گذشت، هیچ مشکلی وجود نداشت تا این‌که با اعلام اسامی اعضای هیئت داوران چهلمین جشنواره فیلم فجر و عضویت شهاب حسینی در آن، مسعود کیمیایی، کارگردان فیلم «خائن کشی»، با انتشار نامه‌ای، خود را از دایره داوری جشنواره فجر کنار کشید؛ پیامی که نشان دهنده آن بود که این کارگردان پیشکسوت، برای همیشه از این رویداد سینمایی خداحافظی کرده است. او نوشت:

«با احترام به هنرمندان و زحمت‌کشیدگان فیلم «خائن‌کشی»،... این دوست در هشتادویک سالگی برای قضاوت شدن در سینما خودم را کنار می‌بینم و به این خط و نوشته از قضاوت بیرون می‌آیم.

دیگر هنرمندان فیلم «خائن‌کشی» به جای خود می‌مانند. در این سنِ بسیار زحمت‌کشیده، برای قضاوت شدن درباره فیلمی به مَفهوم آزادی، ایران، مقوله نفت، انگلیس و دکتر محمد مصدق تردید بسیار دارم. عدالت همیشه نگران قضاوت است.»

ماجرای قهر سه کارگردان سرشناس با جشنواره فیلم فجر

در همین حال، پولاد کیمیایی هم، انصراف خود از جشنواره فیلم فجر را اعلام کرد. او در یادداشتی که اشاره تلویحی به حضور شهاب حسینی در گروه داوری داشت، نوشت:

«وقتی حقیقت آزاد نیست، آزادی حقیقت ندارد. قضاوت‌های بزرگ، کار آدم‌های کوچک نیست. من پولاد کیمیایی، فرزند گیتی پاشایی و مسعود کیمیایی، بازیگر سینما و کارگردان، با افتخار انصراف خود را از شرکت در جشنواره فیلم فجر اعلام می کنم.»

رضا میرکریمی، که از فیلمسازان پس از انقلاب به شمار می‌آید و از دهه ۷۰ آغاز به کار کرده و تعداد سیمرغ‌هایی که گرفته از انگشتان یک دست تجاوز می‌کند، امسال پس از آیین پایانی جشنواره، با انتشار پستی، برای همیشه با بزرگ ترین رویداد سینمایی کشور خداحافظی کرد. او نوشت: «... سیمرغ آخر و جشنواره‌ای که دیگر نیست...»

میرکریمی حتی در آیین اختتامیه جشنواره هم حاضر نشده بود، و تورج الوند، بازیگر نقش اصلی فیلم «نگهبان شب» به جای او روی صحنه رفت و سیمرغ بلورین این کارگردان را دریافت کرد؛ این تنها تندیسی بود که فیلم میرکریمی، به دست آورد.

پیش از آغاز جشنواره هم، میرکریمی با آن دچار مشکل شده بود که همان ماجرای لو رفتن نسخه‌ای از فیلمش و دیده شدن آن توسط یک منتقد بود؛ رویدادی که هفته دوم دی رخ داد و اعتراض‌های زیادی به همراه داشت.

به دنبال این اتفاق، صادق میرکریمی، مجری طرح فیلم سینمایی «نگهبان شب»، به این اتفاق اعتراض و از جشنواره فجر انتقاد کرد. پس از این اعتراض از سوی عوامل فیلم «نگهبان شب»، دبیرخانه چهلمین جشنواره فیلم فجر اطلاعیه‌ای صادر و تاکید کرد به این موضوع رسیدگی خواهد شد؛ وعده‌ای که عملی نشد.

مهدویان دیگر چرا؟

محمدحسین مهدویان، یکی از کشف‌های جشنواره فیلم فجر در یک دهه گذشته بوده است و آثار او بارها توانسته‌اند سیمرغ‌ها و جایزه‌هایی را به خانه ببرند. با این حال، فیلم سینمایی «مرد بازنده» او که امسال روی پرده سالن اصلی برج میلاد رفت، دست خالی با چهلمین جشنواره فیلم فجر خداحافظی کرد.

او هم، دیگر کارگردانی بود که روز گذشته در اینستاگرامش اعلام کرد دیگر در جشنواره فجر شرکت نخواهد کرد. او در پستی اینستاگرامی نوشت: «جشن‌واره فیلم فجر برای من تمام شده. از دوران حضورم در جشن‌واره یادگارهای زیادی دارم، بیش‌تر از دو سیمرغی که گرفته‌ام. خاطرات بدش را از خودم دور می‌کنم تا جشن‌واره را با خوشی‌هاش به یاد بیاورم و همیشه برایم زیبا باقی بماند. تا همین‌جا و همین‌قدر برایم کافی است. حالا دیگر سودایی در سر ندارم. فقط شوق سینماست که خالص‌تر از قبل وسوسه‌ام می‌کند.»

جایزه‌ای که حذف شد و فیلمی که انصراف داد

جدا از قهر مسعود کیمیایی، رضا میرکریمی و محمدحسین مهدویان با جشنواره فیلم فجر، امسال یک کارگردان دیگر هم با برگزار کننده این رویداد سینمایی، دچار مشکل شد که به انصراف او انجامید.

انتخاب بهترین فیلم از نگاه مردم، یکی از چالش‌برانگیزترین سیمرغ‌های جشنواره فیلم فجر در دوره‌های گذشته بوده است که امسال با تصمیم مسوولان برگزاری، به ناگاه حذف شد. ماجرا از آن‌جا آغاز شد که عباس نادران، تهیه کننده فیلم «شادروان»، این آمار را فاقد اعتبار دانست و افراد دیگری چون علی سرتیپی، تهیه‌کننده فیلم «شهرک» هم نسبت به آن اعتراض کردند. پیرو همین اعتراض‌ها، مسعود نقاش‌زاده، دبیر چهلمین جشنواره فیلم فجر با اعلام این‌که گزارش‌های کمیته پیگیری نظرسنجی مردمی جشنواره نشان می‌دهد اطمینان کامل از صحت نتایج در بخش‌های مختلف به سادگی حاصل نمی‌شود، به همین دلیل بخش سیمرغ آرای مردمی را از چهلمین جشنواره فیلم فجر حذف می‌کند.

پس از این تصمیم، امیر بنان، تهیه‌کننده فیلم «ملاقات خصوصی» که تا آن لحظه، صدرنشین آرای مردمی بود، در اعتراض، با انتشار نامه‌ای، از جشنواره انصراف داد. او در این نامه نوشت: « نظر به عدم توجه به آرای مردمی در جشنواره فجر، حذف آن و از طرفی با عنایت به این‌که به زعم این حقیر، این تصمیم اثر وضعی بر سینمای ایران دارد، ضمن سپاس از حضرتعالی از شما و همکاران‌تان به این وسیله اعلام می‌دارم که فیلم «ملاقات خصوصی» را به کارگردانی امید شمس و تهیه‌کنندگی اینجانب از داوری جشنواره خارج کنید و ... امیدوارم جوابی برای حق‌الناسی که ضایع شد، داشته باشید.»

اما ساعاتی بعد که اسامی نامزدهای چهلمین جشنواره فیلم فجر اعلام شد، فیلم «ملاقات خصوصی» در چند بخش نامزد شده بود و همین موضوع صدای اعتراض تهیه‌کننده و دیگر عوامل فیلم را دوباره بلند کرد، که دبیر جشنواره در پاسخ به اعتراض عوامل گفت: «فیلمسازان، تهیه‌کنندگان و کارگردانان قبل از اعلام فیلم‌های خود به جشنواره، آیین نامه‌ای را امضا می‌کنند. بر اساس این آیین نامه، آنان حق انصراف و خارج کردن فیلم‌های خود آن هم چند ساعت قبل از پایان جشنواره ندارند.»

به دلیل همین ماجرا، عوامل «ملاقات خصوصی» در مراسم اختتامیه حاضر نشدند و در نهایت، هوتن شکیبا و پرناز ایزدیار، پستی را در اینستاگرام‌شان منتشر کردند و نوشتند: «بالاخره تمام شد. سهم ما از این جشنواره تشویق‌ها و محبت‌های شما مردم عزیز و تماشاگران و همکاران و منتقدان فیلم بود که راستش را بخواهید با هیچ چیزی در این دنیا قابل قیاس نیست. چه جایزه‌ای بهتر از این‌که بینی اثری که ساختی به دل مردم نشسته و دوستش دارند... اما همچنان شرمنده‌ایم که آرای مردمی لحاظ نشد و این بدان معنی است بخش مهم و جایزه بزرگ فجر که شأن آن برگرفته از رکن اصلی سینما که همانا تماشاگران است، کنار گذاشته شده...»

چهلمین جشنواره فیلم فجر به پایان رسید، ولی جدا از کم و کاستی‌ها و رویدادهایی که نشان داد مدیریت این رویداد سینمایی، در چهلمین سال، نتوانست خاطره خوشی از برگزاری آن به یاد بگذارد، باید منتظر نشست و دید آیا فیلمسازانی هم که داعیه خداحافظی با آن را دارند، سال‌های بعد هم بر سر قول خود خواهند ماند؟

بلایی که یقه فیلم‌های توقیفی را گرفته!

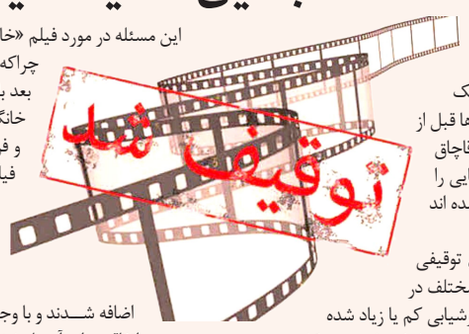

ترقی اقتصادی : سینمای دیجیتال با همه محاسنی که دارد، به دلیل کمبود سازوکارهای مناسب و قانونی در کشور ما به یک معضل تبدیل شده، آن هم در جایی که فیلم‌ها قبل از اکران عمومی به راحتی و با بهترین کیفیت قاچاق می‌شوند. این بلا بیش از همه دامن فیلم‌هایی را گرفته که اسیر پیچ و خم‌های صدور مجوز شده اند یا به محاق توقیف رفته‌اند.

در سال‌های گذشته فهرست فیلم‌های توقیفی سینمای ایران به فراخور حضور مدیران مختلف در رأس سازمان سینمایی و معاونت نظارت و ارزشیابی کم یا زیاد شده اما بعضی فیلم‌ها در طول تقریباً یک دهه گذشته از این فهرست تکان نخورده‌اند در حالی که زور دنیای مجازی بر ترمزی که مدیران برای فیلم‌ها می‌کِشند، می‌چربد.

در سال‌های قبل صدور مجوزِ نمایش برای بعضی فیلم‌های توقیفی نشان داد که آب از آب تکان نمی‌خورد و اتفاقاً مخاطبان بعد از دیدن آن فیلم‌ها در پی چرایی علت توقیف بودند و حتی آن را یک بازارگرمی برای فروش می‌دانستند، ولی با این حالْ هنوز چند فیلم نتوانسته‌اند از این سد گذر کنند که آن هم دلایل متعددی دارد از جمله مخالفت مسئولان با محتوای آثار ساخته شده که در تضاد با منافع ملی یا فرهنگی تشخیص داده می‌شود یا نگرانی بابت بازخوردهایی که ممکن است پس از اکران فیلم به وجود آید.

این مسئله در مورد فیلم «خانه پدری» به کارگردانی کیانوش عیاری تا حدی دیده شد چراکه فیلم با وجود اصلاحات، کمتر از یک ماه روی پرده بود و بعد باز هم توقیف شد و اجازه نمایش و توزیع در شبکه نمایش خانگی را پیدا نکرد، در حالی که اتفاق‌های تلخ همسرکشی و فرزند کشی در چند وقت اخیر بیش از همیشه اسم این فیلم را بر سر زبان‌ها انداخت و نظر مخالفانی را یادآور شد که معتقد بودند آنچه در فیلم عیاری به تصویر کشیده شده اصلا در ایران وجود ندارد!

علاوه‌براین فیلم‌های دیگری هم هستند که از همین جشنواره فجر دو سه سال اخیر به فهرست توقیفی‌ها اضافه شدند و با وجود آنکه مدت‌هاست درخواست پروانه نمایش داده‌اند اما اتفاقی برای آن‌ها رخ نداده است. دغدغه اصلی درباره این فیلم‌ها جدا از مشخص نبودن تکلیفشان برای اکران عمومی، شرایطی است که برای کپی و قاچاق شدن فیلم‌ها به سهولت فراهم شده و تاکنون در چند مورد فیلم‌هایی که به‌خاطر نداشتن پروانه نمایش نتوانستند روی پرده سینما روند با بهترین کیفیت در سایت‌های اینترنتی و کانال‌های تلگرامی منتشر شده و صاحبانشان را با ضرر های هنگفت مالی و نیز روحی مواجه کرده‌اند. این اتفاق برای آخرین فیلم احمدرضا درویش رخ داد و چند سال قبل نسخه‌ای از فیلم با دوبله عربی منتشر شد که سازندگانش تلاش کردند تمام لینک‌های کپی فیلم را مسدود کنند. سال گذشته همین ماجرا برای یکی از فیلم‌های خسرو معصومی هم تکرار شد و متاسفانه فیلمی که ۱۰ سال قبل ساخته شده، در فضای مجازی به طور گسترده پخش غیرقانونی شد و کاری از دست سازندگانش بر نیامد.

حال خبر رسیده یکی دیگر از فیلم‌هایی که در جشنواره‌های فجر اخیر رونمایی شده بود و در جشنواره‌های مختلفی بوده و اکران‌های خارجی هم داشته به فضای مجازی راه پیدا کرده است. اگرچه پیگیری سازندگان این فیلم برای مسدود کردن تمام نسخه‌های منتشر شده همچنان دنبال می‌شود ولی باید یادآور شد که آن‌ها مدتهاست در انتظار صدور مجوز اکران در ایران هستند ولی گویا دستگاهی خارج از سازمان سینمایی باید درباره فیلمشان نظر دهد.

اگرچه طولانی شدن روند صدور مجوز نمایش برای یک فیلم یا توقیف کردن، مانع از این نشده که پس از چند سال بالاخره بعضی از این فیلم‌ها به طور غیرقانونی منتشر شوند، اما اتفاقی که اخیرا در جشنواره فجر رخ داد و یکی از فیلم‌ها از روی پرده کپی شد، نشان می‌دهد که در کنار انتقاد از مدیران برای بلاتکلیف نگه داشتن فیلم‌ها و سختگیری در صدور مجوز، باید اقدامی برای فرهنگ‌سازی در راستای ارتقا وجدان عمومی و آگاهی‌بخشی بابت ضرری که انتشار و تماشای غیرقانونی فیلم ها به صاحبان آنها می‌رساند صورت گیرد، چرا که دست کم در این مورد سازندگان فیلم‌های قاچاق شده نسبت به کپی شدن در خارج از کشور چندان نگرانی ندارند و می‌توانند اطمینان خاطر بیشتری داشته باشند که فیلم‌هایشان نسبت به داخل کشور کمتر تماشاگر غیرقانونی خواهد داشت.

به گزارش ایسنا ، با این حال پرسش اساسی در مورد اتفاق اخیر این است که مدیران سازمان سینمایی چه تمهیدی برای اکران سریع‌تر فیلم‌ها به ویژه آن‌هایی که در صف صدور مجوز مانده یا به نوعی مُهر توقیف خورده‌اند انجام می‌دهد تا این چنین شاهد به هدر رفتن زحمت یک گروه چند ده نفره با پخش غیر قانونی فیلمی که روی پرده باید دیده شود نباشیم؟

گفت‌وگو با کارگردان بلغاری نمایش «شاهنامه، داستان زال» در جشنواره تئاتر فجر

شاهنامه بود که توانست زبان فارسی را حفظ کند

ترقی اقتصادی : النا پانایوتووا، کارگردان بلغارستانی تئاتر می‌گوید، زبان فارسی و داستان‌های فوق‌العاده زیبایی از طریق آن نوشته شده است هنوز هم بعد از هزار سال به گوش مخاطب جذاب می‌آید و این حقیقت که ما عاشق هنرمندی از فرهنگی دیگر؛ فردوسی، شدیم به علت احساس معاصربودنی است که اثرش به ما می‌دهد.

«ما داستان تولد شاهزاده زال را روایت می‌کنیم که توسط پدرش طرد شد و توسط پرنده اسطوره‌ای نگهبان؛ سیمرغ بزرگ شد. زال بعدها از نو شخصیت داده شد و نقش پادشاه ایران را بر عهده گرفت اما عاشق رودابه، شاهزاده عرب شد و مجبور شد برای عشق خود بجنگد و بر موانع سیاسی غلبه کند.» این خلاصه داستان نمایشی به نام «شاهنامه، داستان زال» از کشور بلغارستان به کارگردانی النا پانایوتووا و از جمله مهمانان خارجی چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر است. النا پانایوتووا از سال ۲۰۰۰ نقشی کلیدی در ظهور گرایش‌ها و فرم‌های جدید تئاتر در بلغارستان ایفا کرد. او دارای مدرک کارشناسی ارشد در تئاتر است و هم‌اکنون دکترای خود را در رشته هنرهای نمایشی و آموزش به پایان می‌رساند. گفت‌وگو با این کارگردان در هتل باباطاهر تهران انجام شد و ترجمه آن را فرهاد مطهری‌کیا بر عهده داشت.

النا پانایوتووا در مورد زمینه آشنایی‌اش با فردوسی و «شاهنامه» می‌گوید: «می‌دانیم که «شاهنامه»، ادبیاتی شاخص و جذاب برای انسان‌ها دارد. من ابتدا آشنایی زیادی با فردوسی نداشتم اما به مرور چیزهایی در مورد زندگی، اثر بزرگش و مرگش خواندم و متوجه شدم «شاهنامه» بود که توانست زبان فارسی را حفظ کند و اگر «شاهنامه» نبود شاید زبان فارسی از بین می‌رفت؛ زبانی که بسیار زیباست و داستان‌های فوق‌العاده زیبایی از طریق آن نوشته شده است که هنوز هم بعد از هزاران سال به گوش مخاطب جذاب می‌آید و این حقیقت که ما عاشق هنرمندی از فرهنگی دیگر؛ فردوسی، شدیم به علت احساس معاصربودنی است که اثرش به ما می‌دهد.»

او ادامه می دهد: «من ۳۰ سال است که به عنوان کارگردان تئاتر کار می‌کنم و این شغلم است. من نمایشنامه‌هایی کلاسیک از آثار غربی را روی صحنه برده‌ام اما همواره به تئاتر شرق و ایده‌های آن علاقه‌مند بودم. همان‌طور که می‌دانید یونسکو سال ۲۰۱۰ را به عنوان پایان هزارمین سال سرایش شاهنامه اعلام کرد و همین توجه ما را به «شاهنامه» جلب کرد و باعث شد به این نتیجه برسیم که می‌توانیم روی آن کار کنیم و این‌گونه شد که اکنون در کنار شما هستیم.»

پانایوتووا در پاسخ به این که این نمایش قبل‌تر در بلغارستان اجرا شده است یا خیر، توضیح می‌دهد: «بله، ۲۱ ژوئن سال ۲۰۲۱ (۳۱ خرداد ۱۴۰۰) افتتاحیه این نمایش در صوفیا پایتخت بلغارستان انجام شد.»

او در مورد چگونگی آشنایی‌اش با جشنواره تئاتر فجر هم می‌گوید: «من کارگردان هستم و می‌دانم که چه جشنواره‌هایی در دنیا برگزار می‌شود اما در مورد جشنواره تئاتر فجر مشخصا از طریق رایزن فرهنگی سفارت ایران در بلغارستان نیز اطلاع پیدا کردم.»

از طرف دولت حمایت نمی‌شویم

او در پاسخ به این سوال که بنیاد DEN GRI و تئاتر آذریان به عنوان تولیدکننده «شاهنامه، داستان زال» گروهی دولتی است یا خصوصی، می‌گوید: «ما یک گروه خصوصی هستیم و حمایت دولتی نداریم. ما گروه‌های مستقلی هستیم که برای هر پروژه‌ای به هم ملحق می‌شویم و کار را انجام می‌دهیم. ما خودمان بیشتر ترجیح می‌دهیم پروژه‌های مستقل داشته باشیم و روی آن‌ها کار کنیم.»

این کارگردان بلغاری در پاسخ به این سوال که حمایت دولتی از تئاتر در بلغارستان چه میزان است، می‌گوید: «خیلی‌کم. تنها ۱ و نیم درصد بودجه کل کشور، به مسائل فرهنگی تعلق می‌گیرد و هیچ حمایتی وجود ندارد. دقت کنید که این ۱ و نیم درصد از بودجه به همه فعالیت‌های فرهنگی و نه صرفا تئاتر متعلق است.»

در کل کشور بلغارستان ۴۶ تئاتر وجود دارد

پانایوتووا در جواب این که در بلغارستان چند تئاتر وجود دارد، می‌گوید: «در کل کشور ۴۶ تئاتر وجود دارد که از دوره کمونیست‌ها باقی مانده است، تئاترهایی بزرگ با استیج‌هایی بزرگ که در هر اجرا به عنوان مثال ۲۰ نفر روی صحنه هستند.»

او در این مورد که آیا مانند ایران، تئاتر در پایتخت به واسطه امکانات و توجه بیشتر فعال‌تر و پرجنب‌وجوش‌تر از دیگر شهرهاست، می‌گوید: «نمی‌شود این‌گونه گفت اما تعداد سالن‌های صوفیا بیشتر از شهرهای دیگر است. شهرهای دیگر ممکن است یک یا دو سالن تئاتر داشته باشند که این تعداد در صوفیا بسیار بیشتر است.»

تلاش کردیم به فرهنگ‌تان احترام بگذاریم

پانایوتووا در پاسخ به این سوال که آیا برای اجرای «شاهنامه داستان زال» در ایران با مشکلی مواجه شد یا خیر، می‌گوید: «ترجیح می‌دهم این سوال را پاسخ ندهم. شما وقتی قرار است در جشنواره‌ای در کشوری دیگر روی صحنه بروید همواره با مشکلاتی مواجه هستید و باید خود را با فرهنگ آن کشور وفق دهید و این به عنوان مثال در ایران، در مورد لباس بازیگران زن و... دیده می‌شود. این برای ما سخت بود اما تلاش کردیم به فرهنگ شما احترام بگذاریم. درکل این فرصتی خوب برای بازیگران بلغاری است که بیایند و از امنیتی که این‌جا هست برای برقراری ارتباط با اهالی تئاتر ایران بهره‌مند شوند.»

او در جواب این که چه میزان از هزینه‌های آمدن‌شان به ایران توسط جشنواره پرداخت شده است و چه میزان توسط خودشان هم می‌گوید: «جشنواره فقط هزینه هتل را پرداخت کرده است اما باقی هزینه‌ها از جمله بلیت هواپیما بر عهده خودمان بوده است.»

اهالی تئاترتان را نمی‌شناسم اما سینمایتان را دنبال می‌کنم

پانایوتووا در پاسخ به آخرین سوال که آیا هنرمندی از اهالی تئاتر ایران را می‌شناسد یا خیر، می‌گوید: «نه. من فقط فیلم‌های سینمایی ایران را دیده‌ام و تا به حال تئاتری از ایران ندیده‌ام. من فیلم‌های ایرانی را دنبال می‌کنم و همین چند وقت پیش، دی‌ماه ۱۴۰۰، در چارچوب چهاردهمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم منار بلغارستان، «لاکپشت و حلزون» به کارگردانی رضا حماسی را تماشا کردم.»

کافه کتاب

آدم های خوشبخت کتاب می‌خوانند و قهوه می‌خورند

کتاب «اقتصاد رفتاری و رهبری امور مالی» منتشر شد

ترقی اقتصادی : کتاب «اقتصاد رفتاری و رهبری امور مالی» با رویکرد نزدیک‌تر کردن مدل‌های اقتصادی با واقعیت‌های بیرونی، با قیمت ۱۰۰ هزار تومان، در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفت. انتشارات ویراست، کتاب «اقتصاد رفتاری و رهبری امور مالی»، نوشته فرزاد رمضانی‌راد، افشین گودرزی و فرناز ایمان‌شعار را منتشر کرد.

در توضیحات این کتاب نوشته شده است: «اقتصاد رفتاری به عنوان یکی از رویکردهای نسبتا جدید در دانش اقتصادی است. هدف اقتصاد رفتاری ارتقای دانش اقتصادی و نزدیک‌تر کردن مدل‌های اقتصادی یا واقعیت‌های بیرونی است، که طی چند دهه گذشته از اهمیت قابل توجهی برخوردار است، اقتصاد رفتاری تلاشی برای افزایش قدرت توضیحی و پیش‌بینی نظریه اقتصادی از طریق لحاظ بنیان‌های روان‌شناختی در تئوری اقتصادی است.» در ادامه این توضیحات آمده است: «مقصود از نگارش این کتاب، باب فتحی برای موضوعات روز اقتصاد، مالی و روانشناسی بوده و سعی بر آن شده است که خوانندگان با مباحث ترکیب این سه حوزه بیشتر آشنا بشوند. کتاب اقتصاد رفتاری، راهنما و منبعی مطمئن و قابل اعتماد برای افرادی است که می‌خواهند به درک درستی از چگونه رفتار کردن در جهان برسند. همچنین اگر شما جزو افرادی هستید که به اقتصاد و وقایع اقتصادی علاقه دارید و می‌خواهید درباره کارکرد اقتصاد و مسائل اقتصادی بیشتر بدانید، این کتاب مناسب است.» کتاب «اقتصاد رفتاری و رهبری امور مالی»، در ۳۰۴ صفحه و با قیمت ۱۰۰ هزار تومان قابل خریداری است.

«و اما بعد...» ادامه داستان ماهی سیاه کوچولو

ترقی اقتصادی : و اما بعد...» کتاب تازه منتشر شده انتشارات نور گیتی، به نویسندگی و تصویر سازی عدنان مصلایی است، که داستان ماهی سیاه کوچولو را پس از کشتن مرغ ماهی‌خوار پی می‌گیرد. کتاب «و اما بعد...» شاید در نگاه اول در طبقه کتاب‌های کودکان قرار گیرد، همچون داستان پایه خود یعنی ماهی سیاه کوچولو صمد بهرنگی، از آن دست کتاب هایی ست که هر کس و با هر سنی آن را مطالعه کند دریافت خاص خودش را از این کتاب خواهد داشت. عدنان مصلایی در گفتگو با خبرنگار ما گفت از زمانی که سال ۵۷ این کتاب را مطالعه کرده ذهنش درگیر این موضوع بوده است که اگر ماهی سیاه کوچولو می ماند چه می شد. در سال ۷۰ و پس از دوران جنگ، این ایده بیشتر در او تقویت شده و پیش نویس داستان نوشته می شود. در طی سال ها و با مرتب خلاصه کردن داستان به یک متن مینیمال بدون حاشیه رسیده، و با تصویرسازی خاصی توانسته است از تصویر سازی بی نظیر فرشید مثقالی کاملن دور شده، در عین حالی که ارتباطات و سر نخ هایی را حفظ نماید، به یک کتاب یک دست و روان دست یابد.

«ماجرا از این قرار بود... » منتشر شد

ترقی اقتصادی: کتاب «ماجرا از این قرار بود...» نوشته فردیناند فون شیراخ از سوی انتشارات نشانه منتشر شد. این کتاب داستان کوتاه خارجی است که شامل «قسم، پیاله، ویولن‌سل، ناشناس، عشق، خارپشت، پیکره، سبز، دردسر، خوشبختی و روستایی» است.

مترجم این کتاب درباره نویسنده نوشته است: پدری که وکیل است و از خانواده‌ای معروف و متنفذ در آلمان می‌آید. پدری که معتقد است مجرم را باید مجازات کرد ولی سرزنش نه. نباید او را به خاطر جرمی که مرتکب شده سرزنش کنید، چرا که اگر هرکس در همان شرایطی که او قرار داشته، قرار بگیرد به احتمال زیاد همان کارها را انجام می‌دهد. پدری که در این کتاب داستان‌های پرونده‌های جورواجورش را به زیبایی و سبکی بدیع که مخصوص خود اوست، برایت تعریف می‌کند. و تو را در دریای روایت‌هایش مدهوش و به فکر فرو می‌برد.

در قسمتی از کتاب می‌خوانیم:

«راستش معمولا وکلا با موکلین‌شان رابطه‌ی عجیب‌وغریبی دارند یک وکیل بیشتر مواقع دوست ندارد بداند واقعا چه اتفاقی افتاده است این در آیین دادرسی کیفری ما دلایل خاص خودش را دارد. اگر وکیلی بداند موکلش بر فرض کسی را در برلین به قتل رسانده است، نمی‌تواند تقاضای احضار شهادی را بکند که شهادت دهند در روز حادثه متهم در مونیخ بوده است. این مثل حرکت بر لبه‌ی تیغ است. در باقی موارد وکیل باید همه‌ی حقایق را بداند دانستن همه‌ی حقیقت ممکن است همان برتری ناچیزی باشد که به وکیل کمک می‌کند تا موکلش را از محکومیت برهاند. و این امر که وکیل اعتقاد داشته باشد موکلش گناهکار است یا بی‌گناه اصلا اهمیتی ندارد. وظیفه‌ی وکیل دفاع بی‌چون و چرا از موکلش است. نه چیزی بیشتر نه کمتر.»

چاپ اول این کتاب در ۲۰۱ صفحه، شمارگان ۵۰۰ نسخه و با قیمت ۵۰۰۰۰ راهی کتاب‌فروشی‌ها شد.

«عارف قزوینی و شاعران زمانه‌اش» منتشر شد

ترقی اقتصادی : عارف قزوینی و شاعران زمانه‌اش» نوشته مهدی نورمحمدی که به بررسی ارتباط عارف با شاعرانی چون نسیم شمال، ملک‌الشعرای بهار، ایرج میرزا، شهریار، عشقی و... می‌پردازد توسط نشر علمی منتشر شد.

تازه‌ترین پژوهش مهدی نورمحمدی درباره عارف قزوینی با عنوان «عارف قزوینی و شاعران زمانه‌اش» در ۵۲۰ صفحه و بهای ۲۵۰ هزار تومان توسط انتشارات علمی منتشر شد. در صفحات پایانی کتاب عکس‌هایی از عارف و شاعران مشهور زمانه وی به چاپ رسیده است. این کتاب که به سخن‌شناس و سخن‌سرای نامدار معاصر دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی تقدیم شده است، به بررسی روابط عارف قزوینی با دوازده تن از شاعران و چهره های مشهور ادب و فرهنگ ایران همچون: ایرج میرزا، اشرف‌الدین حسینی، ملک‌الشعرای بهار، میرزاده عشقی، وحید دستگردی، علی دشتی، لطفعلی صورتگر، احمد کسروی، حیدرعلی کمالی، واعظ قزوینی، نیما یوشیج، سید محمدحسین شهریار می‌پردازد. در مقدمه کتاب، چنین می‌خوانیم: «آگاهی از چگونگی روابط شعرا، نویسندگان و شخصیت‌های فرهنگی، همواره یکی از موضوعات جالب توجه در ادبیات ملل مختلف و به ویژه ادبیات فارسی بوده است. بررسی روابط بین شاعران علاوه بر این که مشتمل بر نکات سودمند ادبی، علمی و اجتماعی است، در شناخت زندگی و آثار آنان نیز تأثیر فراوانی دارد.

ابراز دوستی‌های شاعرانه و یا صف آرایی‌های ادبی آنان موجب پربارتر شدن ادب فارسی شده و آثاری که در این زمینه به وجود آمده، به سهم خود بر غنای آن افزوده است. از دوره مشروطیت به بعد، به دلیل ورود شاعران به فعالیت های اجتماعی و سیاسی و همچنین رشد شتابان انتشار مطبوعات، میزان مناسبات و ارتباطات شاعران نسبت به دوره های قبل افزایش قابل توجهی یافته و تحت تأثیر همین روابط، آثار مهمی همچون: استقبال‌ها، تضمین‌ها، اخوانیه‌ها، جوابیه‌ها، نقیضه سازی‌ها، مطایبات و هجویه‌ها پدید آمده که برخی از آنها در حکم آثار مهم ادب فارسی و یا جزو آثار برجسته سرایندگانشان به شمار می‌روند.»

با توجه به این که عارف قزوینی یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین شعرای عصر مشروطیت محسوب می‌شود، بررسی روابط او با شاعران هم دوره‌اش از اهمیت فراوانی برخوردار است. علاوه بر اهمیتِ شخصیتِ عارف به عنوان شاعر ملی مشروطه، آنچه اهمیت این بررسی را دوچندان می کند، مقام ادبی و علمی چهره‌های مرتبط با وی است که هر یک از آنان به نوبه خود منشأ خدمات ارزشمندی به ادب فارسی و ادبیات مشروطیت بوده‌اند.